

Brána

magazín pro návštěvníky
Ústeckého kraje

č. 3

Rozhovor

Já a Brána do Čech – Lukáš Konečný
Ústí, to je především nádherná příroda

Aktivní odpočinek

Projeďte Bránu do Čech na kole

Historie

Hrady a zámky Krušnohoří

Příroda

Jetřichovické vyhlídky

Komiks: Beethoven a Goethe v Teplicích

str. 53

Brána do Čech

Krásu hledejte doma

Obsah

Neodolatelná záhada kamenných řad

Houpavým krokem do duše Krušných hor

Lužická spojka vrací Hřebenovku tam, odkud vzešla

Vystoupej a hled! aneb Rozhledny Středohoří

Autorovo pozvání

Rok co rok nevěřím svým očím a připadám si jako ve snu. No uznejte sami, není zvláštní přijet po nějakém čase domů a zjistit, že tam máte věci, o kterých jste nikdy neměli ani tušení? Dvacet let jsem žil mimo Ústecký kraj a zajížděl sem sporadicky a ryze účelově. A pak se mi naskytla možnost psát pro vás tehle časopis. A najednou jsem zjistil, že kraj mého dětství se změnil. Že se zhluboka nadechl a roste do krásy, že je tu spousta neskutečně pěkných míst, o kterých jsem nevěděl, že si věru nezasloužil moji někdejší mladickou lhostejnost. Opuštěte mi, že vás zatahuju do svého soukromí, ale víte – je to ta nejhezčí práce na světě. Fakt. Půl roku putujete, bloumáte, žasnete, povídáte si, potkáváte lidi, nacházíte netušené poklady, prostě si užíváte rozkoše dychtivého poutníka a zvědavého turistu, a pak se se vším tím, co jste nasáli, zavřete u počítače a hledáte ta nejlepší slova, která by dokázala alespoň zčásti předat všechny ty jedinečné a těžko zapomenutelné zážitky. Síla slova je obrovská, je-li zvoleno dobře. Dokáže ale jen poodkrýt závoj, poodhalit tajemství, naznačit krásu, načrtnout siluetu. A tak vás prosím – až si ta slova přečtete, nespokojte se s nimi. Nevyrovnají se ani zdaleka tomu, co všechno vás v Bráně do Čech potká a ohromí. Seberte se – a jed'te tam. Teprve pak bude mít moje psaní smysl.

Rostislav Křivánek

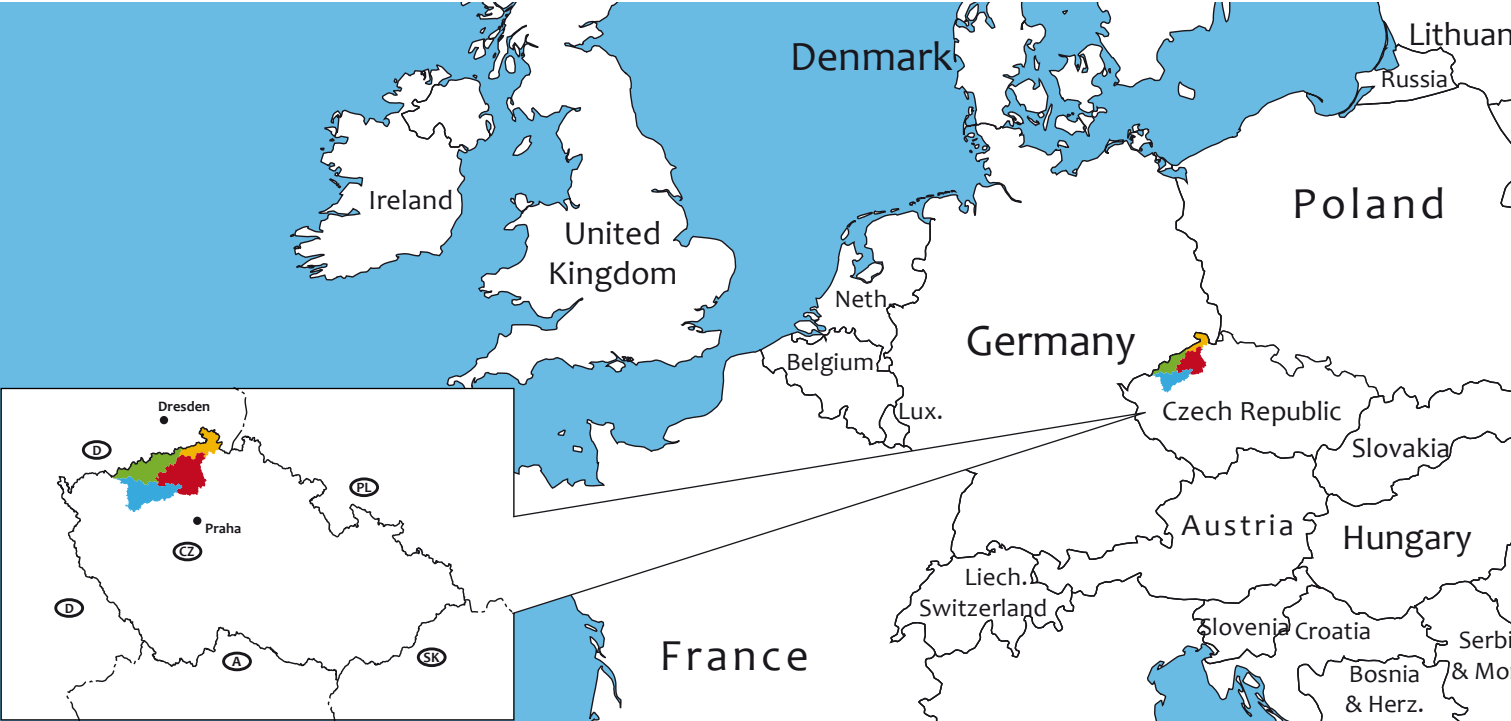
- 42–43 **Rozhledny a vyhlídky**
Milešovka v novém kabátě
Básníková rozhledna nad Kryry
- 44–45 **Krušnohorská rašeliniště**
Houpavým krokem do duše Krušných hor
- 46–47 **Žatec**
Žatec, láska filmařů z celého světa
- 48–49 **Proplujte Českým Švýcarskem**
Lod', ahoj! aneb Proplujte Českým Švýcarskem
- 50–51 **Geomorfologické Středohoří**
Krajina jako po sopečném boji
- 53 **Komiks**
Beethoven a Goethe v Teplicích
- 54–55 **Rozhovor**
Já a Brána do Čech – Lukáš Konečný
Ústí, to je především nádherná příroda
- 56–57 **Lužická spojka**
Lužická spojka vrací Hřebenovku tam, odkud vzešla
- 58 **Hotel & Café Caramell**
Caramell s příjemnou italskou příchutí
- 59 **Kristin hrádek**
Zvěřinový ráj na Kristině hrádku
- 60 **Bílina**
Dáblova věž nad Bílinou
- 61 **Most**
Tři historická zastavení v novém Mostě
- 62 **Křinický pivovar**
Falkenštejn z Českého Švýcarska
- 63 **Minipivovar Labuť**
Labuť z Litoměřic
- 64–65 **Rozhovor s Alešem Černohousem**
Důležité je nevzdávat se, mít cíl a jít si za ním
- 66–67 **Rozhledny Českého středohoří**
Vystoupej a hled! aneb Rozhledny Středohoří
- 68–69 **Zubrnice**
Na jarmark do světa našich předků
- 70–71 **Královské výlety**

Vážení a milí čtenáři!

Do třetice všeho dobrého, chtělo by se napsat. Třetí číslo magazínu Brána přináší další a další pohledy na bohatství a pestrost Brány do Čech a dokazuje nade vše pochybnost, že Ústecký kraj má opravdu co nabídnout i tomu sebenáročnějšímu turistovi, že je ale zároveň i pozoruhodným místem pro život. Přečtete-li si rozhovor s nejlepším českým profesionálním boxerem Lukášem Konečným, který od svých osmi let žije v Ústí nad Labem, pochopíte, že nemá cenu podléhat jakýmkoli předsudkům, že je nutné se sem vypravit, abyste se nemuseli divit třeba právě rovnici Ústí nad Labem = nádherná příroda. Brána vás provede všemi čtyřmi destinacemi kraje a velmi pravděpodobně pro vás objeví věci netušené, třeba drobné sakrální skvosty Českého Švýcarska, zavede vás na nově vytyčenou Lužickou spojku, která navazuje na legendární Modrou hřebenovku, vypraví se s vámi na hrady a zámky Krušnohoří, ale také do zdejších magických a jedinečných rašelinišť, představí vám vůbec nejstarší anglický zámecký park v republice, nejmladší skanzen v Česku, doporučí minipivovary i zajímavé restaurace, vystoupá s vámi na rozhledny, vezme vaše děti na koně, osvětlí fenomén větrných i vodních mlýnů – nabídka je i tento rok doslova opulentní. Tentokrát má ale Brána i své dominantní téma, a tím jsou čtyři páteřní cyklostezky Ústeckého kraje. Okolí tří řek – Labe, Ploučnice a Ohře – i předlouhý krušnohorský hřeben jsou jedinečnými terény pro cykloturistiku a díky péči Ústeckého kraje jsou dnes z velké části komfortně sjízdné. Navazují navíc na paprskovitě se rozvíhající cyklostezky a cyklotrasy po celé Bráně do Čech, ba i na podobné terény za hranicemi. A tak vám tentokrát, milí čtenáři, popřeju především – ať vám to šlape!

Jan Szántó
radní Ústeckého kraje
pro regionální rozvoj, zahraniční vztahy a cestovní ruch

Vydal Krajský úřad Ústeckého kraje
Velká Hradební 3118/48, 400 02 Ústí nad Labem
Telefon: +420 475 657 111
Fax: +420 475 200 245
E-mail: urad@kr-ustecky.cz

www.kr-ustecky.cz
www.branadocech.cz

Kreativní a grafické zpracování: NOESIS s.r.o.
DTP zpracování, produkce a tisk: NOESIS s.r.o.
Autor textů: Rostislav Křivánek
Fotografie: archiv Ústeckého kraje, archiv Českého Švýcarska, o. p. s.,
archiv DA Krušné hory, o. p. s., archiv DA Dolní Poohří, o. p. s.,
archiv DA České středohoří, o. p. s.,
Tomáš John, Petr Mikšíček, Dan Fiker a další
© NOESIS s.r.o. www.noesis.cz

Neodolatelná záhada kamenných řad

Někdy jsme si zvykli, že všechno víme. Je-li něco nejasné, stačí to vytukat do internetového vyhledávače, a během chvíle jsme chytří. Zbývá ale pořád ještě pár věcí, na které odpověď prostě není. Tyhle záhady voní tajemstvím, dobrodružstvím a neprohlédnutelnou magií. Na jedné straně nás popouzí, že jim nemůžeme přijít na kloub, na straně druhé nás právě proto nezadržitelně přitahují. Kounovské kamenné řady k nim výsostně patří.

VE JMÉNU SLUNCE

Staletí samozřejmě s kamennými řadami důkladně zacvičila. Nejde jen o to, že dnes je Rovina porostlá lesem. Podstatnější je, že zvláštní, pro tuhle lokalitu neběžné kameny lákaly člověka, aby se jich zmocnil a použil je ke stavbě kdečeho – a to od středověku do doby nedávne. Zbylo tedy dva a půl tisíce kamenů v lesním terénu, v řadách až 350 metrů dlouhých, příliš hustých, aby mohlo jít o meze políček z 19. století, jak praví jedna z teorií. Všude kolem, a hlavně pod námi, výhradně opuka a pískovec. A jeden každý z těch kamenů evidentně nepochází odtud, musely sem být klopotně dopraveny. Jsou to křemence, typické pro České středohoří, často zvětřelé a ohlazené jako tamější „sluňáky“. Už to tak vypadá, že právě Slunce bylo ústředním tématem a důvodem takové megalitické stavby. My si dnes sluneční svít uvědomujeme spíše jako atribut pěkného počasí. To, že planoucí životodárná hvězda vyjde nad obzor i zítra, neřešíme – je to jedna ze samozřejmostí našich dní. Země se přece otáčí, tak jaképak starosti. Před více než dvěma a půl tisíci lety to ale byla jedna velká nesamozřejmost. Od letního slunovratu Slunce umíralo. Bylo třeba ho uctít, rozloučit se s ním, zapálit ohně, postavit navigaci, aby našlo cestu zpět. Jak se blížil zimní slunovrat, vzrůstal strach, že tentokrát se Slunce nevrátí. Bylo třeba udělat všechno, aby mělo důvod dávat lidem život i dál. Od rituálů po přesné nástroje odpovídající době, které nás co nejdříve ujistí, že se sluneční bůh skutečně milostivě vrací.

PO STOPÁCH KELTŮ

Už skoro osmdesát let se badatelé, archeologové, historici, ale třeba i ufologové a psychotronici snaží objasnit smysl a původ dvou a půl tisíce kamenů srovnaných do čtrnácti řad. Marne. Existuje samozřejmě celá nůše teorií, jistí si ale nemůžeme být žádnou. A řekněte sami – je něco přitažlivějšího? Dokáže nás něco spolehlivěji zvednout z pohodlí křesel a přivést na náhorní plošinu od nepaměti zvanou Rovina, která se v nadmořské výšce 526 metrů zvolna zdvíhá nedaleko obce Kounov, v severozápadním cípu přírodního parku Džbán? Až se tam vypravíte a budete pomalu stoupat kolem opukového lomu na zalesněný vršek, který z dálky vůbec ničím nenapovídá, že by se v něm měly odehrávat nějaké tajemné věci, zkuste si představit, že les tu není a kalendář že se přetočil o nějakých dva a půl tisíce let zpátky. Objeví se před vámi pozoruhodné geometrické pole téměř osmi tisíc kamenů uložených v zemi v řadách směřujících ze severu na jih, z nichž mnohé sotva vystupují z terénu, některé ale mohutně vyčnívají, a ve zlatém řezu celého pole dokonce strmí vysoký a důstojný menhir. Od něj (anebo z něho) jsou patrné nejrozložitější kameny – například ty, jimž dnes říkáme Gibbon a Pegas. Jsou od sebe vzdáleny rovných 365 megalitických yardů. A co tohle číslo znamená, víme všichni velmi dobře. Linie obou kamenů souvisí s dráhou Slunce při letním a zimním slunovratu. Návrší Rovina navíc leží v linii dalších megalitických útvarů (od kruhů u Hředel po kamenné seskupení u Klučku), které opět souvisejí se slunovratem. Dost možná tu zahlédnete druida, který stojí u menhiru a přijímá sluneční i telurickou, tedy zemskou energii, a stává se tak vědomou součástí vesmíru. Jen zhruba tisíc metrů odtud uvidíte keltské hradiště. Pořád to ale bude jen vize, protože i kdybychom se skutečně mohli dostat do doby nějakých šesti století před Kristem, nerozuměli bychom ničemu stejně tak, jako by nic nechápal Kelt objevivší se nečekaně v naší době.

ZÁŽITEK ZCELA INDIVIDUÁLNÍ

Jít lesem, sledovat kamenné řady, přemítat, co může být pravdy na teoriích ufologů, že šlo o přistávací koridor létajících talířů, zvažovat pitoreskní možnost jakéhosi keltského závodíště..., to všechno vás zaměstná jen na chvíli. To místo je totiž dodnes nesmírně energeticky mocné. Byly tu zaznamenány velmi pozitivní léčebné účinky. Stejně tak se ví o nepřijemných pocitech, které v někom kameny vyvolávají. V noci se tu prý ozývají podivné zvuky. Zkrátka – když nějakou chvíli bloumáte kolem kamenných řad, můžete si být jisti, že se i ve vás něco odehraje. Něco jedinečného, protože každý člověk je jedinečný. A zjistit, co to bude – i to může být důvod k výpravě do háje poblíž Kounova. Bloudit tu je vzrušující – ale není to nutné, neboť se klidně můžete svěřit do vlídné péče vyznačené a informačními tabulemi opatřené naučné stezky. V kounovském domě U tří lip, kam se dostanete třeba od poutní kaple svatého Vojtěcha na jižním svahu Roviny, si v expozici věnované kamenným řadám můžete porovnat svá vlastní zjištění se všemi teoriemi o původu megalitů. A nemusíte zůstat jen v Kounově – nedaleké Mutěnice nabízejí zříceninu středověkého hradu Džbán, pozoruhodnou hrnčířskou dílnu, kterou si můžete po předchozí domluvě prohlédnout, a dokonce i Poddžbánský pivovar s příjemnou restaurací, kde zdejší pivo, vařeným podle originální receptury, spláchnete prach z cesty napříč staletími.

Na porcelánové gondole do krušnohorských lesů

TEREZINY LÁZNĚ

Byl to vlastně dost bláznivý nápad. Takřka na dohled od malé Paříže, salonu Evropy, tedy lázeňského města Teplic, uprostřed lesů, kam zatím teplejší lázeňští hosté jezdili jen na výlety do obor plných zvěře, právě tady chtít vybudovat lázně. Vřak se tomu také Clary-Aldringenové, majitelé Teplic, smáli, až se za břicha popadali. Blecha chce bojovat se slonem... Jenomže významný český balneolog, který byl zdejší vzduchem bezvýhradně nadšen, rozpoznal už v polovině 19. století lázeňský potenciál tohoto koutu Krušných hor. Byl tedy majitelem ideje a – našťáště pro nás – setkal se tu i s majitelem prostředků. Dr. Löschner zkrátka potkal podnikatele a velkotovárníka Antona Tschinkela, který tu původně jen hledal vhodný pozemek pro výstavbu pily a výroby dřevěných soudků a obalů na čokorku, kterou vyráběl až v Lovosicích. Ten tedy vybudoval první dubské lázně – Dianinu lázeň. Nedlouho nato ale vznikají dokonce lázně druhé, kousek výš proti proudu Bystřice – Vodoléčebný ústav dr. A. rechera, tedy lékaře, který pracoval v Dianině lázni a tak trochu – dnes bychom řekli – utekl s know how. Ne dosti na tom. Jak se tak k Dubí blíží železnice, pouští se jeden z jejích stavitelů, inženýr Thomas Nowak, do stavby už třetích lázní, hned vedle ústavu páně Brecherova. Ty už se jmenují Tereziny lázně – po stavitelově manželce – a je to nádherná budova v módním alpském stylu. A Clary-Aldringenové už se nesmějí. Naopak – začínají podnikat kroky, které postupně vedou k převzetí lázní v Dubí. Impérium je zachováno, dokonce rozšířeno. Návštěvníkům z celé Evropy je to ale jedno. Zejména, když Teplice s Dubím spojí tramvajová dráha. Dnes lázně slouží dál svému účelu, dělíce se o vznosné budovy s Domem seniorů. Vzduch je tu už zase křišťálově čistý a ptáci tu koncertují lépe než kdysi promenádní orchestry.

„Přijede-li kdo poprvé do Dubí, bude nejspíše poněkud zmaten. Na první pohled se zdá, že tepnou města je silnice spojující Teplice s Cínovcem. Když se ale člověk začne vlastníma nohama zmocňovat ulic a uliček, zjistí, že modrou nití, na niž je navázán život lidí v tomhle utěšeném krušnohorském údolí, je říčka Bystřice. Klasické náměstí byste tu hledali marně. Kdysi dávno tu byly jen osady dřevařů, postupem času se tu ale udál trojí zázrak lidské nezdolnosti.“

KOSTEL NEPOSKVRNĚNÉHO POČETÍ PANNY MARIE

S rodem Clary-Aldringenů je spojena i největší zdejší pozoruhodnost. Až budete stát před průčelím mramorového kostela a nebudete se moci zbavit intenzivní sluchové halucinace, totiž šplouchání vody v Canal Grande a zpěvu gondoliérů, nebojte se nic – jste úplně normální. Budete totiž stát tváří v tvář nejsevernější benátské stavbě na světě. Doslova benátské. To bylo tak. Poněkud černá ovce rodiny, milý a uměnímilovný, ale veskrze nepraktický, hodnoty peněz neznalý a nedbalý Carlos Clary-Aldringen zabýval se z duše rád sbíráním stavebních a sochařských prvků. A protože rodina měla palác v Benátkách, brousil po úlovcích právě tam. Po smrti otce se dostal k rodinnému majetku, a než mu to bylo zatřeno, popustil rodové pokladně řádně žilou. Na jeho obhajobu budiž řečeno, že peníze nepromrhal ve hrách a frejích, ale kompletně je investoval do stavby povětšinou církevních budov. Nejvýznamnější z nich byl právě kostel v Dubí. Cihlu po cihle, každý mramorový kvádr, celé portály, reliéfy – všechno nechal na vozech tažených koňmi převézt z Benátek. Na sever Čech pozval i benátského stavitele a italské dělníky, kteří tu před užaslými zraky dubských občanů nechávali k nebi růst div divů, chrám, jehož průčelí tvoří pětapadesát červených a bílých mramorových kvádrů, nádherný portál, rozeta, galerie bělostných mramorových soch a pět zdobných věžiček. Průčelí jako by z oka vypadlo benátskému kostelu Santa Maria dell'Orto. Chrám samotný je postaven z lícových cihel, z nichž je i vznosná kampanila přiléhající k severní stěně kostela. I interiér je křehký, filigránský, mramorový. Prostě benátský přelud v objetí sveřepých jehličnanů krušnohorských stráň.

PORCELÁN S MODROU KRVÍ

Jméno Anton Tschinkel už známe. Usadil se v Dubí a krom lázní začal podnikat i v průmyslu. Konkrétně vybudoval továrnu na teralit a siderolit. Z té se pak v průběhu času stala slavná dubská porcelánka, továrna se stopadesátiletou tradicí, jejíž porcelán nese celých sto let neměnnou značku – třírohou královskou korunku. Už od 80. let 19. století se tu v jediné legální licenci na světě vyrábí světoznámý „cibulák“, vzor spojený téměř výhradně s Míšní, který dodnes přečkal všechny vrtochy času. Je to vlastně vzor složený z čínských a japonských rostlinných prvků, z nichž dominantní je granátové jablko, Evropanům 19. století připomínající cibuli, malba kobaltem pod glazuru. Historii siderolitu, cibuláku i další křehké porcelánové krásy dnes prezentuje expozice v Domě porcelánu s modrou krví. Mimofádně zajímavé ale je vypravit se i na exkurzi přímo do továrny a užasnout nad tím, jak se z prášku a vody rodí snový a jemný porcelánový ornament. Dubí ale není jen město samotné, jsou to i nádherné lesy protkané turistickými trasami, půvabná je naučná lázeňská stezka okolím města, na nedalekém Cínovci je nejvýše položené golfové hřiště u nás, na Krušnohorskou magistrálu je to kousek... Prostě město Dubí, to se leccíms chlubí.

Skvostné i nenápadné pomníky lidské víry a naděje

DROBNÉ PERLY ROZESETÉ V KRAJINĚ

Objevit všech sedmadvacet opravených drobných sakrálních památek není díky dostupné mapě těžké, ale chce to čas. Jsou totiž na nejrůznějších místech, a tak se vyplatí udělat si plán. Nad Krásnou Lípou v osadě Kamenná Horka vás ohromí unikátní Köglerův kříž vyvedený pohledově do všech čtyř světových stran, v lesích nad Českou

Kamenicí zkoprníte v němém údivu, když vás nenápadná lesní stezka přivede k Bratrskému oltáři, místu podmanivé a až úzkostné krásy. Uprostřed lesa tu najdete deskové obrazy křížové cesty, sochy, kamenný oltář. Právě sem po staletí utíkali ti, jejichž víra momentálně nebyla tolerována. V Dolní Chřibské užasnete nad nádhernou výklenkovou kaplí s obrazem Navštívení Panny Marie, v Hluboké roklí u Studeného před vámi ze země vyroste hned několik duchovních skvostů v čele s Mariánskou kaplí, objevíte malované kříže plné nejrůznějších zdobných závesných doplňků, prosté, ale výtvarně pozoruhodné kříže s malbami na plechu, kamenné stély, boží muka... A může vás přitom hrát vědomí, že je to převážně práce našich současníků – kameníků, sochařů a malířů, kteří vytvořili skvostné kopie a často se museli nechat jen volně inspirovat skoro zničenou nebo úplně chybějící předlohou. Kraj pookřál. A svými skvosty se chlubí. Jen se zeptejte v kterékoli obci – všude vás pošlou k nějakému reliéfu, křížku nebo kapli – a nemusí jít o jednu z těch sedmadvaceti vyvolených. Akce totiž vyvolala reakci a obce i města se teď snaží opravit i stovky dalších sakrálních památek.

České Švýcarsko zasahuje do Šluknovského výběžku, pohádková krajina pískovcové fantazie přechází do zachmuřeného kraje legend a pověstí. V minulosti to bývala výspa katolické víry obklopená ze všech stran protestantskými vesnicemi a městy. Není proto vůbec divu, že právě tady je tolik křížových cest na tak malém území, že je tu nejsevernější loretánská kaple u nás a že drobné důkazy víry a úcty k Bohu jsou doslova rozesté v polích, lukách, lesích i ve skalách.

TO, CO V NÁS PŘETRVÁVÁ

O Ústeckém kraji se říká, že je to ryze bezvěrecký kraj. Když se ale obecně prospěšné společnosti České Švýcarsko podařilo opravit sedmadvacet vybraných drobných sakrálních památek, byly tyhle křížky, kapličky, výklenkové a skalní kaple přes noc obložené květinami – a ty květiny dodnes nemizí. Něco z té úcty a pokory v nás přetrvává a je to dobře. Každá krajina má přece svou kulturní paměť, jsou do ní otištěny stopy lidských osudů, jejich naděje, víry a touhy. Sakrální

památky jsou vedle lidové architektury nejblyžtějšími klenoty malebného, a pokud jde o turismus, vyslovené návykového regionu. Kdykoliv se vrátíte, budete něčím znovu a znovu překvapováni. Zajdete-li například do Rumburské loretě, o které už jsme v Bráně psali, překvapí vás krom pečlivě rekonstruovaného ambitu, jedinečných Svatých schodů a Svaté chýše i nově otevřené prostory v patře vstupního křídla, kde je zbudována expozice církevního umění Šluknovska. Dozvíte se tu mnohé o zničených kostelích, křížových cestách, uvidíte klenotnici, obrazy a sochy, provázet vás bude barokní hudba zdejších skladatelů. Odtud můžete vyrazit do kraje s hlavou plnou informací a očekávání.

ČTRNÁCT ZAMYŠLENÍ NAD NÁMI

Putování si můžete ozvláštnit nahlédnutím do kostelů – třeba v Růžové, Chřibské, Krásné Lípě, Děčíně, Starých Křečanech, Mikulášovicích, či do nádherné poutní kaple Narození Panny Marie v České Kamenici. Svou velmi smysuplnou soukromou pout' pak můžete zakončit tichým projitím čtrnácti (!) křížových cest. Vystavět křížovou cestu bylo pro ty, kdo nás předešli, prestiží a pokorným činem. Pro nás by mělo být povinností postarat se, ať už věříme v cokoli, aby symbolické stavby připomínající poslední cestu Kristovu nezmizely v haldách rumu anebo, ještě hůř, v podezdívkách plotů. Dař se to se střídavými úspěchy. Jedna z cest, ta fukovská, vzala za své i s vesnicí při radostném budování nového pořádku v roce 1960 a dnes po ní zbyly jen nepatrné stopy. Ta na Jáchymu byla zdevastována ve stejné době, její stopy jsou o něco patrnější. Podobně dopadla i krásnolipská, která v agónii čeká na akt lidského milosrdenství. Jiné křížové cesty jsou zachovány ve velmi reprezentativní a často i restaurované podobě – třeba ta nejstarší – šluknovská anebo ta nejnavštěvovanější – jiřetínská. Kam se tedy vydat? Tak pěkně od jihu na sever: Jiřetín pod Jedlovou, Krásná Lípa, Varnsdorf, Rumburk, Brtníky, Staré Křečany, Jiříkov, Vilémov, Velký Šenov, Království, Šluknov, Annaberg, Jáchym, Fukov. Je dobré vědět, že křížové cesty mívají povětšinou čtrnáct zastavení s ustáleným obsahem vyprávějícím Ježíšův příběh od odsouzení po ukřižování, přičemž poslední je Kristův hrob. Hodí se i informace, že někdy je cesta doplněna o další stavby, především Getsemanskou zahradu se sochami odpočívajících apoštolů, ale také studánky a umělé jeskyně – a to se pak jedná o takzvané pašijové cesty. A pak už je na každém poutníkově, co si z cesty odnese, jak mocně na něj zapůsobí to které místo a co mu budou vyprávět stromy, které bývaly vysazovány zároveň se stavbami, protože stromy mají být svědky našich činů.

Obnovená krása

Setkání s tímhle městem je vždycky kouzelné. Už první dotyk bývá mámivý – ať přijíždíte z kopců, třeba z Máchova Radobýlu, nebo rovinou táhnoucí se od Hazmburku, ať po vodě – po Labi nebo Ohři, pokaždé je zjevení bělostné krásy nad řekou křehké i mocné, subtilní i ohromující... Litoměřice jsou prostě blyštivou perlou Českého středohoří.

královských Litoměřic

KOUZELNÁ PROCHÁZKA PO POVRCHU

Bylo by s podivem, kdyby na tak úžasném místě na břehu Velké řeky nesídlili lidé už od nepaměti. Kdysi v dávnověku to nejspíše byli lidé kolem jistého Lutomíra – Lutomiricové. Odtud název osady, která se někdy na počátku 13. století stala královským městem. Pozoruhodností je v historických Litoměřicích nepřeborně. Jedno z nejstarších a nejkrásnějších českých měst leží na soutoku řek Labe a Ohře. Zakládací listina zdejší kapituly je vůbec nejstarší písemností tohoto druhu v českých zemích – vždyť pochází už z roku 1057! Za posledních dvacet let se město velmi hlasitě přihlásilo ke své historii, památné budovy, kostely, hradby – to všechno jako by se vynořilo z hlubin a nabylo své někdejší krásy. Můžete se tu projít po pozoruhodně zachovaných parkánech podél městských hradeb, bloudit úzkými středověkými uličkami, objevovat křehkou krásu kostelů, zažít důstojnou a klidnou atmosféru Dómského pahorku s biskupským palácem, vystoupat na věž katedrály svatého Štěpána anebo do monumentální rozhledny ve tvaru kalichu a prohlédnout si město zasazené do kraje pitoreskních a roztodivných kopců Českého středohoří, které jako by vám leželo na dlaní, pak zase sestoupit dolů a nechat se provést sluncem po prostorném náměstí obklopeném měšťanskými domy, z nichž některé gotické patří mezi vůbec nejstarší trvale obývané domy u nás, obdivovat kašny, sochy, zdobné stavební prvky, barokní morový sloup, zajít do muzea nebo do některé z galerií – anebo se odvážně vydat hluboko pod zem, do bludiště chodeb spojujících historická sklepení...

TAJEMNÁ VÝPRAVA DO PODZEMÍ

Nemůžeme se ale vydat na všechna místa současně. Začneme tedy doslova u základů a sestupme do podzemí. Historické katakomby pod Litoměřicemi patří k těm vůbec nejrozsáhlejší v Čechách – ve středověku se klikatily v délce několika desítek kilometrů. Dnes je zatím zpřístupněno necelých čtyři sta metrů, ale jejich návštěva stojí za to, neboť je tu umístěno lapidárium oblastního muzea. Zcela novou možností je ale návštěva podzemní expozice „Důl Richard v proměnách času“. Ta byla otevřena pod budovou radnice a provozuje ji zdejší velmi dobře vybavené informační centrum. Dostane se vám tu zážitku zcela ojedinělého, protože navštívíte, byť zprostředkovaně, veřejnosti nepřístupný důl Richard. Ten reálně leží pod kopcem Bídnice, tedy nějaké čtyři kilometry odtud. Pestrá a pohnutá historie dolu si rozmanitou expozici věru zaslouží – na osmdesáti metrech podzemních chodeb se tu dozvíte o těžbě vápence, ale také o nacistické podzemní továrně, v níž na konci války zahynulo v nelidských podmínkách na 4500 vězňů, i o současném využití dolu jako úložiště radioaktivního odpadu.

OKOLÍ MĚSTA PO VINAŘSKÝCH I NAUČNÝCH STEZKÁCH

Litoměřice nabízejí vlídné setkání s minulostí, ale jejich zázemí je naprosto současné. Je tu několik vyhledávaných restaurací a vináren, pozoruhodný minipivovar Labuť (ještě se o něm dočtete), pohodlné hotely, zajímavé a pestré kulturní akce. Litoměřice jsou ale také místem s tisíciletou vinařskou tradicí, ve středověku byly se svými čtyřmi sty hektary viníc druhým největším vinařským městem v Čechách, hned po matičce Praze. Proto by bylo nemoudré neochutnat zdejší nektar a neseznámit se s jeho historií i současností. To se dá nejlépe udělat v gotickém hradě, do jehož důstojných zdí byl vestavěn architektonicky zajímavý, ryze současný interiér. V nejvyšším patře najdete jedinečnou expozici českého vinařství. Jedinečná je nejen svým obsahem, ale i formou – je interaktivní a zábavná, nejde v ní jen o to, dívat se a poslouchat, ale také zakoušet mnohé na vlastní kůži, dotýkat se a hrát si. Seznámí vás s historií i současností českého vinařství a – jak jinak – pozve vás i k ochutnání vyhlášených vín z litoměřické oblasti.

Za těmi se ostatně můžete vypravit přímo do jednotlivých vinařství v okolí města po naučné vinařské stezce. A pokud to někomu nestačí, výlety do okolí, především na vrcholky kopců, ze kterých se nabízejí daleké výhledy do české krajiny, to je téma na mnoho dní. Ostatně, být v Litoměřicích a nevidět nedaleký pohádkově nadýchaný zámek Ploskvice, korunu půvabného zámeckého parku, to by byl neodpuštělný hřích. Zcela novým zážitkem pak je naučná stezka Hlinná – Kamýk, snadno přístupná pěšky, ale třeba i na kole, necelých dvanáct kilometrů dlouhá. Informační panely vás provedou po Holém vrchu, Hradišti, vrchu Plešivci a zřícenině hradu Kamýk, dozvíte se z nich mnohé o geologickém, historickém i přírodovědném významu této části Českého středohoří. A to jsme ještě nevystoupali na Radobýl, nebyli se podívat na Zahradě Čech ani na Litoměřickém vinobraní, neprošli jsme se po Labi výletní lodí Porta Bohemica... Litoměřice zkrátka chtějí váš čas, ale nabízejí za to mnohé.

Krušnohorskou magistrálou na kole a třeba i po svých

TAK TROCHU LÍNÝ ZAČÁTEK

Krušnohorská magistrála je jednou z nejdelších turistických tras v zemi. Vede po území dvou krajů, začíná v Chebu a končí v Děčíně, kde ústí do další páteřní, tentokrát Labské cyklostezky. Pokud se ji rozhodnete projet celou, čeká vás bezmála 250 km. My se dnes projedeme tou částí magistrály, která leží na území Brány do Čech, jak se už několik let půvabně říká Ústeckému kraji. A budeme trochu líní. Jistě, ti pravověrní cykloturisté nejspíše lehce ohrnou ret a budou pohrdavě sledovat, jak se vzdáme šplhání do krušnohorských kopců, ale my přece chceme, aby si tuhle štreku užil každý, i ten, kdo nemá v nohách tisíce našlapaných kilometrů a jeho lýtka nevypadají jako spletená z lan. Klíčem k naší pohodlnosti jsou dvě lanové dráhy. Ta první je na samé hranici kraje a spojuje městečko Loučná pod Klínovcem s vrcholem nejvyšší hory Krušných hor. Vyveze vás až do výšky 1244 metrů, a nejen vás – ochotně sem dopraví i vaše kolo, nebo dokonce kočárek. Odtud je možné dlouhé hodiny sjíždět směrem k vodní nádrži Skalka v Chebu, my se ale vydáme po hřebeni na severovýchod. Převýšení je minimální, dobrodružný hřebenovky umožňuje polykat kilometry bez větší námahy a především, mít oči otevřené, tu a tam si někde na chvíli odskočit po naučné stezce, trochu si zajet k vyhlídce nebo k atraktivnímu cíli. A že jich tu je... Ještě než je letmo probereme, podívejme se na lanovku druhou. Svě krušnohorské putování totiž můžete začít také na planinách nad Krupkou, na slavné Komářůvici. Tady vás i s bicyklem vyveze lanová dráha zcela mimořádná – je to totiž nejdelší lanovka bez mezizastávky v Česku, veze vás skoro dva a půl kilometru a nastoupá bezmála pět set výškových metrů.

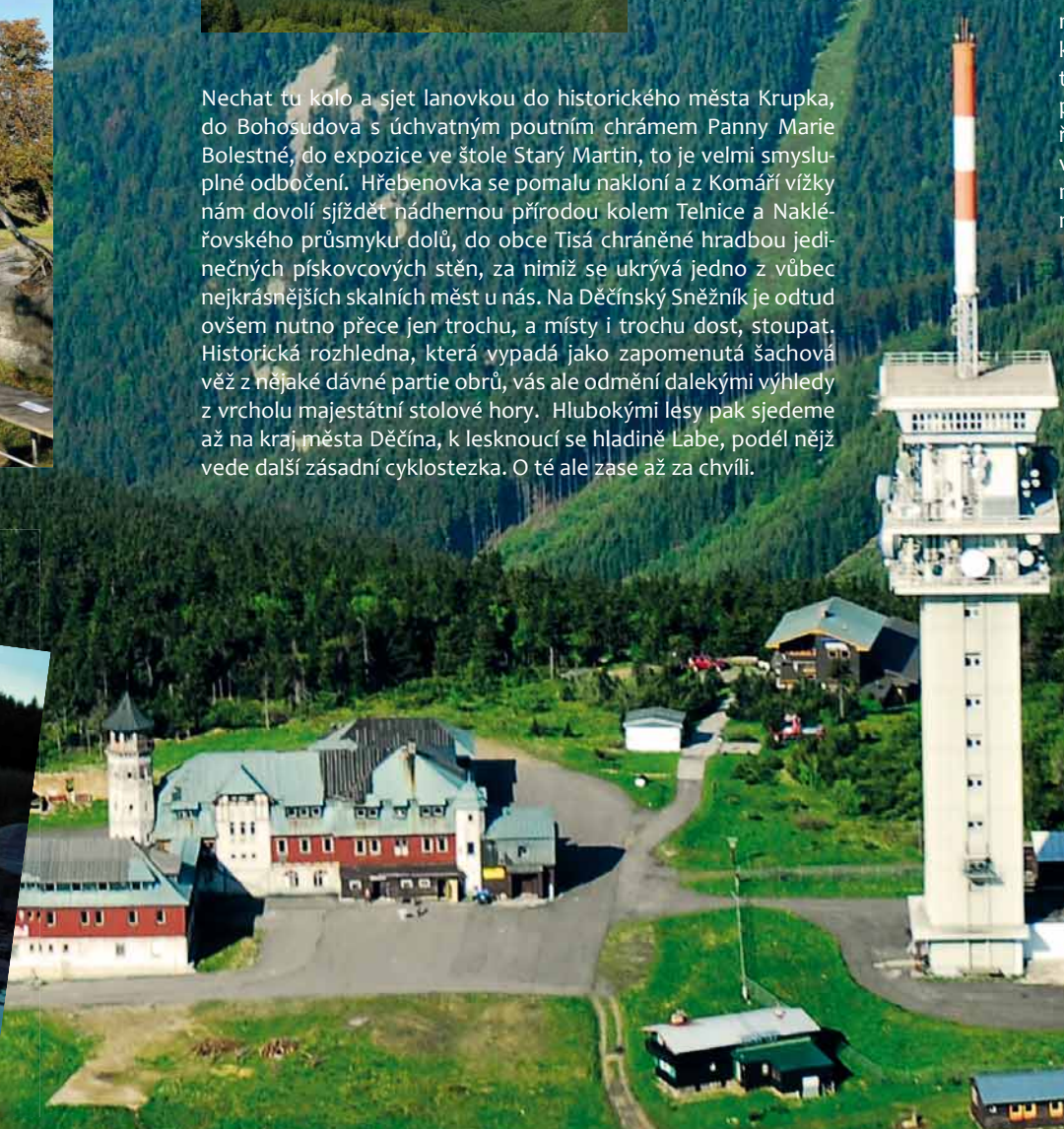
Souvislý řetěz zalesněných kopců, táhlých úbočí, rozevlátých luk, tajemných rašelinišť, sveřepých horských obcí, výhledů, které člověku vezmou dech, takové jsou Krušné hory, svérázné, syrové, ale nekonečně malebné hraniční pohoří na severozápadě Čech. A protože se v tomto čísle Brány přednostně věnujeme páteřním cyklostezkám Ústeckého kraje, dofoukneme galusky, dotáhneme lanka a vyrazíme do Krušných hor v době, kdy tu neleží sníh.

PO HŘEBENI VSTRČÍ KRÁSE DRSNÉ I VLÍDNÉ

Vyberme si pro tentokrát start na Klínovci a vzhůru do sedel! Jakékoli místo vyzvedneme, bude to nespravedlivé k těm, která nezmíníme, protože tohle je cykloturistické lahůdkářství nejvyšší kategorie. Příroda je tu sice přísná, ale tak nádherná, až člověk zapomíná šlapat. Tak třeba hned na Měděnci svítícím všemi odstíny hnědé a zelené můžete bloudit mezi kamennými sfingami nebo proniknout do hlubin země v historické Štole Panny Marie Pomocné. Pak vodní nádrž Přísečnice s kobaltovou hladinou, kterou tu jemně, tu drsně rozorává vítr, sevřenou náhorními lučinami i houževnatými lesy. Úchvatné, malebné i tísnivé Novodomské rašeliniště, ke kterému můžete odbočit v Hoře Svatého Šebestiána, anebo rozhledna na Růžovém vrchu poblíž

Hory Svaté Kateřiny mohou být dalšími zastávkami na cestě. V Lesné vás čeká muzeum v dokonalé replice krušnohorského lidového domu takzvaného chlévního typu. V nedaleké Nové Vsi by bylo hloupé nechat si ujít prohlídku expozice muzea tradičních krušnohorských řemesel. Podobnou, ale z jiného pohledu, navíc v unikátní souvislosti s rodinnou ekofarmou, najdete na Klínech. Na farmě dokonce můžete vystřídat alespoň na chvíli jedno sedlo za druhé a podívat se na svět z koňského hřbetu. Klíny jsou v zimě i v létě pulzujícím střediskem sportů, takže nemáte-li pohyb ještě dost – směle do toho! Ale to už sjíždíme k další vodní ploše, legendárním Flájm s jedinečnou „dutou“ hrází, unikátním plavebním kanálem, ale především s nádhernými scenériemi, protože voda omýváající kořeny stromů tu zrcadí kouzelná místa, na kterých stojí za to chvíli jen tak být. Cesta nás pak vede dál, „skotskou“ krajinou Grünvaldského vřesoviště, přes další sportovní středisko na Bouřňáku nad Novým Městem a Mikulovem, kolem Čínoveckého rašeliniště až na magický Čínovec. To už se blíží i místo, o němž jsme před chvílí hovořili. Souběžně s příhraniční naučnou hornickou stezkou se totiž dostanete až na Komářůvku.

Nechat tu kolo a sjet lanovkou do historického města Krupka, do Bohosudova s úchvatným poutním chrámem Panny Marie Bolestné, do expozice ve štole Starý Martin, to je velmi smysluplné odbočení. Hřebenovka se pomalu nakloní a z Komářůvky nám dovolí sjíždět nádhernou přírodou kolem Telnice a Nakléřovského průmysku dolů, do obce Tisá chráněné hradbou jedinečných pískovcových stěn, za nimiž se ukrývá jedno z vůbec nejkrásnějších skalních měst u nás. Na Děčínský Sněžník je odtud ovšem nutno přece jen trochu, a místy i trochu dost, stoupat. Historická rozhledna, která vypadá jako zapomenutá šachová věž z nějaké dávné partie obrů, vás ale odmění dalekými výhledy z vrcholu majestátní stolové hory. Hlubokými lesy pak sjedeme až na kraj města Děčína, k lesknoucí se hladině Labe, podél něž vede další zásadní cyklostezka. O té ale zase až za chvíli.

Na dračím hřbetu do minulosti Země

Už je to hodně stovek let, co člověk začal pronikat do nitra Země, aby odtud vyvzdoroval netušené poklady. Ve starověku odtud vynášel i uhlí, ale skutečný rozmach těžby téhle hořlavé a výhřevné horniny přišel až v 18. století, aby definitivně rozjel průmyslovou revoluci, která dodnes neskončila. Člověk se zakousl do krajiny, nejprve jen holýma rukama, později čím dál rafinovanějšími nástroji, a krajina se podvolila jeho vůli. Proměnila svůj ráz. A člověk za své vzrůstající potřeby zaplatil daň. Pole, louky, lesy i vesnice změnily se na nedozírné pustiny. Pak si ale člověk uvědomil, co učinil, a začal pustinu navracet přírodě. Je to strhující příběh – a vy se ho můžete zúčastnit na vlastní kůži, být při tom, vrátit se proti času i nahlédnout do budoucnosti.

SAFARI MEZI DINOSAURY

Takový docela obyčejný nákladák opatřený okénky a vybavený dvaceti sedadly, a on je to stroj času. Nastoupíte do něj spolu s ostatními tuláky časem a za chvíli se ocitnete v krajině, která vypadá jako povrch nějaké jiné planety anebo svérázný druh pouště v rozsáhlé příkopové propadlině. Mostecké uhelné safari. Jinými slovy, jedete do říše povrchových dolů, až na dno jámy hluboké i dvě stě metrů. Kolem vás se tyčí vyhlodané stěny, ze kterých se jako z učebnice geologie dá, pěkně vrstvu po vrstvě, odečíst historie Země. Stovky otvorů v nich nemá na svědomí technika, ale břehule, pták, který se okamžitě přizpůsobil nové tváři krajiny a začal v gigantickém břehu přičinlivě budovat tisíce hnízd. A ještě než se objeví první dinosaur, překvapí vás na hluché haldě stádo muflonů, kteří rychle přivyklí podmínkám, pochopili, že zdejší dinosauri jsou uhlozravci, a bezstarostně mezi nimi pobíhají.

A když zatajíte dech nad preludem z dálky titěrné barokní skříňky – zámku Jezeří krčícího se na samém okraji lesnatého úbočí, objeví se první obří plazi, neboť přesně tak na člověka působí solitéry důlní techniky, gigantická skryvková velkorypadla a rypadla pásová. Některá z nich jsou opravdu jedinečná a dokážou za jedinou směnu důkladně spásť plochu fotbalového hřiště do hloubky pěti metrů. Jiná zase zhltnou šedesát tun uhlí za hodinu. A teď si představte, že váš stroj času se kodrcavě projíždí mezi těmito obry, a to prosím za plného provozu. Samozřejmě, že tu a tam opustíte mateřskou loď a nejistým krokem vystoupíte na povrch neznámé planety, naberete vzorky (vážně, kus vlastnoručně sebraného uhlí bývá nejceněnějším suvenýrem), stanete u paty těch sofistikovaných žroutů a užijete si pocit Gullivera v království obrů. A až budete z uctivé vzdálenosti pozorovat sauropoda, který korečkovými zuby hlodá zemi ze srázu, užasnete nad silou lidského intelektu. Jak může tak nepatrná bytost vymyslet a uvést do efektivního pohybu něco tak velkého? Nikde jinde něco takového nezažijete. A pak se kolem vás roztočí vír času a vy letíte do nedávné minulosti, současnosti, ba i budoucnosti a s otevřenými ústy sledujete triumfy zdejších revitalizátorů, neboť, jak známo, česká rekultivace stála v začátcích pokusů o návrat vytěžené krajiny jejímu původnímu charakteru na čele světového snažení. A výsledky jsou ohromující – po nádherném hipodromu se bujně prohánějí koně, na golfovém hřišti, kde nic, co roste, není starší než dvacet let, duní drivery a sviští míčky, umělé jezero hluboké i 75 metrů, vzniklé na místě někdejší jámy dolu Ležáky, láká ke koupání a běhají se na něm plachty jachet a leckde na svazích obklopujících Most vidíte ježaté vinice, na kterých dozrávají hrozny, jež se mají proměnit v lahodný, opojný mok. Díváte se, že si tuhle podívanou musíte dlouho dopředu rezervovat? Kdepak, cestovat časem chce dneska kdekdo.

POHÁDKOVOU CESTOU DO DRAČÍ SLUJE

Na druhou výpravu určitě nezapomeňte vzít děti, budou u vytržení. Málo se totiž ví, že v Březně, mezi Chomutovem a Kadaní, na dohled od Nechranické vodní nádrže, dodnes v dojemném souladu s domorodci žije celá smečka pohádkových bytostí. Největší a nejmocnější z nich je ovšem drak Severus. Pohádka praví (zvykejte si, tady prostě platí pohádková pravidla), že jeho otec kdysi tyranizoval okolí, až ho chrabrá rytíř Betula přemohl a udělal z něj ochránce Března. Synek se tak trochu potatil, a jak dorostl, začal nemilosrdně polykat zem, až to vypadalo, že milé Březno sežere jako malinu. A zase se objevil Betula a napodruhé přivedl draka k rozumu. Dneska je Severus hodným drakem, děti ho milují a je jim úplně jedno, že je to vlastně vysloužilý obří rypadlo KU 800 a že stojí na území Severočeských dolů, protože hodní horníci děti i s rodiči za drakem rádi pustí. Severus je vysoký jako Petřínská rozhledna a těžký jako sedmnáct naložených nákladních letadel, takže je to vážně kus draka. Už tady, v dračí sluji, najdou děti spoustu pohádkových kulís a rekvizit, leccos si vyzkoušejí a hlavně – začnou tu plnit pohádkové úkoly. Ty je brzy zavedou na Dračí cestu kolem celé obce. A je to výprava vskutku neobyčejná, protože se na ní setkáte s nám už známým rytířem Betulou, který tu má dokonce dřevěnou sochu

v životní velikosti, důlním skřítkem neboli permoníkem Uhelníčkem, ohnivcem Plamínkem, který umí otevírat skály i namalovat červánky, slavíkem modráčkem Břežňáčkem, kupodivu největším kamarádem draka Severuse, kostelními andílky Pétou a Pavlíkem, kteří se starají o to, aby turisté nebloudili, a k večeru uspávají březenské děti, strašlivě hodným loupežníkem Bu-bu-bíkem, který žije v koruně prastarého památného dubu, u rybníka dozajista natrefíte na dobromyslného vodníka Březulu a étericky tančící vílu Egerii. A kdo tuhle cestu slavně vykoná, dostane v březenském informačním centru malého dráčka Severuse. Je tedy jistě jasné, že ochudit děti o něco takového by bylo neslýchané kruté. A vzít je sem třeba na jaře, kdy tu probíhá slavnost Probouzení draka ze zimního spánku se soutěžími, hrami a spoustou jídla, to už je teprve zážitek! Tedy na rovinu, po Dračí cestě putuje i spousta dospělých, kteří s sebou děti nemají. Ono totiž Březno je opravdu půvabné a plné zajímavostí – od galerie dřevěných soch přes pozoruhodný barokní kostel svatých Petra a Pavla, jednu z nejceněnějších památek Chomutovska, dost možná pocházející z geniální hlavy Kiliána Ignáce Dientzenhofera, až po už zmíněnou nedalekou vodní nádrž Nechranice, ráj vodních sportů i lenošivého odpočinku.

Za nejkrásnějšími výhledy i do straši delného mlýna

České Švýcarsko je jako chobotnice..., také má tři srdce. Jedním je Pravčická brána, druhým soutěsky na Kamenici a třetím Jetřichovice. A pokud jste tahle místa neviděli, nemůžete dost dobře říci, že jste v Českém Švýcarsku byli, že ho znáte. O prvních dvou srdcích už jsme v Bráně psali. Do Jetřichovic se spolu vydáváme právě teď.

NECHTE OČI PLOUT

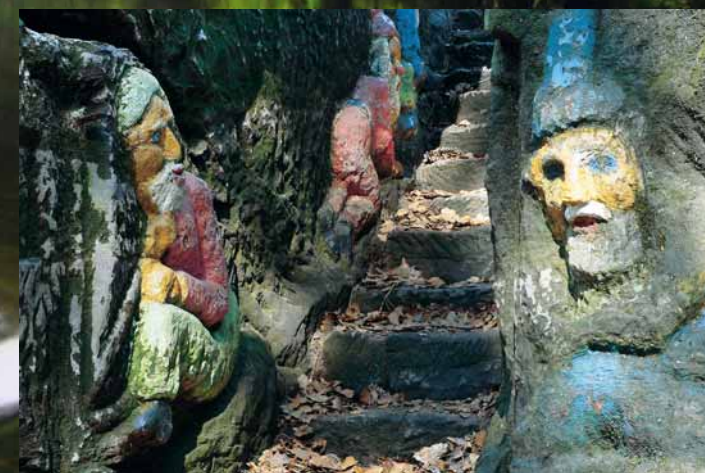
Přestože vesnička sama je malebná, plná pozoruhodných staveb lidové architektury, skutečnou slávu a více než staletý neutuchající zájem turistů si získala pro své naprosto jedinečné okolí. Nabídka atraktivních cílů je tu až opulentní. Tak schválně: Jetřichovické vyhlídky, Dolský mlýn, Pavlino údolí, Trpasličí skála, zřícenina hradu Falkenštejna, kamenná cesta, Křížový vrch..., a to všechno v dosahu maximálně čtyř kilometrů od Jetřichovic! Rozhodně neuděláte chybu, když to všechno ze všeho nejdříve obhlédnete shora. Čeká vás impozantní, intenzivní, ale příjemně krátké stoupání kolem požářiště Havraního vrchu, který před osmi lety téměř celý shořel. Dnes se tu dá pozorovat, jak se příroda znovu zmocňuje míst, která živel tehdy proměnil v ohořelý hřbitov plný pahýlů stromů. Pomalu, ale jistě se sem vrací život, protože matka příroda je klidná, mocná a trpělivá léčitka. Po klikatých stezkách i schodech tesaných do kamene vystoupáte k první z vyhlídek, vyšplháte na skalní ostroh korunovaný altánem, opřete se o zábradlí a pošlete své oči na dlouhou pouť krajinou. Z Mariiny skály (pojmenované po kněžně Marii Kinské) přehlédnete celé České i Saské Švýcarsko a uvidíte ještě mnohem dál. Saské stolové hory, dokonale kužel Růžovského vrchu, Jedlovou, Studenec, na pozadí Krušné hory, respektive České středohoří. Chcete-li tip, vydejte se sem tak, abyste si na Mariině vyhlídce mohli vychutnat západ slunce – to je delikatesa z té nejvyšší cenové skupiny, ten pohled nedostanete z hlavy, co živi budete. Cesta ke zbylým dvěma vyhlídkám vede po hřebeni kolem vrstevní jeskyně Tetřevna zvané Balzerovo ležení.

Vilemínina stěna má své jméno po jiné kněžně z rodiny Kinských. Tentokrát jde o skalní temeno přístupné z pískovcového masivu po malém můstku. Skvostné výhledy tu pochopitelně pokračují. Výstup na třetí vyhlídku, Rudolfův kámen (po knížeti Kinském), absolvujete po idylické cestě náprstníkovými poli a stříbrnými bučinami, to pokud se sem vypravíte v létě. Vězte nicméně, že skutečný labužník tu bloumá, když má Mistr Podzim své nejpestřejší období. Samotný Rudolfův kámen se vám nedá jen tak – je to skutečný výstup, usnadněný schůdky, galeriemi a zábradlími. Výhled tu směle soutěží s Mariinou skalou, a uvěřte-li zkušenému, přivstaňte si a dopřejte si odtud pohled na vycházející slunce, které v jedinou chvíli prohoří celuloidovým obzorem a rozmáchlým gestem polije kraj zlatavým světlem. Nepopsatelné. Do Jetřichovic pak sejdete příjemnou cestou a dovršíte tak zhruba osmikilometrový okruh, který se dá pochopitelně jít i obráceně. Vždycky je to zážitek hluboký jako moře.

S TRPASLÍKY DO ČERTOVA MLÝNA

O okolí Jetřichovic by se dala pohodlně napsat celá kniha. Na ploše těchto dvou stran nezbyvá než zjednodušovat a trochu vás ošidit o to, co je ale stejně nejlepší prozkoumat vlastníma nohama a očima. A tak jen v náznaku a letmých pocitech. Falkenštejn vás odmění za klopotný výstup kamennými zbytky druhdy hrdého hradu obydleného ještě počátkem 17. století. Když nad krajem vítr žene spřežení těžkých mračen, má tohle místo nádherně tísnivou a veskrze romantickou atmosféru. Trpasličí skála je triumfem lidské tvořivosti. Ernst Vater tu kdysi do skály v úzké skalní puklině a v jejím blízkém okolí vytesal reliéfy trpaslíků. Dodnes je patrné, že bývali krásně barevní. Máte-li s sebou děti, naprostá povinnost, ale ani sebe o tuhle půvabnost neochudte. Křížový vrch je odtud jen kousek, zdvihá se nad Rynarticemi. Vystoupáte-li až nahoru k mohutnému kříži, který dal vrchu jméno, budou vám odměnou výhledy, jež jsou proslulé zejména mezi fotografy. Za úsvitu jich tu jistě pár natrefíte. Nechc k nim být surový, ale odtud udělá geniální fotku úplně každý. Vrátit se můžete buď kamennou cestou vysekanou do masivu, anebo pár desítek metrů pod ní, po obou březích Chřibské Kamenice, která tu tvoří jedno z nejvyhledávanějších a nejkrásnějších údolí v Českém Švýcarsku – Pavlino.

Vyšlápněte si na Labe

Třetí číslo Brány má ústřední téma – cyklostezky.

V Ústeckém kraji jich je spousta, čtyři z nich jsou ale zásadní a bývají označovány jako páteřní.

Pomyslně je všechny projedeme, aniž šlápneme

do pedálů. Ujišťuji vás ale, že v reálu je to o dost úchvatnější. Začali jsme před chvílí Krušnohorskou magistrálou, čeká nás Ohře a Ploučnice. Tou hlavní a patrně i nejkrásnější je ale samozřejmě Labská

cyklostezka. Tak jako je Labe tepnou dodávající životodárnou tekutinu, nádherně se vinoucí stříbrnou nití formující krajinu, jsou jeho břehy i přirozeným – a k cyklistům velmi vlídným – terénem pro putování.

Můžete tudy bloumat pěšky, s kočárkem, značná část je vhodná i pro inlajn bruslaře a handbikery, ale na kole..., na kole je tahle štreka prostě nejkrásnější.

NEJHLUBŠÍM KAŇONEM AŽ NĚKAM POD VĚTRUŠI

Vezměme to pro tentokrát proti proudu Labe. Terén je velmi přátelský i k vysloveně rekreačním turistům a rodinám s dětmi. Virtuálně tedy usedneme, nejlépe na trekinkové kolo, v saské Schmilce anebo ještě o kus dál v Bad Schandau, nádherném a idylickém lázeňském letovisku s velmi komfortní turistickou nabídkou včetně interaktivní expozice Centra národního parku Saské Švýcarsko, žandovskou „Eiffelovkou“ s výtchem na temeno skal, střediskem vodních radovánek Toskana Therme a možností jedinečného výletu tramvají do skal. Proč v Sasku? Protože hranice jsou tu než pomyslnou čarou a příroda nabízí neopakovatelný celek, který je z Labského kaňonu nejkrásnější právě mezi Bad Schandau a Děčínem. Na hranicích projedeme vůbec nejnižším místem v Česku – moře bude pod námi jen o 128 metrů. Po celou dobu si budeme užívat jízdu nejhlubším pískovcovým kaňonem v Evropě, lemovaným až 250 metrů vysokými skalními stěnami, jehlami a podivuhodnými útvary. Ve Hřensku nás poprvé začnou márnivé šipky lákat k odbočení. Máme-li čas, je pošetilé nevydat se do hloubi Českého Švýcarska, úžasné krajiny skal, lesů, luk, roklí a lidové architektury. Pro tentokrát ale odoláme a jedeme dál, malebnou skalní scénérií, míjejíce spoustu pozoruhodných věcí. Tak třeba v Dolním Žlebu se zastavme u Hilleho kříže s nádhernou malbou Krista (zase by bylo krásné vydat se po strmé stezce dlážděné gigantickými pískovcovými dlaždicemi, prostě po Dlážďence, do lesů kolem Maxi-ček) a určitě se pokloňme patronovi šífařů svatému Vojtěchovi a nedivme se, když uvidíme, jak z projíždějící nákladní lodi házejí lodníci do řeky drobné mince – to oni zažehnávají neštěstí.

Pak už se objeví překlaště v Loubí, kamenný altán nad řekou a vysoko

čnejší Kvádrberk a za ohybem – Děčín. Tady už

opravdu na čas nehledíme a projdeme barokní Dlouhou jízdou

na zámek, necháme se jím provést, procouráme Růžovou zahradu i nově

otevřené Jižní zahrady, dost možná se vydáme i na protější břeh, kde se za bělostným

„Nebíčkem“, zámečkem na Pastýřské stěně, rozkládá velmi zajímavá zoologická zahrada

(a pojedeme-li dál na západ, můžeme se v Tísě napojit na páteřní Krušnohorskou magistrálu). U kamenného

mostu si všimneme odbočky na cyklostezku Ploučnice (dočtete se o ní na jiném místě) a už šlapeme po pravém břehu

Labe kolem poloostrova Nebočadský luh, přírodní památky a útočiště ptáků i bobrů, přes Těchlovice až do Malého Března, kde se dost

dobře nedá neodbočit do nedalekých Zubnic (i když je to trochu výšlap), protože tam nás čeká pozoruhodný skanzen a muzeální železnice.

Další zastávkou je Velké Březno s útulnou a útulnou historickou Tivoli, pivovarem (kam se vyplatí vydat na exkurzi) a chotkovským zámkem

obklopeným anglickým parkem. Kolem pozdně gotického kostela sv. Jakuba Většího ve Svádově už se blížíme do Ústí nad Labem. A tak, jako jsme

si po celou cestu z Děčína užívali pohledy na důstojnou Bukovou horu, omámí nás teď na protějším břehu zářící výletní zámček Větruše (dá se

sem vyjet lanovkou), viděný přes lanoví architektonicky jedinečného Mariánského mostu. Byla by chyba nenavštívit gotický kostel Nanebevzetí

Panny Marie se čtvrtou nejšikmější věží v Evropě zoologickou zahradu situovanou v příkrém svahu, stejně jako nezajít na výborného Mazla

do minipivovaru Na Rychtě.

PORTOU BOHEMIKOU DO KRAJE VÍNA

Z krajského města nás vyprovodí spektakulární hrad Střekov, který si prohlédneme a od něj se rohlédneme. Kolem jediné české hrázdné zvonice u kostela v Církvicích se nezadržitelně blížíme do Porty Bohemiky (Brány Čech), perly Českého středohoří, kde meandrující Labe vytvořilo okulahodící údolí, které nejlépe přehlédneme z vrchu Kalvárie, od tří křížů viditelných z dálky. Převýšení jako hrom, ale stálo to za to. Kdo si na výšlap netroufne, šlape dál kolem vody až do Velkých Žernosek, kde si prohlédne vinařství na zámku se sklepy tesanými do skály a nechá se okouzlit viničními tratěmi vzlinajícími po svazích nad oběma břehy Velké řeky. A přesouváme se do Litoměřic. Nádherné město, které projedíme křížem krázem, na Dómský pahorek, na náměstí, na radniční věž, do galerie se podíváme, expozici vinařství v gotickém hradě projdeme, dáme si Labuť jako křen (nebojte, jde o zdejší vyhlášené pivo z minipivovaru Labuť), dost možná odbočíme do nedalekých Ploskovic na pohádkový zámek – a už zase uháníme dál. Na chvíli se zpronevěříme Labi a podél ústí Ohře se vydáme do Terezína (o tom ale zase až v kapitole o oherské cyklostezce) a pokorně, s ostnem v srdci, který v nás zanechalo pevnostní město s tragickou historií, se vrátíme ke korytu Labe. Kolem dientzenhoferovského barokního kostela sv. Vojtěcha v Počaplech, s prohlídkou Galerie kraslic v Libotenicích, dorazíme pozvolna, teď už široce rozevřeným kaňonem Labe s neustálými výhledy na pitoreskní kopce Českého středohoří s nádherně neodbytnou siluetou Hazmburku, až do Roudnice nad Labem. Tady je povinností navštívit Lobkowiczské zámecké vinařství, zámek s románským hradem, kostel Narození Panny Marie, Galerie moderního umění – a pochopitelně podniknout výlet na bájnou horu Říp. Za Račicemi, kde se dá báječně vykoupat ve veslařském kanále, cyklostezka opouští Ústecký kraj. Ujeli jsme kolem sta nádherných kilometrů – a ani nás nohy nebolí.

Krajina protkaná mlýny

Bývaly doby, a byly to doby předlouhé, kdy byli lidé zcela závislí na mouce, mouka byla základem jejich potravy. Pěstovali obilí, a aby bylo stravitelné, nechávali si ho semlít v zařízeních k tomu určených. Návštěva mlýna byla neodmyslitelnou součástí života jak ve středověku, tak leckde ještě počátkem minulého století. Mlýny byly prostě důležité a obecně vážené stavby a mlynáři byli ctěni a uznáváni. Malé, druhdy poddanské mlýny jsou dnes ponejvíce romantickou součástí krajiny, najdeme v nich penziony a hotely, rekreační chalupy, zřídka kdy expozice mlynářského řemesla. Tak jako tak jsou ale krásné. V Bráně do Čech je jich požehnaně.

TOČÍ SE KOLO, KOLO VE MLÝNĚ

Vodní mlýn. Tohle slovní spojení v nás vyvolává povětšinou vidinu idylického, nezdědky velmi romantického, vždycky malebného zákoutí, tak trochu pohádkového, tak trochu tajemného. Nejinak tomu je i v jedné z nejhezčích úžlabin Českého středohoří – v Oparenském údolí. Tady, na dohled od majestátního Lovoše, na toku Milešovského potoka, stávalo mlýnů hned několik. Z některých jsou dnes ruiny, jiné jsou přeměněny na kempy a dětské tábory, ještě jiné na rekreační chalupy. Určitě se ale můžeme zastavit v Černodolském mlýně, kde je přívětivý penzion s restaurací, a v Oparenském mlýně, citlivě zrekonstruovaném souboru mlýnských stavení, který slouží jako středisko environmentální výchovy a také jako turistická základna Asociace turistických oddílů mládeže České republiky, kde se můžete ubytovat ve velmi autentickém prostředí. Nejzachovalejší vodní mlýn je možné spatřit v Zubrnici. Mlýn Týniště čp. 27 je součástí zdejšího skanzenu, byl zachráněn v roce 1976 a o tři roky později začala jeho rekonstrukce. Dnes je možné seznámit se tu s historií malého selského mlýna, který mlel obilí na počkání za součinnosti zákazníka. Zdaleka to ale není jediný zdejší mlýn. Naopak, v údolí Lučního potoka stávalo mlýnů přes dvacet, každých tři sta metrů jeden – hustší osazení mlýny ve střední Evropě nenajdete. Většina z nich se nezachovala, ale místní nadšenci zachraňují další čtyři, takže by brzy měla v Zubrnici vyrůst naučná mlynářská stezka spojující všech pět mlýnů. Za posledním z vodních mlýnů se musíme vypravit do hluboké soutěsky řeky Kamenice, kousek od Jetřichovic. Turisty milovaná romantická ruina, o které jste si mohli přejít už před malou chvílí, bývala mlýnem už hluboko v 16. století a postupem času se mlýn rozrůstal o další budovy – palírnu a obytný dům, který tu a tam sloužil i jako pekárna. Dnes tu mele svou už jen vítr, ale místo je to nesmírně krásné.

S VĚTREM V LOPATKÁCH

Větrný mlýn. Tak tohle slovní spojení v nás zase spolehlivě vyvolá buď vidinu holandské nížiny, anebo podivně postrojeného starce na větším koni s kopím bojovně namířeným proti větrným lopatkám. Nejspíš si ho ale vůbec nespojíme s českou krajinou, a už vůbec nebudeme ochotni připustit, že by to měla být stavba pro Česko typická. V Českém Švýcarsku a na Šluknovsku tomu tak ale je. Zachovalo se tu vůbec nejvíce větrných mlýnů v Čechách. Je jich deset. Všechny jsou holandského typu, většina z nich vystavěná kolem roku 1850. V Mikulášovicích už jsou patrné jen základy, ale zbylých devět je veskrze pozoruhodných. Ty, které najdeme v Arnolticích uprostřed vsi, v Huntířově na Františkově vrchu, v Janově u rybníčka a ve Varnsdorfu v klidné městské čtvrti, jsou dnes užívány k rekreačním účelům. V obci Růžová, na vrchu Petříně, objevíme větrný mlýn dokonce opatřený pětiramenným větrným kolem, které je ale nefunkční a tvoří atraktivní dekoraci penzionu, na nějž byl mlýn přestavěn už v šedesátých letech minulého století. Mimochodem, tehdy ho jeho majitel koupil jako ruinu za 730 korun. Nejpozoruhodnější jsou ale dva mlýny, přestože jejich osudy jsou zcela rozdílné, a stojíme-li před nimi, máme velmi odlišné pocity. Jeden z nich, ten rumburský na Strážném vrchu, totiž ani trochu jako větrný mlýn nevypadá. Budova byla postavena v roce 1722 jako kaple zasvěcená svatému Janu Křtiteli. Za josefínských reforem byla odsvěcena, prodána a nový majitel, obchodník s plátnem Fidelis Salomon, ji nechal přestavět na větrný mlýn. Po jeho smrti

se z mlýna stal hostinec, než ho roku 1842 vykoupil soukenický mistr Artl a nechal přestavět opět na kapli. V roce 1902 pak byla před kaplí dokonce vybudována křížová cesta. Po válce kapli hrozil zánik, ale v roce 1959 ji odkoupila pravoslavná církev, která o kostelík pečuje do dnešních dnů. Uvnitř je pozoruhodný ikonostas a osobitá nástěnná výzdoba. Zajímavý osud, nemyslíte? Větrný mlýn u Horního Podluží, to je úplně opačný případ. Tady se jedná o vůbec nejzachovalejší větrný mlýn u nás. Stával uprostřed vesnice Lichtenberg, česky Světlík. Po válce byla ves celá zbourána. Už začátkem padesátých let byl mlýn rekonstruován, tím to ale skončilo a budova bez následné péče strádala. Byla tu chvíle chata, pak jakýsi útulek pro turisty. V devadesátých letech šel mlýn z ruky do ruky, posledních pár let měl ale štěstí na osvětleného majitele, který se rozhodl, že stavbu zachrání a uvede do provozu. Mlýn tak má nejen funkční pětílopatkové větrné kolo, ale je znovu skutečným mlýnem, tedy domem strojem, neboť se podařilo zachovat a zrekonstruovat veškerá technická zařízení v něm. Ve vysoké míře jsou navíc použity dochované původní součásti, což ze světlického větrného mlýna dělá skutečnou raritu. Větrné mlýny jsou ale i mimo Děčínsko. Jedete-li po dálnici z Prahy na Lovosice, nemůžete přehlédnout atraktivní ruiny někdejšího větrného mlýna Windsor, přestavěného v novogotickém „hradním“ stylu, a v Doníně u Loun vás ve vsi zaskočí skoro patnáct metrů vysoký pětiposchodový rodinný dům vybudovaný z větrného mlýna.

Vezměte děti na koně

Říkává se, že svět je nejkrásnější, je-li viděn z koňského sedla. Děti tohle rčení sice nejspíše neznají, ale koně je podvědomě přitahují. Zejména dívky jsou v jistém věku (zhruba od čtyř do sta let) těmihle oduševnělými, krásnými a velmi společenskými zvířaty takřka posedlé. Rančů a farem, kde koně nejen žijí, pasou se a běhají, ale kde se na nich dá i jezdit, je rok od roku víc a jinak je tomu i v Bráně do Čech. Vybrali jsme tři, které se zaměřují především na děti. Jednou se za koníčky podíváme do srdce Českého Švýcarska a dvakrát do kopců Českého středohoří.

FARMA ZABABEČ

Útulný penzion obklopený stáji najdete v kopcích nad Litoměřicemi, u utěšeného městečka Třebušín plného krásných exemplářů lidové architektury. Až budete mít pocit, že dál už ta cesta prostě vést nemůže, budete na místě. Pobyt tu nějaký čas je nesmírně očistné – ocitnete se v opravdu ryzí a dost nespoutané přírodě, a přitom budete obklopeni komfortem, na který jste zvyklí. Zababeč je farma rodiny Voštových a jako v rodině se tu budete i cítit. Ať už sem pošlete své děti na jarní či letní tábor (krom celotáborové hry si každý den zajezdí i na koních), anebo se sem, vlastně úplně kdykoli v průběhu roku, vydáte s rodinou, vždycky tu zažijete věci velmi nevšední. Děti budou obklopeny zvířaty – vedle čtyřiačtyřiceti koní a poníků tu mají kočky, psy, kozy, ovce, husy, kachny, králíky, a dokonce malé divočáky, k dispozici budou mít hřiště i bazén. Především se tu ale můžete s celou rodinou do sytosti projet na koních, a to i přesto, že jste naprostí začátečníci. I ti, kteří se první den zaříkají, že oni ani náhodou, nakonec neodolají.

EKOFARMA BABINY

Vlastně jen přes kopec, u půvabné vesničky Homole u Panny, v obci Babiny II své putování za koňmi zakončíme. Tady se popásá osmnáct koní, na kterých se můžete i s dětmi (nejlépe po předchozím objednání) vydat na projížďku lesními cestami a loukami a zase uvidíte celé Středohoří. Čeho se tu ale vaše děti dočkají navíc, to je velké ekologické hospodářství. Děti se dozvědí, jak se pečuje o třísethlavé stádo krav, během chvíle se skamarádí se dvěma dobrosrdečnými bernardýny, uvidí ovce, kozy (a vyzkoušejí si, jaké to je, podojit krávu nebo kozu), králíky, kočky, prasata, dokonce oslíka. Najdete tu i dětské hřiště, i když vůbec není jisté, že na ně dojde, protože zážitků je tu k nestihnutí. Nejlepší je vydat se sem na celý den, všechno si prohlédnout, projet se na koních a odvézt si zásobu dojmů, která vydrží na hodně dlouho. K tomu všemu je tu i rozlehlý srub s krytým otevřeným ohništěm opatřeným mohutným roštem na grilování, v němž lze uspořádat akci třeba i pro padesát lidí, dá se tu i přespát v několika chatkách. Zajet sem s dětmi je vážně dobrý nápad, protože krom nejruznější zábavy se tu dozvědí, že zvířata se dají chovat i velmi humánně, přirozeně a že přesto, že jsou třeba určena na porážku, mohou svůj život prožít spokojeně a jako součást velké rodiny Radičovy. Na konec naší letmé nabídky ještě poznámka pro ty, kdo mají obavy posadit dítě na koně, byť by to bylo v doprovodu zkušeného průvodce. Stejně jako na Vlčím ranči, i tady budete sedět v takzvaných westernových sedlech, která mají vpředu praktickou „hrušku“, již je možné se kdykoli přidržet, a činí zážitek z jízdy velmi bezpečným i pro úplné začátečníky.

VLČÍ RANČ JANSKÁ

Mezi Českou a Srbskou Kamenicí, kousek od Růžovského vrchu, Dolského mlýna i Jetřichovic, leží vesnička Janská. Až ji budete někdy projíždět, uvidíte koně. Nedají se přehlédnout. Výběhy i část pastvin jsou ze silnice dobře vidět a samotný Vlčí ranč, kde tihle krasavci bydlí, k ní těsně přiléhá. Kdysi tu býval státní statek, posledních deset let tu ale Simon Müller a Bára Voslařová naplňují svůj sen. Mají třináct koní, kteří se po většinu roku volně pasou, a i když mají v zimě k dispozici útulné útočiště, nefouká-li opravdu silný vítr nebo není-li slota, že by koně nevyhnal, dál se popásají na stráních kolem ranče. Bára tu vede dětský jezdecký oddíl, který si postupně na soutěžích v drezúře a parkurovém skákání získává prestiž. Děti jsou z blízkého i vzdálenějšího okolí a tenhle způsob trávení volného času by neměnily. Ranč a koně si ovšem může užít každý. Můžete

sem například poslat své děti na týdenní jezdecký tábor, na němž se naučí základům jízdy, ale také chápat koně a jejich potřeby. Anebo se objednejte a přijďte se projet. Můžete svým dětem dopřát základní výuku na kruhové jízdně anebo projížďku krajinou. Pojedou s nimi zruční průvodci, a máte-li zkušenost s jízdou na koni, můžete jet také. Terény jsou úchvatné, ať už se jede rabštejnským údolím nebo k rybníku na Starou Olešku, za výhledy na Filipínky anebo loukami nad rančem až někam ke Všemilům. Uvidíte České Švýcarsko, Lužické hory i část Středohoří. Děti tu navíc najdou pozoruhodnou extreme trialovou dráhu, která na malém prostoru napodobuje překážky běžné v divoké přírodě. A bude-li chvíle, můžete si se Simonem popovídat o jeho velké zálibě – přirozené komunikaci s koňmi. Brzy pochopíte, jak úžasná zvířata koně jsou a co všechno se od nich můžeme naučit.

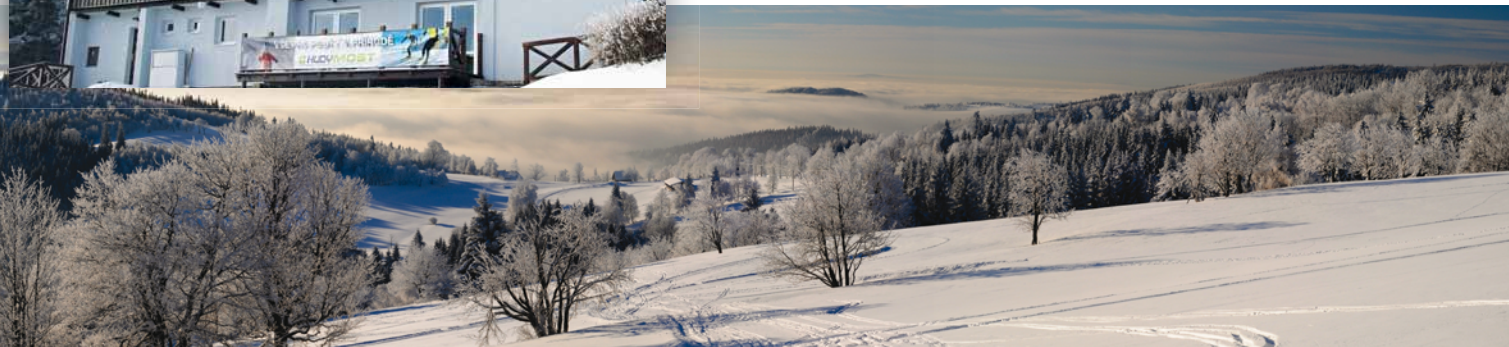
Užijte si Klíny

Chcete-li poznat Krušné hory opravdu po všech stránkách, vydejte se do Klínů. Zhruba šest kilometrů nad Litvínovem, více než 800 metrů nad mořem leží tahle typická horská obec už pořádně dlouho, vždyť první zmínka o ní je z roku 1355. Jako mnoho jiných i tohle byla hornická obec, říkávalo se jí i Hora Svatého Václava. Že je tu krásně, o tom žádná, to bych vás sem nezval. Klíny jsou ale navíc ideální místo k delšímu pobytu, a to z mnoha důvodů. Jednak jsou odtud snadno a atraktivními cestami dostupné typické krušnohorské partie a potom – je tu skvělý Sportareál Klíny s velmi dobrým zázemím, takže si tu v zimě i v létě přijdete na své.

LYŽOVÁNÍ JAKO Z PARTESU

V zimě si tu báječně zalyžujete, to je jistá věc. K dispozici jsou čtyři kompletně zasněžované sjezdovky, vozí vás moderní čtyřsedačková lanovka, lyžuje se denně, a to i za tmy (díky osvětlení, samosebou), celodenní permanentka za méně než čtyři stovky, kolem desítky kilometrů upravených běžeckých tras – co víc chtít. No, ono by se asi něco našlo, ale Klíny jsou připraveny na leccjaké ptáčky. Tak třeba na rodiny s dětmi se tu vysloveně těší. Terény jsou tu rozmanité – od širokých po úzké, upravované novou špičkovou rolbou (na které se mimochodem můžete i svézt a vyzkoušet si, jaký kumšt je „zmanjšťovat“ zejména příkré svahy). Je tady krásný snowpark, ve kterém se bez problémů realizují freestyle a snowboarding, se dvěma liniemi překážek – a to zase klidně i potmě, protože snowpark je stejně jako sjezdovky velmi dobře osvětlen. Děti tu můžete svěřit zkušeným instruktorům do lyžařské školy, ve které je vždycky tím nejdůležitějším pravidlem zábavnost. Navíc si sem můžete vyrazit i zcela nepřipraveni, půjčí vám tu všechno, co potřebujete, poskytnou servis a ještě k tomu přidají jako bonus široký úsměv – a to dnes opravdu není zanedbatelné. Pro běžkaře je to už úplný ráj. Areál udržuje pětadesát kilometrů značených tratí, které navazují na další trasy Krušnohorské bílé stopy a velmi plynule přecházejí i do blízkého Německa, kde se v okolí Seiffenu a Neuhausenu můžete zajímat o zajímavé akce, třeba zimní karneval. Klíny prostě prohánět na běžkách celé dny. Pořádají se tu v zimě zářij a žijí nonstop.

jako nikdo jiný!

NA HORSKÉ KOLOBĚŽCE DO OKOLÍ

Že se tu dá dobře jíst a bydlet, rozumí se samo sebou. Hotel, ubytovna a penzion – ten dokonce v budově staré horské školy z roku 1898. Mnohé radovánky a komfortnosti jsou společné pro zimu i léto. Tak třeba právě restaurace nebo fitness, sauna, whirlpool a masáže v hotelu Emeran, krytá sportovní hala s lezeckou stěnou, kde můžete děti bez obav poslat do Horšokoly, aby se naučily základům boulderingu. Ani jsme se nenadáli – a je tu léto, a navíc neprší, dokonce sluníčko se předvádí v nejlepší formě, takže venkovní hřiště s umělým povrchem dlouho prázdné nezůstane, outdoorová lezecká stěna bude taky za chvíli plná lezců a lezkyň a u cvičné tenisové stěny už praská do míče hlouček dětí. Co je ovšem největší atrakce, to jsou horské koloběžky, které si tu můžete půjčit a vyrazit s nimi na výlety – trochu na kole, trochu pěšky, znáte to – do okolí, které je jedním slovem úchvatné. Máte-li bicykl nebo jste zdatní chodci, můžete se samozřejmě vydat poznávat zdejší lesy a pláně i bez koloběžek, tak jako tak budete opulentní nabídkou překvapení. Je libo typické, velmi malebné, ale i trochu krušnohorský tísnivý rašeliniště? Stačí se vydat k Černému rybníku (píšu o něm o pár stránek dál) a užít si přízračný půvab, který by Krušné hory mohly mít v erbu. Anebo sestoupejte k flájské přehradě, nejkrásnější vodní ploše krušnohorských hřebenů, prohlédněte si jedinečnou pilřovou „dutou“ přehradní hráz, vydejte se podél Flájského plavebního kanálu. Nebo naopak vystoupejte na rozhlednu Jeřábina nad Klíny. Je zbrusu nová, z roku 2009. Stojí totiž na mimořádně větrném místě, a přiznám-li se víchřice, dá většinou rozhledně co proto, a tak je vyhlídkový altán zapotřebí budovat znovu a znovu – už od roku 1884. Uvidíte dvojí horstvo – jednak blízké Krušné hory, a potom i České středohoří v celé jeho pitoreskní parádě. A ještě jeden pohled se vám nabídne – na celou mosteckou pánev, a to také věru není pohled běžný.

UMÍTE FILCOVAT? NAUČTE SE TO!

Bylo by hloupé zapomenout na Krušnohorskou magistralu (o které už jste před chvílí četli, tedy pokud volíte četbu od začátku do konce Brány) a bezmála dvě stě padesát kilometrů cyklostezky – buď na severovýchod, až někam nad Děčín, nebo na jihozápad, třeba až do Chebu. V samotných Klínech se ještě můžete zastavit u dřevěné zvoničky se sochou Panny Marie Lurdské a zavřít oči. Možná, že před vámi vyvstane obraz kostelíka svatého Antonína Paduánského, který tu poblíž stával od poloviny 19. století. V roce 1985 byl stržen a právě mariánská zvonička je tím jediným, co po něm zbylo. Abyste nepochybovali o výjimečnosti téhle lokality, přidám ještě možnost zajít se podívat do zdejší ekofarmy rodiny Kloučkových. Především děti tu uvidí zvířata, o kterých zatím možná jen četly, mohou si ale i vyzkoušet třeba jak se dojí koza anebo vyrábí domácí sýr. Na farmě se zabývají i ožíváním zapomenutých krušnohorských řemesel, takže se tu klidně můžete naučit příst, pracovat s kolovrátkem či zpracovávat ovčí vlnu mokřím filcováním. Jak patrné, nudit se tu rozhodně nebudete – ať už v zimě, nebo v létě. Klíny jsou totiž vlídné, přátelské a komfortní místo usazené v nádherné krajině.

Království vody ztuhlé v pádu

Zima, ať už ji člověk má nebo nemá rád, je prostě magická. Doslova. Dokáže proměnit krajinu bezmála k nepoznání, dát jí nový rozměr, obrátit ji naruby. Když se podzim vyblázní se svými barevnými extravagancemi, mávne zima mrazivou hůlkou a nechá barvy zmizet. Svět se promění v černobílé království tmy a šera. Krajina je nahá. Stačí klidně kráčet alejemi zimomřivých stromů a dívat se lesům, lukám i polím pod sukně. Je vidět všechno, i to, co cudná země jindy skryje pod šaty z listů a trav. Všechno se promění, i voda. Zkoprní v pohybu, stane se sochou, zkamení do krásy. A to je doba, kdy se rodí ledopády.

BRTNICKÁ GALERIE

Je jedno místo, které je doslova galerií ledové krásy. Kousek cesty z Krásné Lípy či Rumburka, nedaleko obce Brtníky, ve svažitých lesích, které zvolna padají do údolí řeky Křinice, obdivují rok co rok ti, kteří vědí, kde hledat, hned čtyři spektakulární ledopády. Pomiňme skutečnost, že ledopády se tu tvoří skoro všude, v kdejaké roklince a úžlabině – tahle čtyři ledová sousoší jsou vážně skvost. Voda tu mrazivým dechem vzduchu změnil skupenství a strne v roztodivných a těžko uvěřitelných tvarech s tak podivuhodnými barvami, že budete mít tu a tam pocit, že uvnitř těch ledových stalaktitů, stalagmitů i stalagnátů hoří oranžové ohně. Vzhledem k tomu, že zdejší rokly jsou velmi chladné a mají ojedinělé klima, vydrží tu ledopády někdy až do Velikonoc. V nejlepší formě ale bývají v době, kdy je zima nad krajem ještě široce rozkročena a její vládu nikdo neohrožuje. Pokud tuhle cestu znáte z léta, víte, že se tudy jde k Velkému pruskému táboru a na Brtnický hrádek, ale teď, v zimě, je to jakoby jiná planeta. Už po léta jsou na místa odboček k ledopádům umístěny viditelné šipky, takže zabloudit nemůžete. Prvním křišťálovým exponátem je Opona. Mohutná, všemi barvami hrající. Bílá přechází až v temně hnědou, bohaté ledové drapérie splývají místy téměř k zemi. Ohromující. Je to skutečné divadlo, mistrovský opus zimy. Vstoupit na jeviště a křišťálovým kukátkem v oponě sledovat stromy v bílých kožích, jak kráčejí ke svým sedadlům, to je věru velmi ojedinělý zážitek.

Cesta nás vedesměrem dolů, křece, ale ještě než se objeví ojíňené břehy Křinice, stočí se doleva, na cyklostezku. Další ledopád jako by tu vyrůstal z hladiny Vlčího potoka. Bělostný ubrus a na něm drobné postavičky z ledu – betlém. Ještě o kus dále narazíme na skalní převis, ze kterého stékají ledové píšťaly Varhan. V době, kdy je ledová vrstva nejsilnější, dokážou Varhany vlastně zakrýt celý převis, který pak vypadá jako obrovská vlčí tlama s vyceněnými zuby. Aby ne, když jsme v údolí Vlčího potoka. Ten ostatně po chvíli přejdeme po dřevěném můstku a vydáme se vstříc Velkému sloupu. To je bezesporu nejmohutnější ze zdejších ledopádů, přes osm metrů vysoký, masivní a majestátní ledový sloupec, nahoře ozdobený překrásnou ledovou hlavicí, která v nejbohatší formě připomíná bujnou palmu anebo obrovskou prskavku v akci. Tajemství tohoto ledopádu můžeme odhalit v létě – o skálu se tu opírá mohutný kmen odumřelého stromu, který led v zimě zcela zakryje. Kdo je ukojen, vrátí se do Brtníků. Komu s jídlem vzrostla chuť, ten může pátrat po dalších ledopádech. Možná, že najde Křepelčí stěnu, Konírnu, Vlčí doupě, Malou a Velkou kaskádu, Vlčí stěnu, Prádlo..., anebo ty, které na své pojmenování teprve čekají.

VAŇOVSKÝ ČARODĚJ

Ledopády se ale tvoří i jinde, třeba v okolí Ústí nad Labem. Pro toho, kdo ví, že se Ústí tu a tam říká i město vodopádů (v okolí jich je více než dvacet!), to ovšem zase takové překvapení nebude. Tři ze zdejších ledopádů leží po cestě, která vede z Trmic do Vaňova. První nás čeká kousek nad Trmicemi, tam, kde v létě zurčí Hostovický vodopád. Ten je teď proměněn ve stovky skleněných bochánků nasedajících jeden na druhý. Kus za Hostovicemi nás do lesa odvede červená značka, ze které na křižovatce odbočíme do Podlešína a po žluté kopírujeme tok Podlešínského potoka. Odbočíme ze značky, abychom si mohli prohlédnout ledopád Čertův mlýn, a pak se, už zase po žluté, blížíme k největšímu zdejšímu ledopádu, tak velkému, že ho dokonce tu a tam zdolávají odvážní ledolezci, k ledopádu Vaňovskému. Dvanáct metrů vysoká je stěna, o níž se opírá obr, mrazivý čaroděj v bělostném, bohatě řaseném plášti. Je věru těžké dostat se z jeho moci, tak úchvatný je to pohled. O něco dál čeká nás pak ještě jeden velkolepý pohled, i když už nikoli na ledové sochy. Nedaleko můstku pod Vaňovským vodopádem je totiž odbočka na vyhlídkovou plošinu na vrcholu čedičového divu – Vrkoče. Hledíme odtud na krajinu barev zbavenou, na zkrhlé Ústí nad Labem, na líné Labe, které se pod námi vzdor mrazu velebně sune tam někde k moři, na asketický hrad Střekov a oblé i kopinaté kopce Českého středohoří, jimž v této části kraluje Vysoký Ostrý. A ještě dlouho potom, až budete sedět ve vyhřáté hospůdce a srkat vroucí grog, bude se vám před očima odvíjet katalog artefaktů stvořených mrazivým dlátem paní Zimy.

Odkud do Českého Švýcarska? Rozhodně z Krásné Lípy

Ať do Krásné Lípy přijíždíte odkudkoli, srdce vám usedá nad úchvatnou přírodou, která město lemuje. Řeka Křinice, jež protéká středem města, pod náměstím skrytě, jinde jiskřivě a klokotavě, dovede každého, kdo o to stojí, do Českého Švýcarska, do národního parku, do krajiny, kde se snoubí pískovcové divy s útěšnými loukami, zalesněnými vršky, hlubokými údolími plnými chladu, z nichž se po ránu valí hutné chumáče mlh, kde v nebesky průzračných potocích myjí si dlouhé zelené vlasy víly. Krásná Lípa je prostě krásná. A vstřícná. Ostatně, pojdme se přesvědčit.

MĚSTEČKO PLNÉ ZÁŽITKŮ

Neuvěřitelný skok zaznamenalo město, a především jeho náměstí, v posledních několika letech. Ještě koncem devadesátých let to bylo ospalé, nenápadné hnízdo – a dnes? Pulzující turistické centrum s velmi dobrým zázemím. V loňském roce náměstí dotvořila budova nového hotelu Lípa, vystavěného podle architektonicky pozoruhodného projektu. Ústřední budovou náměstí je ale Dům Českého Švýcarska, místo tak trochu kouzelné. Skrývá totiž dobře vybavené Informační centrum a především báječnou interaktivní expozici. Ve dvou podlažích si tu můžete vy i vaše děti – ty budou zejména u vytržení – okoukat, ošlapat, osahat a vyzkoušet na vlastní smysly, kde se vlastně vzal fenomén skalního světa a v čem spočívá jeho výjimečnost. Stanete se tu geology, archeology, hudebními skladateli, přírodovědci, formany, poutníky, skálolezci, malíři – a budete se báječně bavit. O pár kroků dál, pod kostelem svaté Máří Magdalény, září novotou fasáda historického domu, ve kterém od loňského léta sídlí

Křinický pivovar s útulným lokálem a především – vynikajícím pivem Falkenstejn. O tom ale bude řeč na jiném místě Brány. Nádherná vůně vás pak přitáhne přes celé náměstí do čokoládovny Mana, kde jsou k mání třeba ručně vyráběné čokoládové bonbony a horká čokoláda. Ale nepřejezte se – pár kroků odtud vás totiž čeká Továrna, relaxační a sportovní centrum s fitness, masážími a saunou, ale také s galerií a restaurací. Hned naproti na vás zase důstojně hledí historická budova pietně opraveného penzionu České Švýcarsko, kde vás příjemně nakrmí a pečlivě uloží. Vám se ale jistě ještě nechce spát, a tak se vydáte – je to kousek, jako v Krásné Lípě ostatně všechno – do Sportovního areálu České Švýcarsko, velkoryse a příjemně vybaveného sportoviště s několika hřišti (krom jiných i na beachvolejbal), krytými tenisovými dvorci, lezeckou stěnou, dětským hradem a hřištěm, lanovkou pro děti, altánkem s posezením a grilem...

DO PARKU I MEZI CHALOUPKY

Vidíte, ještě jsme neopustili městečko, a už nevíme, kam dřív. A to vás ještě čeká procházka městským parkem s potůčky, rybníčky, altánky a posezeními, který obklopuje naprosto jedinečnou památku. Hned za zdí hřbitova se totiž tyčí úchvatná hrobka rodiny Dittrichů, kterou v roce 1886 navrhl slavný berlínský architekt Julius Carl Raschdorff (mimo jiné postavil i hrobku německého císaře Friedricha III. v Postupimi). Nádherná budova je ještě doplněna naprostou technickou raritou – jen o pár kroků dál najdete vysoký cihlový komín a u něj malou kotelnu, ze které se hrobka vytápěla. Bohužel, na záchranu téhle zcela výjimečné památky se stále nedaří najít prostředky, a tak si raději pospěšte, abyste ji ještě viděli, než ji zub času zchroustá docela. Určitě se vám bude líbit bezstarostné courání kolem rybníka Cimráku anebo výlet do krásnolipské osady Kamenná Horka, kde před bývalým hostincem Josefa Köglera spatříte další raritu – Köglerův kříž. Je nově zreštaurován a září do všech čtyř světových stran – na tahle boží muka totiž odnikud nemůžete hledět zezadu, žádný rub, všude líc. už jste tu, dopřejte si procházku mezi kouzelnými podstávkovými domy, neokázalými klenoty lidové architektury.

OKOLÍ JAKO ŽÁDNÉ JINÉ

Nepůjde vám na rozum, co všechno takhle malé město nabízí. Přidáme-li okolí, je to místo, kde se dá bez problémů prožít nabitá dvoutýdenní dovolená. Krásná Lípa je totiž výchozím místem do pravém vyhlášeného Kyjovského údolí, kterým se dostanete třeba až na německou stranu, do soutěsek Obere Schleuse, jež můžete projet na lodičkách, dá se odtud dojet do kouzelné Doubice, která je nevyhlášeným skanzenem lidových staveb i místem, jež milují děti kvůli obrovskému interaktivnímu hřišti mezi stovkami dřevěných soch, do Sněžné k jedné z nejmalebnějších kapliček v kraji, na Vlčí horu, kde se dá vystoupat na rozhlednu, zajít na dobré jídlo do Vlčárny anebo prošmejdít expozici a prodejničku firmy Nobilis Tilia, která vyrábí českou péstici aromaterapeutickou kosmetiku, projít jejich permakulturní bio zahradu... Nedaleko je i obec Brtníky, kde se nezapomeňte zastavit v nově otevřeném informačním středisku Ametyst s expozicí českých i světových drahých kamenů a fotografií Českého Švýcarska, a vydejte se odtud na Brtnický hrádek a skalní přehrázku Velký pruský tábor a Kyjovským údolím řeky Křinice přes malebný Kyjov, kde se skvěle najíte ve vyhlášené Kyjovské terase, zase zpátky do Krásné Lípy. A vůbec nejlepší bude, vydáte-li se po 23 kilometru dlouhé Köglerově naučné stezce, která vás okolím včetně úseků v národním parku provede nejlepe. Výlety směrem na Rybníště, Jedlovou, Světlík a Jiřetín už se sem zkrátka nevejdou. Nedá se nic dělat, musíte se prostě do Krásné Lípy rozjet sami.

Cyklostezkou Ohře jede se nám dobře

Třetí páteční cyklostezkou v kraji poputujeme kolem řeky Ohře. Je jen o něco málo kratší než Krušnohorská magistrála, na území dvou krajů – Karlovarského a Ústeckého – má 230 kilometrů. Tedy – zatím. V dohledné době se připojí i německá část, takže bude možné šlapat s Ohří od pramene k ústí. Dvě třetiny téhle štreky vedou po území kraje, jímž se na stránkách tohoto časopisu procházíme a projíždíme. Zkušení cyklisté si tuhle trasu nejspíš pamatují jako dvě stě čtrnáctku, od letoška už je ale celá přehledně označena jako číslo 6.

VSTŘÍC MĚSTŮM KRÁLOVSKÝM

Kolem nádherné a životodárné, rybami bohaté a ptáky obletované Ohře se můžete samozřejmě vydat oběma směry. Že je to po proudu trochu víc z kopce, dá rozum – ačkoli, tak jako tak je to skoro pořád rovina. My pro tentokrát začneme v Perštejně, kam ze sousedního kraje přitéká nejen

Ohře, ale i asfaltem vyštafírovaná cyklostezka. Až do Kadaně bude mít naše putování charakter cyklostezky (rozumí se – jedeme po asfaltu), dál potom, až do Litoměřic, kde Ohře napájí Labe, už je to (zatím) nebezpečná cyklotrasa. Prvních sedm kilometrů si užíváme kouzelné údolí a blížíme se k prvnímu městu. Města jsou totiž klenoty na šňůře Ohře. Kterékoli z nich stojí za důkladné poznání. A my právě vyjíždíme do Klášterce nad Ohří. Máme krásný zámek plný křehké porcelánové nádhery, útěšná zámecká zahrada se salou terennou a Brokofovými sochami, thunovská hrobka v kostele Nejsvětější Trojice. Ohře ale nečeká. My sice vodu nahánět nebudeme, ale čeká nás toho ještě požehnaně, a tak vyrážíme dál po proudu, bok po boku s Oharou, jak se druhy řece také říkávalo. A stojí to tedy za to! Čekají nás romantické, dojemné i spektakulární pohledy na krajinu modelovanou říčním korytem. Chvilí se vezeme i po technickém unikátu, visuté ocelové konstrukci vrostlé přímo do skalního masivu. Do Kadaně vyjíždíme za přátelského poštěkávání maxipsa Fíka, jehož jméno tohle nábreží nese. A zase – hodina nestačí. Barbakan, náměstí, bělostná radnice s jedinečnou věží, Katova ulička, nejužší z úzkých, parkány kolem hradeb, kadaňský hrad... Teď nás čeká Želinský meandr, nádherná krajina, kde řeka vykrajuje do luk majestátní písmeno omega, lemována strmými skalnatými svahy se stepní vegetací. Vyšlápnot k želinskému kostelíku je trochu fuška, ale už zase jedeme, tentokrát vstříc blyštivé hladině vodní nádrže Nechanice s nejdelší sypanou hrází v Evropě (přes tři kilometry!). Koupeme se, kempujeme, rybaříme... Do Žatce to chce horské kolo, protože stezka je tu náhle kamenitá a dost nepevná. Pak se ale, kdovíjak, ocitnete v jižní Francii, sluncem zalité krajíně vinic. To už je ovšem na dohled Žatec.

DO METROPOLE CHMELU

A zase – zapomeňte na to, že ho jen tak profrčíte. Nejde jen o opravdu krásné náměstí s vyhlídkou z radniční věže, o pozoruhodné historické centrum. Nesmíte totiž zapomenout, že jste v hlavním městě chmele, který je nejlepší na světě – a o to se klidně pohádám s každým! Takže skoro povinností je velkorysá expozice Chrámu chmele a piva s pivním majákem a 3D projekcí ve výstupu, s pivním orlojem, bludištěm mezi žoky a hledáním té největší chmelové šišky, muzeum Homolupulů, teprve nedávno objeveného pivního národa, rozsáhlé chmelářské muzeum (největší na světě)... Nedá mi to, abych se nezastavil u lákavého faktu, že po cestě kolem Ohře mineme hned sedm minipivovarů a v Žatci ovšem i pivovar velký. Všimněte si prosím, jak vás nenabádám, abyste se tu zastavovali a ochutnávali – cyklista přece nepije a hledí vstříc krajíně ostrým zrakem sokolím... (ale kdybyste se rozhodli přenocovat, opovažte se tu dobrotu vynechat!). Než dojedeme do dalšího královského města, prošmejdíme ještě Postoloprty a hlavně Březno s důlními i archeologickými specialitkami, o kterých už jste ale v tomhle čísle dostatečně informováni, a je před námi město lony, město husitské, hradbami obehnané – Louny. Tady určitě musíte postaveného neopakovatelného chrámu svatého Mikuláše, do Kotěrovy dělnické kolonie... Zase krásné a pozoruhodnostmi nabitě zdržení.

KRAJINOU HISTORIE VLÍDNÉ I BODAVÉ

A to jsme vůbec nemluvíli o výpadech do kopců, z nichž nás pozorují hrady, zámky a zříceniny. Vřak zrovna za chvíli budeme po cestě z Loun míjet jednu z nich – Šebín. A jeden barokní zámek, dokonce jeden z nejkrásnějších u nás, přímo potkáme. Libochovice, rodiště Jana Evangelisty Purkyně (narodil se přímo na zámku), s expozicí života šlechty v průběhu staletí, slavným krokodýlem, paví zámeckou zahradou... Potom majestátní Hazmburk, vodní tvrz Budyně s výrazně alchymistickou minulostí, klášter v Doksanech... To už je Ohře dospělá řeka a spěchá do labského náručí. Ještě než tam ale dospěje, vjedeme tiše a s pietou do Terezína. Malá pevnost, Muzeum ghetta i další připomínky někdejší nacistické zvůle a nelidskosti, ale také příběhů nepodjatnosti a odvahy lidského ducha. Je ale dobré připomenout si i starší dějiny pevnostního města, třeba návštěvou dělostřeleckého muzea, anebo jeho současnost, například v muzeu Křišťálový dotek, expozici křišťálových kopií rukou slavných osobností. I golf si můžeme na kraji Terezína zahrát, dokonce na nejnižší položeném hřišti v zemi. Trasa ostatně vede těsně kolem jamek a v těchto místech už splývá s Labskou cyklostezkou. Tak co? Už dotahujete závit a promazáváte řetěz?

Hledání klíče k tajemné náhorní plošině

Tak trochu syrová náhorní plošina nepoddajné a svíravé krásy, takové je Verneřicko. Mělký a zvlněný lavor obkroužený vrcholy a kopečky. Žádné pole, samá louka a pastvina. Lesy se tu shlukují do nevelkých, přesně ohraničených tvarů a rozbíjejí lučiny tu jako ostrůvky, tu zas jako táhlé koso, náhle končící pruhy či nedokončené kruhy. Krajina, kterou jako by člověk nezlomil – a když si ji trochu osedlal, zase své stopy zničil. Byly tu důstojné a hrdé sakrální památky, které musely ustoupit ideologické tlakové vlně. Tenhle létající talíř levitující uprostřed několika vodních toků, uprostřed centrálního Českého středohoří, jako by byl uzavřeným biotopem, světem, který po pár kilometrech na všech stranách končí skalami a srázem. Vzporovitý půvab, houževnatá křehkost.

S HUMBOLDTEM NA BUKOVOU HORU

Na západě tyčí se novodobá dominanta, nejvyšší betonová stavba v republice, 223 metrů vysoký vysílač na Bukové hoře. V šedesátých letech tu stál jeho předchůdce, který po pár letech vyhořel a musel být stržen. Jen pár desítek metrů na západ od paty vysílače nového, z roku 1967, je skalní plošina nesoucí jméno proslulého cestovatele, přírodovědce a geografa Alexandra von Humboldta. Ten se tu v roce 1837 nemohl nabažit až neskutečného pohledu na údolí Labe a podstatnou část Českého středohoří. Tady verneřická pánev končí a terén padá skalním městem Ptačích kamenů, Ledovou jámou, hlubokou trhlinou v čedičovém masivu, kde se i v létě udržuje sněhový firn a ledové plotny, strmě dolů. Jako by tu střihem skončil chladný a strohý svět zvláštního horského klimatu, protože už kolem zříceniny hradu Vrabince nad Těchlovicemi je jakási ostrovní enkláva teplomilné květeny. Pojďme se ale vrátit a přejdeme verneřickou planinu až na její východní okraj. Na jihozápadě se plošina láme do údolí Lučního potoka, ale to my nevidíme, protože putujeme přes Verneřice, kde se zachoval jediný významnější kostel zasvěcený svaté Anně, který už dostává zbrusu nový kabát. Nedá nám to, abychom s hlavou odkrytou pokorně nevystoupali na blízký Boží vrch, druhdy Gottesberg, na němž stával poutní kostel Nejsvětější Trojice s křížovou cestou, bělostný barokní chrám na samém temeni kopce. Od konce války chátral, stejně jako ostatní sakrální stavby v oblasti. V roce 1975 byl stržen bez ohledu na to, že to stálo víc peněz, než na kolik by vyšla oprava. Bylo třeba rudou pěstí vymést tmářství z kraje. Ach, ty lidská hlouposti...

BOBŘÍ SOUTĚSKOU STŘEMHLAV DOLŮ

Nepotrvá dlouho a ocitneme se na druhém konci verneřického světa. I tady se terén prudce zlomí v pase a začne se řítit dolů, spolu s divokou vodou Bobřího potoka mezi rozervanými skalami. Bobří soutěska je plná neskonale romantických scenerií, voda tu tvoří přepady, tůňky, kaskády, peřeje, po tisíciletí trpělivě ohlodává balvany v řečišti. Kolem se zvedají stěny často až třicet metrů vysoké a k dovršení všeho – vodopád, asi šestimetrový přepad, který působí daleko mohutnějším, každopádně velkolepým dojmem. Žijí tu mloci skvrnití, zpívají skorci, těkají konipasí. Na dně téhle tajemné rokle se daří chladnomilným, ba vysokohorským rostlinám, zatímco tam nahore, na vrcholu skal, už zase rozkvétají ty, které nade všechno milují teplo. Rozpolcený svět. Roklí vede poměrně pohodlná zeleně značená stezka, která by nás byla dovedla až dolů, do Kravař, ale my se nedáme zlákat světem v údolí a vrátíme se na planinu. Ještě nás čeká severní směr. Dva z vrchů, k nimž směřujeme, jsou korunovány rozhlednami – Kohout a Strážný vrch. O těch si ale budeme povídat na jiném místě Brány.

KOUZLO LÁNOVÝCH VSÍ

Krajina pastvin tu dospěje do dvou vsí – Valkeřic a Merboltic, táhlých středověkých lánových vsí vystavěných kolem neklidně běžících potoků. Tam i tam byly kostely – v Merbolticích svatě Kateřiny, ve Valkeřicích svatě Barbory – a oba musely v roce 1975, kdy se na Verneřicku sakrálně planýrovalo, pryč, aby se v těchto svérázných končinách víra neměla čeho zachytit. V Merbolticích se jako zárukem podařilo zachránit alespoň zvonici. At' se vydáme kteroukoli z obcí, dovedou nás potoky až do náruče řeky Ploučnice dole v údolí. Naše cesta bude lemována nádhernými ukázkami lidové architektury v podivuhodném konglomerátu stylů – od roubených přes hrázděné po podstávkové domy, ony utěšené chaloupky i vzorné patrové domy černo- či hnědobíle pruhované, krásné, až srdce usedá. V lese u Valkeřic natrefíme na zatopený znělcový lom a nad Merbolticemi zase na Kamennou hůru, přírodní rezervaci na svazích vrchu Kamenec. Tady objevíme největší souvislé plochy volných a otevřených čedičových sutí v Českém středohoří a už nás ani nepřekvapí, že se tu v těsném sousedství snázejí suty teplé i chladné a že poskytují naprosto rozličné podmínky naprosto odlišným organismům. Na jedné straně tu najdeme ledové jámy se sněhem uprostřed července, na straně druhé ventaroly, tedy vývěry teplého a vlhkého vzduchu, kde se naopak sníh neudrží ani v lednu. A zase nás něco, kdoví co, nějaká podmanivá a telurická síla, táhne zpátky na planinu. Ono totiž úplně nejkrásnější je jen tak bloumat vyplazenými jazyky luk, nořit se do uzavřených remízků, nacházet tu shluky kamenů a vnímat drsnou krásu téhle končiny. A pak, když celý kraj náhle prozáří slunce, pochopíme. Verneřicko je jako horal, který už ze svých kopců ani neschází do údolí. Je jako člověk přivklý nesnadným podmínkám, navenek drsný a zasmušilý, ve skutečnosti ale dobrosrdečný a vstřícný. A slunce je k jeho srdci klíč.

Důstojné krušno horské kvarteto

V téměř dokonalé linii krušnohorského podhůří mezi Chomutovem a Osekem tyčí se úhledně vyrovnaný čtyři pozoruhodné historické památky. Dvě zříceniny majestátních hradů Hasištejna a Rýzmburk, romantický Červený hrádek a zámek Jezeří, ojedinělá stavba s pohnutým osudem. Při troše dobré vůle je stihnete navštívit během jediného dne. A rozhodně to bude stát za to. Začněme tedy nad Chomutovem...

POETICKÝ HASIŠTEJN

Na úzkém ostrohu nad hlubokým údolím Pruněřovského potoka ční válcovitá věž zříceniny hradu Hasištejna. Podobně jako nedaleké Jezeří vznikl tento hrad v polovině 14. století jako jedna z podkrušnohorských obranných bašt českých zemí. Strategický význam Hasištejna byl značný, takže celou svou „kariéru“ poctivě sloužil svému původnímu obrannému účelu a přestavba na pohodlnější panské sídlo ho nikdy nepotkala. Zato jeho majitelé investovali do řady přestaveb, které z Hasištejna udělaly odolnou pevnost. Ty nejzásadnější úpravy se odehrály v době, kdy se na začátku 16. století na hradě usadil humanista a básník Bohuslav Hasištejnský z Lobkovic. Bylo to poté, co procestoval Itálii, Řecko, Palestinu i Egypt a co se rozplynuly jeho plány stát se olomouckým biskupem. Energický muž se aktivně věnoval správě svých statků a také přestavbě hradu. Právě on inicioval výstavbu oné válcovité věže opatřené dělovými střílnami, nechal zpevnit hradby, parkánové bašty dal doplnit dvěma patrovými věžemi... Škoda, že nebyl podobně aktivní i jako muž a nezanechal po sobě potomky.. Po jeho smrti tak zůstal Hasištejn opuštěný a stal se vydatným zdrojem stavebního materiálu pro okolní osadníky. Na konci 19. století se hrad dostal do vlastnictví Emanuela Karsche, který nechal odstranit sutě, zpevnit zdi, v bývalé palácové budově udělal restauraci a v nejvyšší věži rozhlednu. V sedmdesátých letech 20. století však restaurace do základů vyhořela. Dnes vám ale v hradní restauraci už zase rádi uvaří. O Hasištejn se stará parta nadšenců z občanského sdružení Přátelé hradu Hasištejna. I díky nim hrad stále žije a od začátku dubna do konce října vás tu rádi uvidí.

PŘÍZRAČNÉ JEZEŘÍ

Těžko bychom u nás hledali zámek s bizarnějším okolím: Jezeří působí jako romantické ufo v měsíční krajině. Kdysi ho obklopoval pozoruhodný rozlehlý park, jeho podstatná část ovšem padla za oběť těžbě uhlí, stejně jako několik vesnic v podzámčí – Ervěnice, Nové Sedlo, Komořany, Třebušice, Dřínov, Albrechtice i Dolní Jiřetín. Samotný zámek unikl zkáze jen o fous, těžební stroje se ještě stačily zarýt do úpatí jezerského svahu. Výhled z Jezeří je nepopsatelný, apokalyptický i fascinující. Přitom zámek by byl magický i bez těchto smutných okolností. Původně gotický hrad, později renesanční zámek přestavěný do dnešní barokní podoby stojí na ojedinělém místě, jehož energii pochopili už staří Slované a ještě před nimi Keltové. Písemné zmínky o zdejších panstvích jsou z druhé poloviny 14. století, kdy se tu usadili páni ze Rvenic, aby měli na dosah a pod kontrolou dobývání rudy na Krušnohorsku. Majitelé se tu později střídali jako na běžícím pásu, všichni ale aktivně hájili zájmy českých zemí. Nejdéle tu pobývali Lobkowiczové, v jejichž držení byl zámek 250 let a stal se reprezentativním rodovým sídlem. Posledním domácím tu byl JUDr. Maxmilián Lobkovic. Předválečný velvyslanec ve Velké Británii raději zůstal v roce 1948 v exilu a jeho panství stihl stejný osud jako řadu historických památek v tehdejší socialistické Československu: postupná devastace, která měla vyvrcholit v polovině osmdesátých let likvidací. Zámek se ale – zejména díky aktivitě místních občanů – podařilo zachránit. Dnes si v Jezeří můžete prohlédnout pozoruhodné interiéry, zajít do sklepení, které obývají strašidla, projít se v romantickém parku a „pokochat se“ výhledem, který věru jinde nemají.

ROMANTICKÝ ČERVENÝ HRÁDEK

Tenhle půvabný a romantický zámek, dnes velmi vyhledávaný jako dokonalá kulisa svatebních obřadů, vděčí za své jméno husitům. Ti ho totiž hned třikrát dobyli a důkladně vypálili, a když pak byl ve dvacátých letech 15. století opravován, dostal zářivě červenou fasádu. Dávno už ji nemá, ale jméno zůstalo. Koncem 17. století si sem hrabě Hrzán pozval zajímavého kumštýře, řezbáře a sochaře Jana Brokoffa, kterému se tu v době práce na sochařské výzdobě parku a zámku narodil syn Ferdinand Maxmilián, který ho měl svou slávou dalece překonat. Především díky Rottenhanům a Buquoyům byl kolem zámku vybudován nádherný anglický park. Na sklonku třicátých let minulého století se zámek stal místem dvojího setkání Konrada Henleina s Walterem Runcimanem, chmurné předehty košatějších a také daleko fatálnějších jednání v Mnichově. Dnes zámek příjemně prosperuje jako majetek města Jirkova, který pod něj dlouhá staletí poddanský spadal. Je tu komfortní hotel s bohatou wellness nabídkou, ale především velmi zajímavý prohlídkový okruh vrcholící nečnými sádrovými sochami antických bohů v nadživotní po celý rok, akce střídá akce, od festivalu písňových sborů V zámecké jízdárně je instalována velice zajímavá expozice historie. Takže je velmi smysluplné se sem vypravit, nepotřebujete oženit či vdát.

OBŘÍ RÝZMBURK

Tak jako na začátku, i na konci pomyslné linie stojí jedno občanské sdružení za snahou o záchranu zříceniny. Tentokrát je to někdejší hrad Rýzmburk u Oseka. Za poslední tři roky se podařilo rozpadlý hrad zabezpečit, zbavit náletových dřevin, obnovit komunikace a zahájit odborné práce na obnově středověkého zdiva. Krom toho tu byla uspořádána řada kulturních akcí, díky nimž tuhle pozapomenutou kulturní památku uvedli znovu do povědomí. Přitom šlo ve své době o jeden z největších gotických hradů v Čechách – Rýzmburk by se totiž dal přeložit jako „Obří hrad“. Jeho založení je datováno rokem 1230 a pro Boreše z rodu Hraběšiců, dvorního maršálka Václava I., se stal velmi prestižním úkolem. Od roku 1250, kdy byla dokončena podstatná část rozlehlého hradu, si začal říkat Boreš z Riesenburgu. Měl být na hrdý, větší byl údajně jen Pražský hrad. Navzdory velikosti ztratil Rýzmburk v 16. století na atraktivitě, přišel o status panského sídla a začal pustnout. Jeho věhlas se podařilo trochu oprášit až v 19. století, kdy se stal díky rozpuku turismu vděčným cílem. Tehdejší výletníci ovšem netušili, že si vyšlápl na místo, kde už v 9. století před naším letopočtem bývalo pravěké sídliště. Dnes je Rýzmburk jednou ze zastávek naučné stezky Přírodou a dějinami Oseka, na níž si krom hradní zříceniny můžete prohlédnout první manufakturu v Čechách, komplexy štol v okolí Oseka nebo zimoviště netopýrů.

Místa, kde fortel a kumšt našich předků žijí dál

Člověk se tu a tam dočte nebo doslechne, jak řemesla upadají, jak lidé už neumějí dělat rukama, a když, tak manuální činnost nejsou schopni spojit s tou duševní, jak stará řemesla a jejich tradice skomírají a mizejí... Možná, ale ne vždy a ne všude. Jsou ještě místa, kde žijí lidé, pro něž jsou řemeslné tradice svaté. Tvrdohlavě a sveřepě bádají, hledají, učí se, zkoušejí, aby se nakonec dočkali zaslouženého úspěchu a mohli své užité umění s rodokmenem nabídnout ostatním. A většinou nezůstane jen u výrobků, neboť tihle labužníci řemesla vás rádi provedou svým královstvím, ukážou, jak se co dělá, a dokonce vás nechají leccos si zkusit vlastníma rukama.

KRÁLOVSTVÍ LIDOVÉ TRADICE V BECHLÍNĚ

Nejlepší bude začít na Řípu. Tedy, asi tak šest kilometrů odtud, v Bechlíně. Důvod je jednoduchý – tady mají místní lidové tradice přímo hnízdo. Ve zdejší Prodejní dílně české lidové tradice spojené s Muzeem nekynutého pečiva se seznámíte s výrobou takzvaných zvykoslovných předmětů, které se vyráběly – a tady dosud vyrábějí – z nejrůznějších snadno dostupných přírodních materiálů, třeba z vejce, těsta, hlíny, slámy nebo kukuřičného šustí. Na sortimentu spolupracují skuteční fachmani toho kterého řemesla a můžete si tu nejen koupit jejich výrobky, ale také okouknout jejich fortel, a dokonce si pod jejich vedením i něco vyrobit, a to po celý rok – což je v Česku skutečná rarita. Vlastnoručně upletená pomlázka, modrotiskový šátek, kraslice, zvířátko či svícen z nekynutého pečiva, panenka ze šustí, věneček ze žitné slámy... Krom Bechlína najdete filiálku i v Rovném přímo na úpatí Řípu.

PAPÍROVÁ VĚŽ V LITOMĚŘICÍCH

Že jsou v Litoměřicích krásně zachované hradby, už z Brány víte. Že ale jedna z hradebních věží skrývá dílnu na tradiční výrobu ručního papíru, se možná dozvídáte až teď. Ten prostor je úchvatný. Nejen, že to tu velmi neobvykle voní, nejen, že tu zpravidla natrefíte na nějakou zajímavou výstavu, z nichž většina je spojena právě s papírem, ale můžete se po libosti kochat pohledem na mistry papírníky, kterým se pod rukama na dřevěných sítích mění nevzhledná kaše v po čertech vzhledný papír, nádherně nerovný, s výraznou strukturou – prostě ruční papír. Ne dosti na tom, můžete si tu sami jeden takový arch zkusit vytvořit. Jestliže už totiž papír provází lidstvo dva tisíce let, je krásné vědět, jak si ho vyrobit třeba i u sebe doma.

LOUSKÁČKOVÉ Z NOVÉ VSI

Já vím, správně by mělo být louskáčky, jenomže když oni mají duši. A nejsou sami. Přesunuli jsme se na hřebeny Krušných hor, do Nové Vsi v Horách, tedy do míst, kde bývala silná a slavná tradice zpracování dřeva a od osmdesátých let 19. století i hračkařství. Firma NBW se rozhodla staré řemeslo udržet navzdory přemetům doby. Funguje dodnes, jako jediná tady v horách, a má už stopěťadvacetiletou tradici. Sortiment je fantastický – od už zmíněných louskáčků přes kuřáčky, což jsou duté figurky třeba kuchaře, vodníka, kominíka či zahradníka, do kterých se vkládá zapálený františek a z úst jim pak vychází kouř, po velmi populární pícky, kde zase vychází kouř z hrnce na plotně, to všechno z borového a bukového dřeva. A k tomu ještě stolní hra, o které asi málokdo z vás ví, že byla vymyšlena tady, v horách Krušných, a teprve odtud se rozšířila do celé Evropy – tivoli. Hráči v ní pružinou uvádějí do pohybu kuličku a snaží se ji dostat do co nejlépe hodnoceného „chlívku“. Mimochodem, stejně tak tu lidé vymysleli i tahací hračky, třeba onoho kačera, který vešel i do lidového rčení.

HRA SKLA A SVĚTLA V LUBENCI

Až budete projíždět Lubencem a uvidíte dům, který do daleka hlásá, že tu sídlí firma Skloart, kdybyste kdovíjak spěchali, zastavte se tu. Jitka a Richard Kantovi se tu věnují tvorbě a výrobě vitráží a umělecké práci se sklem. Jsou ve své práci skutečnými špičkami, jejich vitráže jsou uznávány po celé Evropě. Za dveřmi zdejší prodejny je jiný svět. Svět kouzelného světla, magických barev, křehké magie. Nejdříve ovšem bylo třeba vykumat, jak na to, doplnit si řemeslo, vzdělání, sjezdit, co se dalo, a především – začít do našeho prostředí vnášet povědomí o vitrážích, protože to bylo ještě před dvaceti lety prachbídne. Co si sami nezjistili a nevyzkoušeli, neměli. Až si prohlédnete jejich díla v prodejně, vezmou vás na prohlídku dílen, nechají vás zkusit, jak se letuje, řeže, promítnou vám film o umění vitráží, zkrátka vpustí vás do svého podivuhodného světa. A až to všechno strávíte, nechte si vyprávět, co dělají ve všech volných chvílích, a pak se na to jděte podívat. Užasnete. Jen tak mimochodem zachránili a restaurovali rozhlednu a kostel, ve kterém je, jak jinak, muzeum vitráží.

ŘÍŠE MÝDLOVÝCH BUBLIN V RŮŽOVÉ

Na samém kraji vesničky Růžová v Českém Švýcarsku hledejte Mýdlárnu Rubens. Nebudete věřit, jak vznikla. Majitelé vedlejšího penzionu našli na půdě sešit s receptem, jak si vyrobit doma mýdlo. Zkusili to, jen tak v kuchyni, v hrnci – a ono to šlo! Tak postavili budovu a začali lidem předvádět, jak se to dělá, vytvářet mýdla – a zájem byl takový, že přistavěli prezentační místnost. Otevřeno mají... za světla. Většina jejich produktů je původních, z bylinek na zahradce. Krom mýdel a výrobků ze soli z Mrtvého moře tu najdete třeba v mikrovlnce nahřívateľné úlevné bylinné pásy se solí i tuhé šampony anebo olejčky na mazání... Zatímco budou děti běhat po zahradě a snažit se uhodnout, co je tohle za bylinu, nebo rýt do mýdla obrázky, vy si dopřejte ten luxus a jen tak si se zdejšími mýdelnými vílami povídejte. Je to léčivé stejně jako některé jejich koupele. Odcházet budete nejen s voňavým sáčkem, ale hlavně s úsměvem – a ten je k nezaplacení.

O krásném parku v Krásném Dvoře

Byl jednou jeden lovecký zámek, přestavěný v době vrcholného baroka. Hrabata z Černínů sem v 18. století vyrážela z domovského Petrohradu (z toho, co je odtud kousek, ne z toho u Ladožského jezera) na výlety a hony. U zámku byly, jak se slušelo a „nosilo“, dokonale uspořádané barokní zahrady, ve kterých smutně zpívali pávi a panstvo zvolna korzovalo. Pak se ovšem Jan Rudolf Černín v roce 1779 rozjel na cesty po západní Evropě – a ušasnul. Seznámil se totiž s fenoménem anglického parku.

PROČ NEMÍT ANGLICKÝ PARK UPROSTŘED ČECH?

Šlechta už tak trochu nevěděla, co s penězi, a navíc se i do jejich řad vloudily svůdné Rousseauovy myšlenky o návratu k přírodě, jakož i okouzlení dalekými zeměmi a Orientem v těchto kruzích vládlo. Hrabě Černín bloumal po zámeckých parcích, které byly koncipovány jako místa neustálého překvapení a zábavy. Kdo tudy krácel, býval každou chvíli překvapován nečekanými sceneriemi s podivuhodnými stavbami. Hrabě si umínil, že v Krásném Dvoře něco takového vybuduje také. A tak v osmdesátých letech 18. století začaly se kultivovat k zámku přiléhající lesní háje, bažantnice a lužní porosty okolo potoka Leska s více či méně zalesněnými svahy a zvlněným terénem. Vznikal tu takřka stohektarový anglický park – vůbec první v českých zemích. A protože doba krom zábav a kratochvílí předepisovala i rozměr duchovní a na poslední věci člověka pamatující, byla k parku přičleněna i romantická rokle s poustevnou a umělou hrobkou. Výlet do takového parku byl tehdy často mnohahodinovým dobrodružstvím, kterému se oddávali Černínové i jejich návštěvy, často velmi slavné – třeba takový František I., mexický císař Maxmilián, František Josef I., švédský král Gustav IV. anebo Goethe či Dobrovský.

Čas trhnul oponou, místy dosti prudce a nešetrně, ale v Krásném Dvoře se můžeme utěšeným anglickým parkem projít dodnes. Zub času sice příčlivě hlodal, nanejvýš od války do konce osmdesátých let, ale poslední léta znamenají postupnou rekultivaci terénu i staveb, takže je zážitek z procházky parkem, při jistě dávce fantazie, velmi blízký tomu z předstalet. Je pochopitelné, že člověk nejdříve projde samotný zámek, který v dobách, kdy se slovo šlechta nesmělo vyslovovat nahlas, fungoval jako takzvaný zámek svozový, do nějž byly sestěhovány věci z více než třiceti zámků, jež pak sloužily (a dodnes mnohdy slouží) jako psychiatrické léčebny, internáty, národní výbory, ba kasárna. Dodnes se dá říci, že je zámek doslova po střechu naplněn obrovským množstvím pozoruhodností – a není ani možné všechny je vystavit na odiv veřejnosti. Tohle povídání je ale o parku, a tak vás jen upozorním na jedinečnou sbírku dvačtyřiceti psích portrétů v životní velikosti, z nichž vybraný vzorek dvaceti si můžete prohlédnout v takzvané „psí chodbě“. My ale pospěšme do parku. Můžeme si vybrat ze tří vycházkových okruhů – červený má pět kilometrů, modrý necelé tři a žlutý něco přes dva.

PŘEKVAPENÍ NA KAŽDÉM KROKU

Chcete-li dobrou radu, nespěchejte. Dopřejte si co možná klidnou, rozváznou procházku a vyhradte si na ni dostatek času. Teprve tak si dokonale užijete rafinovanost budovatelů parku, kteří citlivě využili přirozený charakter terénu, aby do něj uvážlivě vkomponovali mnohé cizokrajné stromy, neboť zakládání arboret jako svého druhu sbírek stromů z celého světa bylo v době zrodu parku velmi v módě. Zjevení symbolických a dekorativních staveb je vyvrcholením téhle reálné krajinomalby. Představte si, že klidně kráčíte stezkou pod korunami mohutných stromů a náhle se před vámi na břehu potoka vynoří obří lucerna – a není to lucerna, je to ptačí voliéra. Daleko velkolepším dojmem ale působí třeba Panův templ, nejstarší stavba navržená pro krásnodvorský park. Tahle variace na antický chrám zasvěcený bohu dvou tváří Janusovi sloužila i jako hudební pavilon. Hned naproti vás zaskočí umělé vodní kaskády a antický Gloriet, tedy kruhová stavba, jejíž inspirací dost možná byl slavný Chrámek lásky v Malém Trianonu ve Versailles. Jdete dál členitou krajinou obklopeni stromy a vedeni po lukách a říkáte si, tak co ještě nebylo, co by tak asi...? Nehádejte – čeká vás přes kilometr dlouhá alej a v průhledu šestadvacet metrů vysoký kamenný obelisk připomínající jednu z bitev v době Napoleonově. Asi uprostřed „milovky“, jak se aleji rovné jako podle pravítka říká, ukrývá se narůžovělý Čínský pavilon nad velkým bazénem, který kdysi sloužil jako zásobárna vody pro kaskády vodopádu. A najednou ostrý střih – a jste někde v holandské nížině, na idylické selské usedlosti, neboť se před vámi vztyčil Holandský statek. A co teprve Gotický templ, který harmonicky a nesmírně efektně dotváří pohled přes rozsáhlou louku. Sloužil jako rozhledna a v době svého vzniku byl jednou z prvních novogotických staveb u nás. Ten pohled vám nadlouho nezmizí z duševního obzoru. A když už jsme u té duše – je tu ještě ona rokle, zvaná Poustevníková, původně však Ráchel. Ta měla sloužit k usebrání a navození pokorných myšlenek. Uprostřed strže stávala velmi romantizovaná Poustevna a nad ní hrázděný kostelík. Poustevna je sice dnes pobořena a z kostelíka zbyly jen mechem porostlé schody stoupající stráně, to ale nic neubírá na síle toho místa. Zejména když na konci rokle dorazíte k tajemné hrobce, která v temných útrobách skrývá symbolický sarkofág. Výčet staveb a pozoruhodností parku nebyl ani zdaleka vyčerpán, neboť nelze na pouhých dvou stranách vypodobnit něco tak rozsáhlého a krásného. Odložte tedy časopis a vypravte se do Krásného Dvora osobně, protože něco takového by měl za svůj život alespoň jednou vidět každý.

Údolím Ploučnice na kole aneb Hrst vzpomínek

Pokud laskavý čtenář dovolí, vstoupí teď autor na stránky časopisu na chvíli in persona, tedy jaksi sám za sebe. Nemohu jinak, neboť téma se dotýká mé duše. Pražáci o sobě říkají, že jsou křtěni Vltavou, já mám v krvi značné procento vody z Ploučnice. Vyrůstal jsem u ní i v ní. Pravda, ve škole se v sedmdesátých letech šušalo něco o černé řece, rodiče byli s prstem na ústech varováni, aby nám koupání v „Ploučce“ zadrželi, ale to bychom tehdy nesměli v Děčíně ani dýchat a museli bychom chodit mezi kapkami kyselého deště. Koupání v zátoce s mohutnou olší, na níž viselo lano – náš katapult do vln. Procházky s rodiči kolem řeky do Březin a do vrchu u Bechlejovic, kde se daly najít úžasné fosilie. A samozřejmě výpravy na kole do Benešova, za tátou, jenž celý život dojížděl do nástrojárny v Mikově, kterýmižto vzpomínkami vstupuji rovnýma nohama (a rotujícími šlapkami) do tématu tohoto článku.

KRAJINOU SOUTĚSEK I JEZŮ

Dnes je Ploučnice zase rybami bohatá čistá řeka, v Děčíně už je možné bez starostí tančit v dešti a dýchat, co plíce ráčí. Dokonce na zámek se dá zajít bez obavy, že vás ruský voják ztluče přezkou odepnutého řemene. Ale ta cesta sledující koryto řeky, ta je stejně krásná, stejně dobrodružná a stejně členitá, jak si ji pamatuji z dětství, ovšem s jedním podstatným rozdílem – místo bahnitě dřiny si na ní kolo vysloveně lebedí. Bohulibý projekt páteřní Zelené cyklomagistrály Ploučnice (číslo 15) je totiž dokončen. Z Labské cyklostezky na ni člověk v Děčíně odbočí u nádherného kamenného renesančního mostu ze 16. století s barokním sousoším českých patronů svatých Víta, Václava a Jana Nepomuckého od Michala Jana Josefa Brokofa. Kolem aquaparku, kde není od věci se na chvíli zdržet, protože jak venku, tak pod střechou tu čeká houf atrakcí a vodních radovánek, se pak cyklista dostane k děčínskému zimnímu stadionu. Za ním už se stezka zase chytí řeky a nepustí se jí dlouhé kilometry. Tudy se kdysi nedalo ani projít. Dnes člověk jede střídavě po zámkové dlažbě, asfaltu a šotolině vlastně po celou trasu až ke Starému Šachovu, na sám konec Ústeckého kraje, kde ovšem stezka nekončí, ale vine se dál kolem stále nedospělejší řeky až k jejím pramenům. Mohutný splav u „Daimonky“ je dnes opatřen lososím přechodem (no, to by tehdy byl vážně výsměch, ale dnes se sem lososi opravdu vrací). A o pár desítek metrů dál bude naše zátoka... Není. Regulace břehu při stavbě cyklostezky ji proměnila v kameniště. Nevadí. Když zavřu oči, vidím ji dodnes. Rád tuhle banalitu vyměním za skutečnost, že povrch stezky je perfektní, kolo jede skoro samo a já mám čas soustředit se na krajinu. Je čím dál krásnější. Míjíme střední zahradnickou a zemědělskou školu v Libverdě, kde je přístupná botanická zahrada a k nahlédnutí i chov koní. A pak dál, přes Březiny, spektakulárními Soutěskami, přes Malou Veleň a Jedlku, lukami, remízky i lesní cestou až do Benešova nad Ploučnicí. Z Českého Švýcarska jsme náhle na okraji Českého středohoří a všude kolem nás je krajina, která není okázale panoramatická, ale tak dojímavě česká, až srdce usedá. Řeka se leskne v odpoledním slunci, co chvíli nás překvapí jezem nebo malou elektrárnou. V jejich nejbližším okolí docela jistě natrefíte na rybáře a nemusím vás přesvědčovat, že na zručného muškaře se dá koukat jako na přírodovědný film. Budete-li mít štěstí, překvapí vás bleskovým pohybem vydra, nad hladinou se v letu zaleskne azurový ledňáček, z mokřadu se velebně zvedne čáp, a až se krajina začne měnit ve svůj negativ, prosvítí vám kolem hlavy netopýr.

Z PERLY SASKÉ RENESANCE TŘEBA AŽ K PRAMENŮM

Benešov nad Ploučnicí je ovšem místo, které není moudré jen tak projet. Přímo uprostřed města tu najdete dokonce hned dva zámky ve stylu saské renesance, které korunují městskou památkovou zónu. Sem nejdál vedly naše rodinné výlety, z Děčína je to nějakých deset kilometrů. Pokud jste si sem jen odskočili z Labské cyklostezky, dejte si tenhle úsek ještě jednou v opačném směru – uvidíte, že objevíte spoustu nových věcí. Pokud máte chuť zajet odtud do Českého Švýcarska, přijměte ode mě jeden tajný tip, prozkoušený a odžity. Vydejte se proti proudu Bystré. Pojedete ve velmi mírném převýšení, pocitově skoro po rovině, nádhernou scenerií nejrůznějších ukázek lidové architektury od hrázděných po podstávkové domy, přes Dolní a Horní Habartice až do Markvartic, které už jsou opravdu na samém kraji oblasti úchvatných skal a roklí. Nicméně vydali jsme se prozkoumat cyklostezku Ploučnice, jedme tedy dál. Hned za Benešovem nás ovšem čeká jediné skutečně náročnější stoupání, protože stezka rozverně opustí údolí řeky a vyvede nás (pokud spíš my nevyvedeme kolo) až na vrchol Ostrého (nějakých 180 výškových metrů) a odměnění nádhernými výhledy sjíždíme zase ke korytu řeky, do Františkova nad Ploučnicí. Ještě než to ale uděláme, odbočme u hřiště doprava a za chvíli jsme u torza gotického hradu Šarfenštejna ze 13. století. Za výhled mě pochválíte. Ve Františkově pak jistě nepohrdnete různým pivem ve zdejší hospodě, a jede se dál, už jen velmi mírně zvlněným terénem do Starého Šachova... a klidně ještě dál, až do Osečné, to už ale kolem meandrující Ploučnice po území Libereckého kraje. Vracím se zase do anonymity a děkuju všem, kdo se o vybudování cyklostezky zasloužili. Zalahodili mému srdci a vám dali možnost poznat oblast, jejíž krásu doposud znali jen místní.

Milešovka v novém kabátě

Jestliže chcete opravdu pochopit České středohoří, nezbude vám než vystoupat na Milešovku. Z královny celého kraje je totiž dokonale patrný nezměrný půvab členité krajiny plné pitoreskních a podivuhodných homolí, kup, vrcholů holých i zalesněných, skalnatých i lesnatých, uhlodaných těžbou kamene i korunovaných hrady, útěsných luk a ježatých koberců lesů, drahokamů rybníků a stužek řek a potoků. Z Milešovky je České středohoří prostě nejúžasnější, protože je nahlíženo očima okouzleného aviatika, dojatého Karla Hynka Máchy, zaskočeného Alexandra von Humboldta, očima Goethovým, Nerudovým, Vrchlického... Oni pocho-
pili, protože tu byli. Připojte se k nim a následujte dlouhé špalíry turistů, které sem proudí už stovky let.

PANORAMATICKÝ VÝHLED PŘÍMO OD STOLU

Ted' a právě ted' je k tomu nejlepší příležitost – Milešovka, největnější hora u nás, totiž od letošního března ukazuje svou pohostinnou tvář. Tedy, ona sama ne, Hromová hora je Hromová hora, ta se na lidské pinožení neohlíží. Ale lidé, kteří ji milují. Vystoupáte-li na vrchol, čekají vás mnohá, velmi příjemná překvapení. Obec Velešín ve spolupráci s Ústeckým krajem tu totiž odvedla dost práce – byly opraveny opěrné zdi a vyhlídky a především se proměnilo turistické zázemí. V prvním patře turistické chaty, postavené na začátku 20. století, totiž vzniklo panoramatické vyhlídkové místo s posezením a občerstvením. Najdete tu i informační servis pro turisty, nově vybudované toalety a sedmdesát míst k sezení, všechna s dokonalým a bezesporu neopakovatelným výhledem. Na Milešovku nevede silnice, všechno se sem dopravuje nákladní lanovkou, včetně vody. Přesto vás čeká výběr z teplých jídel, točené pivo a limonáda – prostě všechno, co turista po náročném výstupu ocení. Na velkoplošné televizní obrazovce můžete v klidu zhlédnout pořady o Milešovce, Českém středohoří i o meteorologické observatoři, která tu stojí a pracuje už 108 let! Z ochozu její věže ostatně můžete rozhledy, kterými jste se občerstvili v horské chatě, ještě přizívit. Vystoupit se sem dá v rámci prohlídkové skupiny, ale jen v případě, že to počasí dovoluje. Přece jen, věž je součástí vědeckého pracoviště a to musí respektovat každý. Velmi příjemným zjištěním je, že současný stav turistické vybavenosti na Milešovce je teprve začátkem. V plánu je dětské hřiště, a dokonce ubytovna (bývala tu už od postavení horské chaty). A jak se vlastně na vrchol Milešovky dostat? Neví se přesně, kterou cestou zdolával Milešovku její sedminásobný přemožitel Jára Cimrman, vy si ale můžete vybrat ze čtyř výchozích bodů – buď po červené značce z Bílky (2 km), či z Milešova (3 km), nebo po značce modré z Černčic (2 km) či z Velešína. Poslední jmenované výchozí bod před vás postaví pětikilometrovou, zato nejvídnější cestu, která pozvolna obkrouží horu, zatímco předešlé možnosti vyžadují odhodlání zdolat poměrně příkrý, kamenitý výstup.

Básníková rozhledna nad Kryry

Psal se šestý rok dvacátého století a na Kostelním vrchu nad obcí Kryry nedaleko Podbořan dokončovala se stavba rozhledny podle návrhu vídeňského architekta Aloise Kaisera. Místní okrašlovací spolek, který s nápadem vystavět

rozhlednu přišel, se rozhodl pojmenovat ji podle velikána, od jehož úmrtí toho roku uplynulo rovných sto let – básníka a dramatika Friedricha Schillera. Byla polovina června a na místě, kde kdysi stával hrdý hrad Kozihřady, svítila novotou podivuhodná věž. Na její stavbu byly částečně použity i kameny z původního hradu, vyrostla dokonce na základech někdejší hradní věže. Bezmála sto tisíc cihel zářilo panenskou červení a první vašnostové a dámy, místní i přespolní, dokonce delegace kryrských rodáků z Vídně, kteří nemálo přispěli na pořízení rozhledny, ti všichni stoupali po sto dvaadvaceti schodech, aby se poprvé rozhlédli do kraje.

DÁREK KE STÝM NAROZENINÁM

Rozhlednové nadšení z přelomu století ovšem postupně vyprchalo a stavba chátrala. Na mnoha místech ztrouchnivělý dřevěný ochoz se v roce 1924 stal dějištěm tragédie, a z rozhodnutí vedení města byl stržen. S koncem války byla rozhledna dokonce uzavřena zcela. K jejímu znovuzrození přispělo opět výročí, opět sté, tentokrát rozhledny samotné. Už v roce 2000 se město Kryry pustilo do velkorysé a pietní opravy. Podle fotografií z počátku minulého století byl znovu vybudován ochoz z bukového dřeva, cihly byly nově vyspárovány, vyhlídková plošina ve výšce 22 metrů nad zemí opravena, točité dřevěné schodiště renovováno – a turisté i místní mohli v roce 2006, sto let po prvním otevření věže, opět stoupat za utěšenými výhledy do kraje. Nejvyšší plošina zůstala nepřístupná, protože točité kovové schodiště nebylo možné opravit, muselo by se pořídit zcela nové. Pět metrů rozdíl ale nehraje žádnou roli, neboť výhledy ze Schillewarte, dnes Schillerovy rozhledny, jsou skvělé, a to navzdory tomu, že ten, kdo odtud hledí do dálky, stojí pouhých 402 metrů nad mořem. Panoráma Doupovských hor s mohutným Hradištěm, Krušné hory s dominantním Klínovcem, České středohoří ovládané královnou Milešovkou, ale i Křivoklátsko. Vstupenky na tuhle stavebně docela určitě jedinečnou rozhlednu stojí pár korun, ale dozajista si je schováte, je to vlastně taková malá pohlednice. A až půjdete z rozhledny dolů, do Kryr, a minete barokní kostel Narození Panny Marie, zastavte se u mostu přes Blšanku u nepříliš často vídaného Povodňového památníku, který připomíná záplavy v roce 1872.

Řekne-li se dnes „rašeliniště“, zvolá skoro každý zkušený turista – jasně, Šumava! Málokdo ale ví, že Krušné hory jsou rašeliništi doslova protkány a že díky pečlivým a smysluplným zásahům aktivistů se v posledních letech jejich plocha zvětšuje a dosahuje už více než 100 hektarů. Pravdou ovšem je, že kdysi to bylo stokrát víc. Možná si řeknete – rašeliniště, ještě navíc bez dřevěných poválkových chodníků a všudypřítomných informačních cedulí..., no a co? Chyba. Velká chyba. Krušné hory jsou jako mustang. Neosedlaný, nezkrocený kůň, na kterém se můžete projet, ale bude to jízda divoká, často nepohodlná, ale nádherná a absolutně přirozená. A zdejší rašeliniště – to je taky jedna velká jízda.

Houpavým krokem do duše Krušných hor

V ŘÍŠI VOUSATÝCH MUŽÍKŮ

Člověk, který prošel zemi českou křížem krážem, zažil už bezmála všechny typy přepestře a nesmírně členité české krajiny. Ale krušnohorská rašeliniště, ta jsou prostě jiná. Bývá tu stojaté ticho, občas tlkne pták, sem tam se včela odváží zabzučet, kobylka zavrzat. Podivné a zvláštní ticho. Obrovské koláče, jejichž okraje tvoří většinou lesy, které jako by v okolí rašelinišť klečely a teprve postupně se zase napřímovaly. A čím že jsou ty koláče zdobené? Souvislou řadou hrbolatých kopečků porostlých houževnatými travinami, snad všemi druhy mechů, které hrají nesčetnými barvami od světle zelené přes rudou po sytě hnědou, ba modravou, tu a tam prosvítá rezatá voda, kterou rašelina barví jako karamelizovaný slad černé pivo, vítr si pohrává s bělostným chmýřím suchopýrů, až to vypadá, že kam oko dohlédne, postávají prastaří vousatí mužičci. Tu a tam solitér nízkého smrku a hlavně – nádherná torza uschlých stromů, přízračná galerie avantgardních soch, klepný zakrslé břízy se tu shlukují do hájků na kus řeči, tráva pomrkává modrými očima barvínků, před bouřkou se rozsvítí rozrazil, dozrávají klikvy, mámi vlochyň, vábí rosnatky. Tu a tam zmije či ještěrka, dokonce černý čáp zakrouží nad tím podivuhodným kusem nepevné, vrávoravé země. Rašeliniště jsou duší Krušných hor – nepoddajná, drsná, chvílemi záluďná, ale vždycky a za všech okolností krásná.

SEDM NÁDHERNÝCH

Zastavme se na sedmi z nich, tedy na těch, na nichž probíhá tu více, tu méně patrná snaha zpomalit jejich odvodňování, dopřát spodní vodě, aby se městnala, vyživovala to, co do biotopu patří, a vytěsňovala to, co sem bylo zavlečeno odjinud. Vystoupáte-li z Chomutova nádherným Bezručovým údolím až do Nového Domu, jste už jen pár kroků od Novodomského rašeliniště. Státní přírodní rezervace je už skoro půl století. Po lesní cestě, kterou lemuje modrá značka, od Nového rybníka směrem na západ a severozápad můžete projít napříč celým rašeliništěm a dojít až do Načetína, odkud se pohodlně dostanete autobusem zpátky do Chomutova. Narazíte tu na úchvatné porosty borovice kleče, uvidíte rojovníky, kyhanky, šichy a samozřejmě vousaté rašelinné mužíky – suchopýry. O něco severněji, nedaleko od Klínů (ty zase leží nad Litvínovem), až u státní hranice, leží rašeliniště Černý rybník. Jak jméno napovídá, součástí biotopu je horský rybník obklopený travinami, vřesy, rašelinní květenou a – jak už svrchu řečeno – oním mystickým tichem. Když se krajina změnila v negativ a lidské oko zaznamenává už jen obrysy věcí, začíná hodina sov. Sýcové a kulíšci svým podivuhodným zatěžkaným letem šrafuji ztemnělé nebe nad bažinou. Slavnější je ovšem rašeliniště, ke kterému dorazíme, mineme-li jezero Fláje a půjdeme směrem na Moldavu. Tady se rozkládá Grünwaldské vřesoviště. Je obrovské, přízračné, neokázale krásné. Oblohu nad ním, tentokrát už za světla, protkávají dravci, odkudsi z křovin beká bekasina. Jako kdybyste stáli na břehu jezera nedokonale porostlého travinami. Stejně jako na předešlé lokalitě, i tady – a ostatně na většině krušnohorských rašelinišť – hnízdí vzácný tetřívek a právě rašeliniště přispívají k šanci na jeho záchranu.

Další rašeliniště, ukryté v prameništi Flájského potoka u Nového Města, má tetřívka dokonce v názvu – Velké tetřeví tokaniště. Ještě o něco více k severu strmí k nebi vrch Pramenáč, který si od nepaměti smáčí unavené nohy v bezpočtu louží a potůčků a rašelina z lokality U jezera mu dělá moc dobře na revmatismus. Kam oko dohlédne, borovice, břízy, jezírko skoro pohlacené zemí, skutečná krušnohorská divočina, panenská země. To už je ale vidět Cínovec. Na samém vrcholu cínoveckého hřebene, těsně přiléhaje k místnímu golfovému hřišti, rozkládá se Cínovecké rašeliniště. A protože voda si z hranic pranic nedělá, stéká tu nejen na českou, ale také na německou stranu hor. Dá se tedy říci, že Cínovecké rašeliniště zvolna přechází v rašeliniště Georgenfeldské – Georgenfelder Hochmoor. Vyplatí se udělat si výlet na německou stranu, protože tady konečně narazíme na ony dřevěné poválky, chodníky, po nichž můžeme pronikat i do srdce rašeliniště. Je to pohodlné, ale přece jen, člověku se po všem tom bloování houpavým terénem „neosedlaných“ rašelinišť zasteskne. Turista přece není tvor bez fantazie a sklonu k překonávání překážek. Alespoň by neměl být. A tak se vracíme na Cínovecké rašeliniště a zasněně se díváme na rezatou plochu prokvetlou růžolícími prstnatci, divukrásnými českými orchidejemi. Tohle jsou chvíle, které se do života snad ani nepočítají.

Žatec, láska filmařů

Stačí se projít uličkami historického centra města Žatce, a můžete si připadat jako filmová hvězda. Natáčela tu třeba Barbra Streisand snímek Jentl a Roman Polanski tu pořídil řadu záběrů do filmu Oliver Twist. Fotogenický Žatec se dokáže proměnit v revoluční Paříž, starý Londýn či varšavské ghetto za druhé světové války.

Z FILMOVÉ SLADOVNY ZA ÚŽASNOU BARBROU

Filmový výlet po Žatci se vyplatí začít v Galerii Sladovna. Ve zdejší stálé expozici s názvem Žatec ve filmu si můžete prohlédnout fotografie a ukázky asi ze čtyřicítky filmů, které tu v průběhu let vznikly. Je to ovšem jen zlomek žatecké filmové slávy – štáby tu našly ideální lokace pro filmy, seriály nebo reklamy takřka dvě stě padesátkrát. Odpověď na otázku, proč je Žatec pro filmaře tak atraktivní, najdete ve chvíli, kdy opustíte galerii a budete jen tak bloumat centrem města. Po chvíli zjistíte, že míváte jedno náměstí za druhým a že zdejší ulice připomínají expozici architektonických stylů.

Desítky náměstí, každé s jinou atmosférou, a na pět stovek staveb v různých slozích dělají ze Žatce bohatý katalog filmových lokací. A nejde jen o na první pohled majestátní kostely, pro filmaře mají velký význam i zdánlivě obyčejné měšťanské domy. V Žatci narazíte na zákoutí, která – při troše dobré vůle – připomínají Paříž v době Velké francouzské revoluce, bez větších zásahů se mohou proměnit v Londýn roku 1830, ale i v polská židovská ghetto ze začátku 20. století. Filmový potenciál Žatce se proslavil v Hollywoodu dávno předtím, než padla železná opona a než v devadesátých letech minulého století začal do České republiky přijíždět jeden zahraniční štáb za druhým. V roce 1982 našla v Žatci skvělé útočiště americká hvězda Barbra Streisand, která se rozhodla, že tu natočí podstatnou část svého režijního debutu Jentl. Dobový příběh o židovské dívce, již náboženské a společenské konvence brání ve vzdělání, si žádal řadu lokací, které by připomínaly židovské čtvrti v polských městech z přelomu 19. a 20. století. Historický Žatec tehdy mohl nabídnout autentické uličky a budovy, jež nepodlehly zásahům modernizace – v tom lepším i horším smyslu slova. Historické budovy byly hodnotné právě tím, že se je nikdo nesnažil opravit, takže sice chátraly, ale zachovaly si svého dobového ducha. Na mnoha místech to tu skutečně vypadalo jako před sto lety. A tak se oscarová herečka zabydlela v Žatci a natočila tu řadu záběrů především v okolí Dlouhé ulice, kde stojí synagoga, na Chelčického náměstí, na náměstí 5. května, na Nádražních schodech nebo na Hošťálkově náměstí, jehož průčelí zdobí chrám Nanebevzetí Panny Marie. Tato místa ostatně patří v Žatci k těm nejfotogeničtějším, filmaři se na ně vracejí velmi často a s trochou nadsázky lze říci, že je Streisandová pro své kolegy objevila. Žatečtí pak mohli být hrdí na to, že jejich město významnou měrou přispělo k úspěchu skvělého snímku, muzikálové drama Jentl si totiž vysloužilo čtyři oscarové nominace.

z celého světa

OLIVER TWIST I JEAN VALJEAN V ŽATECKÝCH ULÍČKÁCH

Dodnes se nejen po městě, ale i mezi filmaři vyprávějí historky o vstřícnosti Barbry Streisandové. Ta svému projektu propadla a byla ochotna pro něj udělat maximum, když bylo třeba, nechávala vytrhávat z ulic asfalt a místa dala vydláždít. Ocenilo to mnoho filmařů, kteří do Žatce zavítali po ní, třeba štáb seriálu Mladý Indiana Jones. Jeho producent Rick McCallum, který spolupracoval například s Georgem Lucasem na legendárních Hvězdných válkách, přijel do České republiky hledat lokace a našel je v Žatci. Zalíbilo se mu u nás natolik, že se pak v Praze usadil a oženil. Scény do dvou dílů seriálu Mladý Indiana Jones, který získal hned deset cen Emmy, se natáčely opět na náměstí 5. května. O pár bloků dál, v Dlouhé ulici a na Chelčického náměstí, úřadovali filmaři v roce 1997, když tu pořizovali záběry do filmu Bídnič. Tuhle verzi adaptace slavného Hugova románu režíroval Bille August a Jeana Valjeana tentokrát hrál Ir Liam Neeson. Točily se tu náročné sekvence, v nichž explodovaly barikády a po jednom takovém výbuchu se rozsypala skla oken v celé ulici. Někdo totiž zapomněl Žatecké upozornit, že je třeba v takových situacích nechávat okna otevřená. Film je sice iluze a všechno se v něm děje jen „jako“, ale následky natáčení často bývají velmi hmatatelné. Třeba jako v případě natáčení u nás nepříteli známého třídlího filmu Pochod Radeckého. Tehdy v roce 1993 nechali filmaři navštívit do ulic na třicet centimetrů bahna, to ale kvůli nenadálé změně počasí zmrzlo, filmování muselo být přerušeno a následky se likvidovaly ještě dlouho. Ne vždycky to ale bývá tak dramatické, třeba na natáčení historického seriálu Červený bedník vzpomínají Žatečtí rádi, řada z nich si v něm i zahrála. Ostatně stejně jako v jiných titulech, které se tu natáčely, například v seriálu Oliver Twist a později i stejnojmenném a slavnějším filmu Romana Polanského, v nové adaptaci románu Doktor Živago z roku 2002 nebo před pár lety ve skvělém životopisném snímku Edith Piaf. Žatec si neoblíbily jen velké hollywoodské a evropské produkce, rádi sem jezdí i čeští filmaři. Už v roce 1962 tu natáčel Ladislav Rychman slavný muzikál Starci na chmelu a Juraj Herz tu v roce 1973 natočil všechny exteriérové scény komedie Holky z porcelánu. Na zdejších nádražích se natáčel prakticky celý film s nádražáckou tematikou Ještě žiju s věšákem, plácačkou a čepicí, centrum města zase poskytlo věčné kulisy pro seriál Náměstíčko nebo pokračování Nemocnice na kraji města. Pár záběrů tu pořídila i režisérka Agnieszka Holland do pozoruhodného třídlího snímku HBO Hořící keř o odkazu Jana Palacha.

ŽATEC - MĚSTO CHMELE A FILMU

Bídnič	Jakub Iháš	Černý slzy	Jean Moulin	I ve smrti sami	Zvláštní bytosti	Na zámku	Pusinky
Holky z porcelánu	Konec starých časů	Divka a kouzelník	Zdivočelá země	Souhvězdí Panny	Až na to voko	Starci na chmelu	
Mladý Indiana Jones	Nemocnice na kraji města - nově osudy	Jak básníkům chutná život	Ještě žiju s věšákem, plácačkou a čepicí	Radeckého pochod	Případy detektivní kanceláře Ostrozrak	To horké léto v Marienbadu	
Místo v životě	Náměstíčko	Tatínek	Červený Bedník	O vile Arnoštce	Jentl	Náves	Tankový prapor

Lod', ahoj! aneb Proplujte Českým Švýcarskem

LABE

Tou nejmohutnější, tou, která do své náruče pojme všechny tři ostatní, je Labe, od úsvitu dějin zvané též Velká řeka. Plavit se po něm je velebné a majestátní. Nalodíte-li se pod děčínským zámekem na výletní parník Poseidon, čeká vás podivuhodný zážitek. Doporučuji horní palubu, ve stoje. Ten prazvláštní pohyb nepohyb, to nekymácivé a nedrncavé driftování po klidné hladině, to je zážitek, který je rámován nepochopitelně krásnou scénou. Labský kaňon je bezesporu nejkrásnějším říčním údolím u nás. Po obou stranách zdvihaří se břehy prudce k nebi, tu porostlé ježatými stromy v hustých zástupech, tu zase lesknoucí se holými skalními stěnami, křehké pískovcové jehly střídají gigantické skalní sochy, obzor uzavírá kamenné cimbuří s hláskami, z nichž titěrní zavlouní labužnický obhlížejí shora, co my vidíme zdola, půvabné vesničky, špalíry cyklistů a kolečkových bruslařů, ba rodin s kočárky na Labské cyklostezce, nejrovnější z rovných, tu a tam se z rákosy zvedne hlava zvědavého bobra, který zkontroluje okoloplující a zase se pustí do své nikdy nekončící zubní tesařiny. Krásné je i míjení se šifry, nákladními loděmi, těmi mohutnými tělesy ponořenými do kapaliny a sveřepě pld po pldi zdolávajícími labský proud, když nebe je šrafované volavkami, čápy a kormorány... To všechno si můžete dopřát i v daleko aktivnějším módu – stačí si v Děčíně půjčit raft a nořit pádlo do hřbetu řeky nebo se nechat jen tak unášet bájným vodním drakem až někam do Saska... Tři labské kojné potkáte v Děčíně, ve Hřensku a v Bad Schandau, neboť právě tam napájejí nenasytné Labe Ploučnice, Kamenice a Křinice.

KŘINICE

Křinice je krásným důkazem toho, že příroda se na nějaké hranici může vykašlat. Ze tří pramenů splétá se řeka mezi Studánkou a Krásnou Lípou, aby tam, kde ještě na konci 19. století běžela pod můstkem otevřeným korytem, tedy na krásnolipském náměstí, ukryla se pod dlažbou a zase vytryskla ven a letěla na Krásný Buk a do Kyjovského údolí. Vyplatí se vám vydat se tímhle údolím podél říčního koryta, protože tady je Křinice mladá a nevýslovně krásná. Nohy vás ponese ve stopách vody, nad hlavou vám pompézně přeletí černý čáp, budete nacházet pozůstatky životů lidí v místech zaniklých vsí a doputujete až na saskou stranu, tam, kde Křinice tvoří, sevřena přísnými skalami i lesnatými stráněmi, soutěsky Obere Schleuse. I ty můžete proplout na pramicích a je to o dost intimnější, ale o nic méně krásný zážitek jako na hřenských soutěskách Kamenice. Křinice pak klokotá dál nádherným údolím až do Bad Schandau, spěchá totiž, aby dodala novou sílu Labi. Oblečte tedy pruhované triko, nasadte bílou čepici s kšiltlem, zvolte Ahóóóó – a plujte Českosaským Švýcarskem pro radost, pro potěšení, pro poznání.

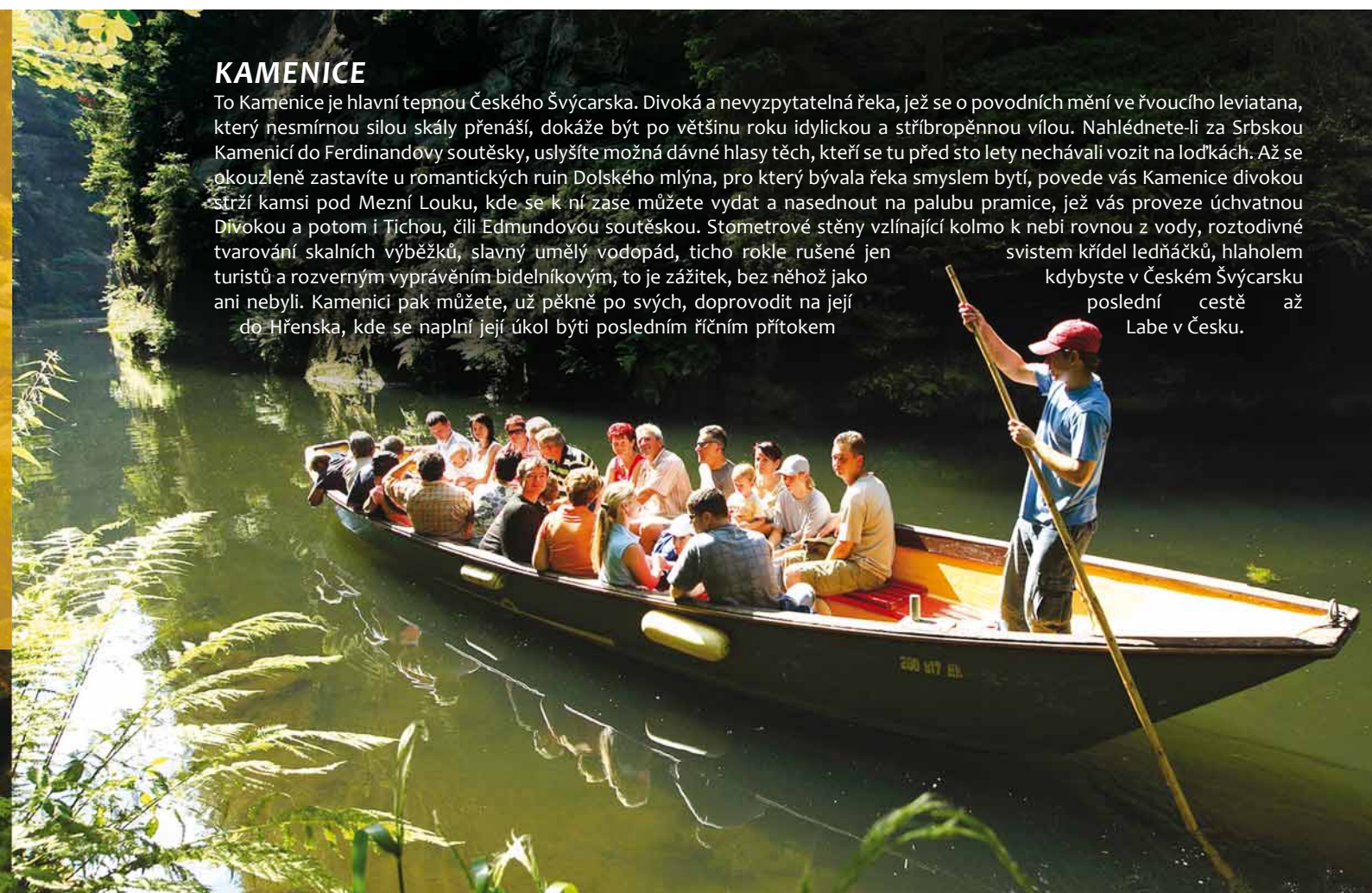
České Švýcarsko můžete vnímat na tisíc způsobů, v tom je jeho neodolatelnost. Mluví se o skalních útvech, stěnách a městech, o vyhlídkách, domečcích, roklích, rozhlednách, o kdečem se mluví, ale o řekách moc ne. A přitom právě řeky a potoky jsou jedním z největších bohatství tohoto nádherného kousku země. Pojdme se tedy tentokrát vydat do Českého Švýcarska mokrou cestou, splyňme s průzračnou krví krajiny a proplujme jejími tepnami, žilami i vlasečnicemi. Kdo se k něčemu takovému odhodlá, měl by vědět, že České Švýcarsko je zemí čtyř řek.

PLOUČNICE

Ploučnici můžete jednak doprovázet na její cestě na kole (o tom už jste si před chvílí četli), anebo se přidat k těm nemnoha vodákům fajnšmekrům, kteří ji poslední léta objevují jako jedinečný říční terén. A jako je tahle řeka na svém horním toku v sousedním kraji doslova pralesní, přebohatě meandrující a neustále překvapující, je poté, co u Starého Šachova vteče do kraje, jímž na těchto stránkách putujeme my, přívětivá a vlídná, je to řeka spěchající utěšeným údolím, s občasným rozverným zhoupnutím na několika jezích. Českého Švýcarska se od Benešova nad Ploučnicí zlehka dotýká na jeho jižním okraji, aby do něj vtrhla svou největší silou u Děčína a smířlivě se připojila k vodě, co ji Labe nasbíralo po celých Čechách.

KAMENICE

To Kamenice je hlavní tepnou Českého Švýcarska. Divoká a nevyzpytatelná řeka, jež se o povodních mění ve řvoucího leviatana, který nesmírnou silou skály přenáší, dokáže být po většinu roku idylickou a stříbropěnnou vílou. Nahlédnete-li za Srbskou Kamenicí do Ferdinandovy soutěsky, uslyšíte možná dávné hlasy těch, kteří se tu před sto lety nechávali vozit na lodkách. Až se okouzleně zastavíte u romantických ruin Dolského mlýna, pro který bývala řeka smyslem bytí, povede vás Kamenice divokou strží kamsi pod Mezní Louku, kde se k ní zase můžete vydat a nasednout na palubu pramice, jež vás provede úchvatnou Divokou a potom i Tichou, čili Edmundovou soutěskou. Stometrové stěny vzhlínající kolmo k nebi rovnou z vody, roztodivné tvarování skalních výběžků, slavný umělý vodopád, ticho rokle rušené jen svistem křídel ledňáčeků, hlaholem kdybyste v Českém Švýcarsku poslední cestě až Labe v Česku.

Krajina jako po sopečném boji

“Stát na Milešovce nebo Hazmburku, na některé z rozhleden či vyhlídek, anebo naopak někde v údolí mezi kopci a dívat se na České středohoří, to je pohled, jaký se vám jinde na téhle planetě nenaskytne. Je zapotřebí malíře nebo básníka – anebo geologa, aby vyličil podivuhodnost téhle krajiny. Geolog by byl nejlepší, protože on zná příčiny, které vedly ke vzniku něčeho tak jedinečného. Jenomže, ruku na srdce, zase by se to nedalo moc číst. Tak co si počít? Pojďme se povznést nad exaktnost vědy a buďme prostě jen užaslými zvědavci, laiky, kterým tahle krajina bere dech.”

MEZI LEDEM A OHNĚM

Tak třeba ledové jámy a ventaroly. Ty první jsou pukliny ve skalách nebo prohlubně v suťových polích, ze kterých nemůže studený vzduch nikudy ven, a tak se tu i v červnu drží krystalky přemrzlého sněhu a ledová zrcátka. Dech, který vane z děr, je ledový a svírající. To ventaroly, ty zase jako by byly napojeny přímo na zemské jádro – kamenité jámy napojené na pukliny v nitru kopce vydechují horký vzduch i uprostřed třeskuté zimy, takže sníh ustupuje trávě, která je nesmyslně svěží. Na tyhle jevy natrefíte v Českém středohoří na několika místech, nejslavnějšími reprezentanty jsou ale Plešivec a Boreč. Plešivec je vrch nedaleko Litoměřic, jehož druhým jménem je Ledový vrch (Eisberg), a dostanete se na něj po modré značce spojující Velké Žernoseky a Sebzůl. Je zalesněný, ale jižní svah je jedním velkým suťovým polem. A právě v dutinách této suti se hromadí těžký vzduch, který podloží kamenného moře nepustí pryč. Navzdory pouhým pěti stům metrů nad mořem tu tedy objevíte led a sníh i počátkem léta. A kam ten vzduch nakonec zmizí, ptáte se? A to už je magie.

Na mnoha místech nezmizí, nahradí ho teprve ještě chladnější vzduch, když mrazy ohlásí další zimu. Za dáblovým dechem se zase vypravte na Boreč. Ten je nedaleko Lovosic a tvoří jakýsi protipól dominantnímu Lovoši. Vede sem naučná stezka, na níž se dozvíte geologicky a geomorfologicky daleko serióznější údaje než v tomto poněkud užaslém a pocitovém článku. Každopádně je pravda, že Boreč děsil lidi už odpradáva. V roce 1881 tu vědeckí průzkumníci naměřili na úpatí minus jedenáct a na vrcholu u ventarolu plus čtrnáct stupňů Celsiových. A pak se neděste a nevěřte na čerty. Vysvětlení je opět sofistikované a já to zase zkusím naivně. – Kopec prostě u úpatí nasaje průduchy ledový vzduch, který vzlíná puklinami k jeho temeni a cestou se ohřívá, aby nahoře hora vydechla jako vydechuje člověk do mrazivého dne. Co tedy na vrcholku uvidíte? Několik jeskyněk, či spíše prohlubní obrostlých i v kruté zimě zeleným mechem a travou. A kdyby se mráz řtil až ke třicítce pod nulou, mohlo by se vám dokonce podařit uvidět už zespoda, jak se z vrcholku kopce kouří.

TŘETIHORNÍ INVAZE

Představuji si to tak, že tu kdysi byla poklidná rovina, někdejší dno moře, samá usazenina, opuka, pískovec, prostě usazení domorodci. Pak se ale přihnaly hlučné a bombastické třetihorní hordy a zaútočily zdola, skrze ty usazené pecivály, začaly se rvát ke slunci, začaly vyskakovat, pučet, hrotit se a vzlínat, vynořovat se a růst – armáda čedičových a znělcových bojovníků, kteří probodávali a lámali všechno kolem sebe. A když je přešla sopečná zlost, když jejich horká lávová krev ztuhla, zkameněli. Krajina kolem Labe a Ohře už nebyla rovná jako stůl, byla teď samý kužel a bočník a špička, jako by tu v kolosálním krasovém šílenství vyrostly ze země gigantické stalagmity, tu vysoké, tu nízké, tu do šířky, tu zase do výšky – žádné souvislé pohoří, ale samostatné, do sebe zahleděné vrcholy. Bylo to tak jiné, tak neobvyklé, že se tu projeví všechny možné zvláštnosti – čediče jako kouzlem zformovaly do dokonalých hranolů a vytvořily kamenné varhany a vrkoče, vějíře a hradby, sopečné komíny zůstaly obnažené jako zemské prsty, krůpě pyropové krve české země srazily se v zářivé a omamné granáty, vrátila se moře, ale kamenná, oceány sutí, podivné měkké sprašové převisy, pukliny, z nichž vane ledový dech planety, a naopak průduchy, ze kterých nikdy nepřestane sálát zemské teplo, anebo naoranžovělá jílovcová jádra šířící kolem sebe křivolaké paprsky, tvořící tajemná slunce, která nehejí. Je to jen trochu divoká vize, ale to všechno v Českém středohoří doopravdy je a vy to můžete dodnes vidět. A buďte ujištěni, že jsou to dobrodružství zcela nevídaná.

CHLADNÁ SLUNCE

Nedaleko vesničky Hnojnice u Třebívlic nás čeká poslední ze tří vybraných geomorfologických unikátů – kamenná slunce. Jde vlastně o bývalý nevelký lom s odkrytou skalní stěnou. Ze začátku máte pocit, že si z vás někdo vystřelil a že tu stěnu prostě pokreslily malé děti naivními obrázky sluncí. Přijdete-li blíž, pochopíte, že je to skutečně následek sopečných dějů. Na vině je magma, které explodovalo a začalo se mísit se vším, co potkalo. Když narazilo na chladné jílovité balvany, tu jako by se od nich odrazilo (zase jde spíše o pocitovou vizi, vy, kdož zvedáte obočí, odeberte se prosím urychleně do knihovny Akademie věd) a žárem vytvořilo paprskovité pukliny celého skalního okolí. A protože jsou jádra z jílovce různě velká (od tří milimetrů do třiceti centimetrů), jsou různě velká i kamenná slunce. Upřímně řečeno, je hezké vědět, jak ta krása vznikla, je ale daleko úžasnější prostě na ni jen hledět, klidně i s otevřenou pusou, protože to se tady prostě promíjí. Vidíte, a to jsme ještě nebyli na pseudokrasových jevech v Loupežnické jeskyni u Velkého Března, na českých granátech u Třebenic a Podsedic, na čedičových sloupech na ústeckém Vrkoči a na Panské skále či Zlatém vrchu u České Kamenice... České středohoří je krajina, která není úžasná jen jako reliéf. Je magická navenek i zevnitř. A stojí za prozkoumání, to mi tedy věřte.

Letiště Dresden International Vaše brána do severních Čech

Společnost Flughafen Dresden GmbH je dceřinou společností holdingu Mitteldeutsche Airport Holding s přibližně 1,9 milionu cestujících ročně (2012). Spádová oblast letiště Dresden International, letiště krátkých cest, zahrnuje kromě německých regionů Saska a jižního Braniborska také severní Čechy v České republice a Dolní Slezsko v Polsku.

V letovém řádu jsou v nabídce denní lety do metropolí Německa a Evropy. Létá se do Barcelony (Vueling), Basileje (Easyjet), Düsseldorfu (Air Berlin, Germanwings), Frankfurtu nad Mohanem (Lufthansa), Köln / Bonnu (Germanwings), Krasnodaru (Hamburg Airways), Londýna-City Airport (Air France / Cityjet), Moskvy-Šeremetěva (Aeroflot), Moskvy-Vnukova (UTair), Mnichova (Lufthansa), Palmy de Mallorca (Air Berlin) a Stuttgartu

(Germanwings). Kromě toho jsou denně v nabídce přímé lety do turistických cílů u Středozemního moře, Atlantiku, Rudého nebo Černého moře.

Odletět z Drážďan, jen jednou přestoupit, a dosáhnout tak každý cíl v Evropě i na světě: letecké společnosti Aeroflot, Air Berlin, Air France / City Jet, Germanwings, Lufthansa, UTair a Vueling toto umožňují. Nabízejí cestujícím mnoho praktických přípojí do metropolí a turistických cílů. Doba čekání v daném dopravním uzlu je zpravidla krátká a velký počet přípojných letů z Drážďan umožňuje flexibilní plánování cesty.

Přímé napojení na dálnici A4, téměř 3 000 parkovacích míst v blízkosti terminálu a kompaktní terminál se stanicí rychlodráhy a konferenčním centrem představují ucelenou koncepci umožňující pohodlný příjezd a odjezd či konání konferencí a zasedání. Po dálnici A4 a A17/D8 lze za zhruba 45 minut dojet do severních Čech. Na hlavním nádraží v Drážďanech mohou cestující přestoupit z linky rychlodráhy S2 z letiště na spoje směřující do České republiky. Jízda z letiště na hlavní nádraží trvá zhruba 20 minut. Kromě toho spojuje autobusová linka Student Agency letiště Drážďany několikrát denně s hlavním městem Prahou. Jak ukazují průzkumy, letiště boduje také svým kultivovaným vzhledem a vstřícným a kompetentním přístupem svých zaměstnanců.

Letový řád, on-line cestovní kancelář, rezervace parkovacího místa:
www.dresden-airport.de
www.letiste-drazdany.cz

Flughafen Dresden GmbH
Flughafenstraße 01109 Dresden
Telefon: +49 (0)351 881-30 31
Telefax: +49 (0)351 881-30 35

Prohlídky letiště v českém jazyce
E-mail: petra.vetrakova@dresden-airport.de

ZE VŠECH NOVIN SLOŽÍTE MALÍŘSKOU ČEPICI,

ALE JEN SERIÓZNÍ DENÍK
VÁM POMŮŽE, ABYSTE MĚLI I POD ČEPICÍ

MLADÁ FRONTA
DNES
STOJÍ ZA TO ČÍST

Já a Brána do Čech – Lukáš Konečný

Ústí, to je především nádherná příroda

Lukáš Konečný je nejlepší český profesionální boxer. Za život poskytl nespočet rozhovorů, ale tentokrát ho čekala úplně nová zkušenost. Aby si s ním někdo hodinu povídal, a nepadlo skoro slovo o boxu, to se mu ještě nestalo. Jako boxera totiž Lukáše zná každý. Jako Ústečáka už zase tolik lidí ne. Sešli jsme se v ústecké hospůdce Eden, kterou Lukáš spoluvlastní a od níž je skvostný výhled na město i kopce kolem něj. Ještě než vás přizvu k našemu povídání, měl bych vám ozřejmit některá fakta: Lukáš je rodák z Brna, kde prvních osm let života žil, jeho otec je první český profesionální boxer Milan Konečný. Lukáš má se svou ženou Jarkou tři dcery – desetiletou Aničku a sedmiletá dvojčata Báru a Jaromíru.

Lukáši, tak kdo vy vlastně jste – Brňák, nebo Ústečák?

Mám to tak napůl. Do Brna jezdím pořád, hlavně za rodinou. Brno je úplně jiné než Ústí, mentalita lidí je tam naprosto odlišná, jinak se tam žije. V Ústí ale žiju, jsem tu většinu času – tedy, pohybuju se samozřejmě po republice i po Evropě, ale jsem usazený Ústečák a líbí se mi tu.

Jako osmiletý kluk jste se stěhoval z města, kde jste zrovna ukončil třetí třídu. Jaké to tehdy bylo?

Kdo to nezažil, těžko pochopí, jaké je to pro kluka, který do té doby žil na druhé straně země, měl tam kamarády a ani ho nenapadlo, že by je měl opustit a vydat se někam kdovíkam. Jenomže rodiče rozhodli, a tak se jelo. Nebylo to úplně jednoduché. Měl jsem za sebou tři třídy v Brně a v Ústí jsem začal chodit do čtvrté... Na druhou stranu mi bylo i jako malému klukovi jasné, že příroda je v Ústí úplně jiná – Brno je placka, Ústí je obklopené kopci. A to se mi okamžitě zalíbilo.

Čím jste jako kluk žil?

Hlavně sportem. Otec se sem vlastně stěhoval kvůli boxu, takže jsem okamžitě začal chodit na boxerské tréninky, zároveň jsem ale hrál fotbal a zkoušel jsem i jiné sporty – tehdy ještě nikdo netušil, čemu se opravdu budu věnovat. Já nejmiň. Takže hřiště, hala, tréninky. To si z dětství pamatuju nejvíc. Nej dřív jsme bydleli na Severní Terasě a pak jsme se přestěhovali do Dobčtic, do Poláčekovy.

Takže sídlištní dítě?

V Brně jsme bydleli v cihlovém baráku, v normální třípatrové bytovce, ale od té doby už vždycky – a dodnes – jenom v paneláku. To znamená, že když jsem nebyl na tréninku, dělaly se kraviny na sídlišti, po hřištích a v parku... Ještě na Severce, tam jsme si hodně chodili hrát do údolí k Chudarovskému potoku, a tady potom byla klasika Erbenka, tedy Erbenova vyhlídka. Tehdy byla ještě podstatně nižší a hlavně tam byl bunkr, ke kterému jsme chodili, mlátili do jeho železných dveří a strašně toužili dostat se dovnitř. To bylo velké dobrodružství. Hlavně teda, když se nám to konečně povedlo. Dneska už jsou ty dveře zavařený, takže dnešní kluci mají smůlu.

Jezdili jste na rodinné výlety?

Furt. Každý volný víkend. Mám to tu proježděné všechno a nejenom tady, skoro celou republiku. Naši mě protáhli po všech možných zámcích a hradech, rozhlednách, vyhlídkách – ani si to všechno nepamatuju a připomínám si to až teď po letech. Hodně často jsme jezdili na

Hazmburk, ještě když byl úplně rozbitý. Dneska už je to idyla, člověk se dostane i na věž. Na svazích pod hradem rostly výborný hrušky a jablka, pamatuju si, že jsme je trhávali. A dneska tam s dětmi chodíme zase, je to jedno z našich oblíbených výletních míst. Všechny vyhlídky v okolí Ústí, Ostrý, Mariánská skála, Bořeň, Milešovka, na Děčínský Sněžník jsme hodně jezdili... A teď to s holkama dáváme znovu.

Pokračujete tedy v tradici?

Samozřejmě, jezdíme na výlety, jak to jenom jde.

Kam nejvíc?

To by byl hodně dlouhý seznam, projedli jsme to tady vážně všechno.

Dobře, tak jaké je třeba vaše nejoblíbenější místo?

Těch je... Tedy, v létě, když je vedro, děti lítají, nikomu nic nechybí, tak je úžasný azyl tahle hospoda. Výhled je odtud neskutečný. Anebo z bytu, z balkónu, páté patro, výhled k nezaplacení... Ne, vážně – třeba Blansko, zřícenina Blankenštejna, tam to máme rádi. Dokud jsme měli psa, bigla, tak jsme byli v jednom kuse kolem Erbenky, tam fakt známe každý kámen. Dobětický vodopád máme kousek. S dětmi samozřejmě Zubnice, kde moje máma o jarmarku maluje krasličky, pochopitelně zoologická, tu máme kousek a léta jsme mívali celoroční permanentku, tak jsme tam klidně zaskočili třeba jen tak na hodinku – děti už přesně vědí, kde je jaké zvíře. Taky kolem Bukovky je krásná procházka. A když je velká voda, tak je skvělé i Masarykovo zdymadlo, byli jsme i uvnitř na prohlídce.

Tři holky v tomhle věku, to aby jim člověk pořád vymýšlel nějaký program, ne?

To tady právě vůbec není problém, většinou ho vymyslíme za pár minut. Teď nedávno jsme byli na Pravčické, holky jsme na to dlouho připravovali, aby si to vážně užily. I v soutěžkách na lodičkách jsme byli... No, myslím, že byste těžko hledal místo v okolí Ústí, které bychom neznali. Zkrátka, jako se mnou chodili naši, chodíme my teď s holkama, protože když si na to zvyknou v dětství, přijde jim to fajn po celý život. Jako mně.

Sportují dcery?

No samozřejmě! Dělají všechno možné – florbal, lezení, atletiku, basket... Nic vrcholově, hledají si, co je bude bavit. V rámci tréninku běhám kolem Labe půlmaraton a holky se mnou jezdí na kole.

Lukáši, kdybyste měl někomu, kdo Ústí nezná, vysvětlit, proč jste tu zůstal, co byste mu řekl?

Mně se tu prostě líbí. Tedy, do města moc nechodím, to mě nijak neláká, ale příroda, která ze všech stran do města zasahuje a hlavně ho pak obklopuje, ta je nádherná a kvůli ní tady žijeme. Kdo ví, třeba jednou zase skončím v Brně, ale tohle (ukazuje na panorama kopců a kopečků), to mi tam bude strašně chybět. Tady stačí udělat pár kroků, a jste obklopeni místy, která stojí za to navštívit a vracet se na ně. Vlastně bych řekl, že je tady hezky úplně všude.

To asi hodně lidí překvapí, že jedním dechem říkáte Ústí a příroda...

Já vím, kdo to tu nezná, má většinou tohle město spojené s průmyslem, špínou... A my přitom z okna koukáme na stádo divočáků a na panorama, jaké hned tak někde není.

A nějaký osobní tip na výlet? Pro ty, kdo to tu neznají?
Lanovka na Komářův vížku. Nejedlší v Čechách. My s sebou bereme kola, necháme je lanovkou vyvézt na kopec a pak i s dětmi sjíždíme dolů. To nezklame nikoho.

Lužická spojka vrací Hřebenovku tam, odkud vzešla

“Dneska je turistika něco úplně běžného. Každý z nás se tu a tam za turistu považuje, i když není nikde organizován, protože v širším smyslu je turista ten, kdo se vydává do přírody za účelem jejího poznání. Móda turismu ale není zase tak stará. Skutečného rozmachu se dočkala až koncem 19. století. A přece se už kolem roku 1830 nechala hostinská Thekla z Kamenické Stráně u Růžové v Českém Švýcarsku hlasitě slyšet, že by bylo záhodno upravit pro turisty cestu od Pravčické brány na Růžovský vrch. Tehdy se jí všichni smáli, ale o nějakých sedmdesát let později na její slova došlo.”

JAK PANÍ THEKLA O CESTU SI ŘEKLA

V dubnu 1902 se totiž ve Varnsdorfu sešli delegáti spolků působících v severních Čechách a Horní Lužici, aby uvedli v život projekt ještě daleko ambicióznější. Mezi nejaktivnější spolky patřily „Horský spolek“ z Krásné Lípy, „České Švýcarsko“ z Děčína a „Spolek pro nejsevernější Čechy“ z Rumburka, jehož předseda se stal koordinátorem a jako takový předložil plán vytyčení trasy z Ještědu na Růžovský vrch. Inspirace pocházela především ze systému alpských a durynských chodníků a stezek. Zhruba šedesátikilometrovou štreku měl vyznačovat čtyřzubý modrý hřeben (většina značení byla tehdy červená), proto se trase začalo říkat Modrá hřebenovka (Blauer Kammerweg). Autorem návrhu modrého hřebenového symbolu byl varnsdorfský továrník Otto August. Po území dnešního Ústeckého kraje vedla trasa od Tolštejna přes Jedlovou, Krásné Pole, Studenec, Lísku, Kamenici, Všemily a Dolský mlýn až na Růžák. Ještě téhož roku byla stezka vyznačena, a tak mohli o rok později českolipský badatel Anton Paudler a krásnolipský rodák, významný malíř August Frind celou trasu nejen projít, ale napsat a ilustracemi vyzdobit i první průvodce po Modré hřebenovce. Později se přidávaly další spolky, až nakonec Modrá hřebenovka spojovala Krušné hory s Pradědem a začátkem třicátých let měřila úctyhodných 800 kilometrů. Paradoxní ovšem je, že vyznačená cesta nakonec minula jak Rumburk, tak Krásnou Lípou, Děčín i Kamenickou Stráň, kde hostinská Thekla svou suplikou teplickému hraběti ideu poprvé artikulovala.

KUDY, KUDY, KUDY CESTIČKA

Modrá hřebenovka se později stala logickým základem pro mnohé turistické trasy, ale jako celek už vyznačena nebyla a nikdo ji už jako jednu trasu ani nevnímal. Až vloni. Iniciativy se ujal Liberecký kraj spolu s krajem Görlitz a za podpory Evropské unie obnovily a vyznačily (modrý hřeben se dostal do červeného pole) část původní Kammerweg – z polského Orle přes Jizerské a Lužické hory až do hor Žitavských. Na rozcestí Pod Ptačincem stezka vstupuje do Ústeckého kraje – a tady se jí chopili agilní nadšenci z obecně prospěšné společnosti České Švýcarsko. Nepokračovali sice ve značení Hřebenovky, to je přece jen hodně náročný projekt, který čeká na svého hybatele, zato vymysleli úchvatnou Lužickou spojku, stezku odbočující z hlavní trasy. Je koncipována tak, aby se někdy v budoucnu buď mezi Hřenskem a Schmilkou napojila na původní Hřebenovku, anebo, a to je pravděpodobnější, aby přes Šluknov přešla do Horní Lužice a připojila se k německé dálkové cestě Oberlausitzer Bergweg, a tak skutečně dostala svého jménu Lužická spojka. Ten nápad je skvělý. Krom toho, že šípky s nápisem Lužická spojka turisty zavedou do nádherného kraje na pomezí Českého Švýcarska a Šluknovska, skládá tahle trasa hold mužům a ženám, kteří si kdysi celou Hřebenovku vymysleli, a konečně turisty zavede do jejich končin. Lužická spojka totiž povede přes Tolštejn, Jedlovou a Rybníště, aby za nádherně obnovenou Karlovou vyhlídkou (ten výhled si vážně nenechte ujít, vyrazí vám dech) vedla turisty do Frindova města Krásné Lípy a dál, přes Sněžnou a Vlčí Horu až do Brtníků. Odtud, dá-li Bůh a ekonomická situace, povede v budoucnu do údolí Křinice a přes soutěsky Obere Schleuse po saském území do už zmíněné Schmilky. Nádherný a nesmírně záslužný projekt.

VÝPRAVA DO MÁMIVÉHO KRAJE

Ale dosti geografie. Jistě už se netrpělivě ptáte, proč se Lužickou stezkou vlastně vydat. Důvodů i způsobů je mnoho. Nejspíše vůbec nejluxusnější bude nechat se vést. České Švýcarsko, o. p. s., totiž nabízí dvou- nebo třídní putování po Lužické spojkce, které začíná už v Žitavských horách, zahrnuje výstup na nejvyšší bod Lužických hor – Luž a vede dál na české území po už zmíněné trase. Ať už se ale vydáte na cestu s jeho průvodci, nebo se spolehnete na své organizační schopnosti, neměli byste se v žádném případě připravit o pověstmi opředenou zříceninu druhdy velmi mocného hradu Tolštejna, o výstup na Jedlovou, kde lze přehlédnout značnou část Hřebenovky z ramenou důstojné kamenné dámy – jedlovské rozhledny (a využít lanového centra nebo sjet dolů na horské koloběžce), už doporučenou Karlovu výšinu, které se také říká Hraběnčin skok, s onou kolosální

vyhlídkou, osadu Kamenná Horka s krásnými výhledy i ojedinelým Köglerovým křížem, Krásnou Lípou s Domem Českého Švýcarska (o městě samotném jsme si už podrobně vyprávěli), malebnou výšinu s horskou osadou Sněžná a nejfotografovanější barokní kapličkou široko daleko, podstávkové domy a domky v Dlouhém Dole ani o Vlčí horu s proslulou rozhlednou a kaplí Panny Marie Karmelské. Lužická spojka prozatím končí v Brtníkách, kde najdete informační centrum Ametyst s pozoruhodnou mineralogickou expozicí a prodejní výstavou krajinářské fotografie. Odtud máte na dosah Kyjovské údolí (ano, to je to s udivujícími ledopády), kterým se vstupuje do národního parku. Úžasné putování krajem rozmařile štědrým na zážitky. Tak tedy – budovatelé Lužické spojky, držíme palce!

Caramell s příjemnou italskou příchutí

Až se budete procházet po starobylých Lounech, korzovat po hradební promenádě nad řečištěm Ohře, uchváceně sledovat odvážné křivky střechy gotického šperku, chrámu svatého Mikuláše, až projdete jedinečnou Galerii Benedikta Rejta a neobvyklé muzeum araukaritů, zkamenělých stromů, i muzeum husitství, až prostě v klidu zažijete všechno, co tohle krásné město nabízí, dozajista vám vyhládne. Co si budeme povídat, v menších městech bývá někdy dost složité najít slušnou restauraci, kde se nejen najíte, ale také uspokojíte svou touhu po kultivované gastronomii, která není do sebe zahleděná, je pro lidi, a přitom to není jeden kompromis za druhým. Na lounském náměstí ale tenhle problém našťastí řešit nemusíte. Je tu totiž velmi slušná restaurace se zdravou filozofií a zkušeným i kreativním šéfkuchařem. Hotel & Café Caramell.

OD KULAJDY K RATATOUILLE A ZASE ZPĚT

Hned vedle Daliborky, nádherného středověkého domu se zachovanou srubovou místností v prvním patře, svítí zelenkavá fasáda domu, který býval nájemním domem a do nožírství v přízemí si celé Louny chodily nechat nabrousit nože nebo brusle. Už tři roky je to příjemný a útulný hotel, který vás přivítá přívětivou, světlou a velmi příjemným interiérem obdařenou restaurací. Ještě než si vyberete místo, projděte až dozadu na opravdu krásnou terasu, z níž je vidět řeka. V létě se tu určitě najeďte, ale alespoň nahlédnout sem musíte i v zimě. Nabídka restaurace budete příjemně překvapeni. Šéfkuchař Jaroslav Louda tu připravuje jídla moderní evropské kuchyně. Má dlouholeté zkušenosti z pražských i zahraničních restaurací a jeho specialitou je italská kuchyně. Nikdo vás tu nebude ohromovat gastronomickými experimenty, tohle je opravdu příjemná a dostupná restaurace jak přes oběd, kdy je na menu několik jídel včetně alespoň jednoho vegetariánského, tak potom večer, kdy se nápaditost kuchyně projeví naplno. Chcete-li si dát zdejší hit, objednejte si vepřovou panenku plněnou ricottou a parmskou šunkou. Mezi předkrmy překvapí grilovaný kyperský sýr halloum (= chalumi), grilovaná kachní jatýrka na koňaku a především hovězí carpaccio, neboť mistr Louda dá ruku na špalek za to, že v Lounech si lepší prostě nedáte. Jste-li polévkoví, nesmíte vynechat kulajdu. Nesmírně sympatická je pozornost, kterou tu věnují vegetariánům a dětem. Kde jinde dostanete ratatouille jako hlavní jídlo? A děti? Ty tu nikdo neodbude hranolky s kečupem – mohou si dát křehký kuřecí burger nebo třeba kuřecí řízečky jako dort. Jak už zmíněno, šéfkuchař je pyšný především na italská jídla – zdejší rizoto chutná tak, že po prvním soustu máte pocit, že slyšíte šplouchání Canal Grande a pobrukování vaporetta, domácí gnocchi s kuřecím masem a listovým špenátem se smetanou jsou vážně báječné a čerstvé tagliatelle vás prostě nemohou zklamat. Chybu ale neuděláte ani v případě hovězích filátů z českých býčků, výborné kachny anebo jemně marinovaného lososa. Velkorysá je i nabídka salátů. Tak jako tak si nechte místo na dezert a dejte se překvapit jahodovou bruschetou, sladkým langošem, jablkem v županu nebo některou z palačinek. Dáte-li ale na mě, určitě ochutnejte pozoruhodnou kombinaci karamelizovaného ananasu a pistáciové zmrzliny – je to totiž výsledek dlouhého a úspěšného hledání ideální harmonie chutí. A dejte si kávu, je fajn.

Zvěřinový ráj na Kristině hrádku

Uprostřed krásných lesů nedaleko Děčínského Sněžníku, dokonale osamocené, stávalo od roku 1735 malé lovecké sídlo. Postavil si ho Jan Josef Thun-Hohenstein a pojmenoval ho po své manželce – Kristině hrádek. Píšu-li „stávalo“, chci tím zdůraznit, že už také stát nemuselo. Na začátku druhé světové války se loveckého záměčku zmocnila německá armáda a po válce už byl vstup do pohraničí umožněn jen vyvoleným. Ze všech budov, které tvořily lovecký záměček, se do dnešní doby dochovaly pouze tři, jež před pár lety prošly celkovou rekonstrukcí. Už tři roky tu funguje příjemný hotel, který byl nedávno obohacen o poslední rekonstruovanou budovu. Zdejší restaurace je vyhlášená a v leccems naprosto výjimečná i v celorepublikovém kontextu.

MASO PŘÍMO Z OKOLNÍCH LESŮ

Hotel je prostě elegantní a komfortní. Ve dvou budovách objevíte třináct apartmánů zařízených s mimořádným vkusem. Každý má svůj vlastní charakter, všechny pak citlivě zvolený styl. Můžete si tedy vybrat, zda budete bydlet ve Smrkovém, Březovém či Dubovém anebo zase v Astrologickém, Geografickém či Botanickém apartmánu. Venku je k dispozici prostorná zastřešená terasa s letní kuchyní, dětské hřiště, kolem se křižují cyklistické a v zimě běžecké trasy. Restauraci vede šéfkuchař Ladislav Kotyza – a i ta má jasně daný styl a přísně dodržovanou filozofii. V první řadě tu vsadili na domácí kuchyni, takže žádné polotovary a emulgátory, všechno se připravuje na místě a od základu, včetně vývarů. Jídelní lístek se neustále proměňuje v závislosti na sezóně, navíc je vždy i tematicky zaměřený – třeba chřestový, dýňový, adventní... A teď to hlavní: Kristině hrádek je jedna z mála restaurací v Česku, která má vlastní zpracovnu zvěřiny. To je tak – hotel má svou honitbu, ulovená zvěř jde rovnou z lesa na Kristině hrádek. Tady se kontroluje její jakost a vybírají se ty nejlepší kusy, které smějí přijít na stůl. Pak se maso spaří, stahuje, porcuje – a putuje do hotelové kuchyně. Prostě značka Ideál. V jídelníčku najdete pouze výraz „zvěřina“ a teprve obsluha vám řekne, z jakého zvířete konkrétně se jídlo připravuje, neboť se to mění v závislosti na tom, jaké maso je aktuálně k dispozici. Marně jsem se snažil z provozního šéfa Jiřího Rippla dostat hity zdejšího menu. Sem se prostě nejedí na nějaké konkrétní jídlo, sem se jezdí za Kotyzovou kuchyní. Krom zvěřiny vám tu nabídnou i ryby, drůbež, hovězí – vždycky důsledně z českých

chovů, snaží se upřednostňovat lokální výrobce i soukromé farmáře. Základem je ale zvěřina, což podtrhuje výzdoba hotelu i restaurace samotné – v míře příjemné tu po zdech visí lovecké trofeje včetně skutečně gigantického losa evropského, doplněné o historické fotografie záměčku. Kolik lidí, tolik chutí – jsou tací, kteří nedají dopustit na zdejší špecle s hříbků či grilovanou zeleninu (a nemusejí být hned vegetariány), gró hostů sem ale jede za zvěřinou – a dělá dobře. Já ochutnal grilovaný zvěřinový hřbet na hříbkovém ragú (měl jsem štěstí na jelena), grilovaný filírovaný šál ze zvěřinové kýty s mysliveckou omáčkou a neskutečnou, pomalu vařenou zvěřinovou kýtu s borovicí a jalovcem, máslovými špeclemi a rybízovou omáčkou, tedy poté, co jsem spofádal vzorek výborné zvěřinové paštiky a delikátní plátky marinovaného zvěřinového hřbetu v divokém koření, a celé jsem to zakončil plátkovými borůvkovými knedlíky z tvarohového těsta se smetanovým a ovocným přelivem a velmi dobrou kávou. Jak jsem se ale rozhlížel kolem, podobný úspěch měly i ostatní položky na menu, takže vám nezbude než se sem vydat a určit si svého favorita sami.

Ďáblova věž nad Bílinou

BOŘEŇ, HORA TAJEMNÁ

Vyšplhal na ni Goethe, Humboldt, Balbín a rok co rok je následují stovky dalších zvědavců a milovníků úchvatných skalních útvarů i dalekých rozhledů. Mnozí odborníci Bořeň považují za vůbec největší znělcové těleso v Evropě i za nejskalnatější samostatně stojící vrch v zemi. Je to vážně podivuhodná hora. Holá, lesnatý porost je jen na úpatí, stometrové kolmé stěny, tajemné pukliny, černé skalní stěny i věže. Ostatně, Bořeň je také největší nepískovcovou lezeckou oblastí u nás. Shora je úchvatný rozhled, protože kopec sám je dokonale vidět z velké dálky. Krušné hory v celé jejich kráse, České středohoří, jak je odjinud neuvidíte, Doupovské hory, ale také podkrušnohorská pánev a města Most a především Bílina s radovesickou výspěkou. Vyplatí se tu ale být pozorným a tichým návštěvníkem. Hnízdí tu výři (už po staletí), spatříte tu ropuchy, ještěrky, užovky, nespočetně motýlů a zvláštních pavouků. Ještě více fascinuje zdejší flóra. Největším klenotem je hvězdnice alpská, která roste jen tam, kde od doby ledové nikdy nebyl les. Roste jen na pěti místech u nás a na Bořni je její výskyt nejhojnější. Tařice, koniklece, kosatce, hvozdíky, divizny – neskutečná a velmi zbytnělá skalka. To všechno už od roku 1977 chráněno jako národní přírodní rezervace. O dvaadvacet let později tu studenti bílinského gymnázia zbudovali naučnou stezku, která vás povede k vrcholu jako ten nejlepší průvodce.

Kdo by si nepamatoval mrazivé napětí z filmu *Blízká setkání třetího druhu*, kdy vyvolení pozemšťané hnáni nepochopitelným nutkáním kreslili, malovali nebo modelovali prazvláštní horu podivuhodného tvaru. Devils Tower ve Wyomingu. Její bratr tvoří dominantu města Bílina. Geologicky jsou to skoro dvojčata – mohutné a strmé znělcové kupy vyrostlé zhruba 350 metrů nad řekou následkem sopečné činnosti. Česká znělcová věž se jmenuje Bořeň.

BÍLINA, MĚSTO VE STÍNU HORY

Výchozím místem je město Bílina, které samo o sobě také umí nabídnout věci pozoruhodné. Třeba kostel svatých Petra a Pavla s gotickými i renesančními prvky a cennými renesančními náhrobky, sto let starou secesní radnici, lázně Kyselka s legendární lesní kavárnou „Kafáč“, přenesenou z jubilejní výstavy v roce 1891, barokní zámek s významným dotekem Antonia della Porta, zbytky víceboké „husitské“ bašty z druhé poloviny 15. století... Tak jako tak vás ale, kdekoli ve městě budete, bude bez ustání fascinovat neuvěřitelná silueta Bořně. A tak se, volky nevolky, přitahování podobnou magickou silou jako postavy z onoho amerického filmu, necháte čímsi vést ke kopci, kterým končí Krušné hory a začíná České středohoří – k Ďáblově věži nad Bílinou.

Tři historická zastavení v novém Mostě

O městě Mostu jste se v prvním čísle Brány mohli dočíst, že je to město dromů – najdete tu aerodrom, aquadrom, hipodrom a autodrom. Spolu s faktem, že starý Most s významnými stavebními památkami byl téměř beze stopy zlikvidován, vzniká někdy pocit, že se tu dobře sportuje, ale to je tak všechno. Velký omyl. Kromě naprosto úchvatného okolí, zejména vydáte-li se do hor, skýtá Most minimálně tři velmi zajímavá historická zastavení.

PAMÁTKY SE VYDALY DO VTELNA

Vtelno bývalo samostatnou obcí s dlouhou historií, vždyť první zmínku o něm máme už z roku 1278. Dnes je to součást Mostu, k níž přiléhá rekreační a sportovní oblast Benedikt, respektive rekultivovaná velebudická výsypka se (zatím) devítijamkovým golfovým hřištěm. Vtelno je jedinou částí města, které si do značné míry uchovalo svůj původní vzhled. Na druhé straně je Vtelno dnes paradoxně bohatší na památky než dřív. Jak to? Už zdaleky je vidět utěšená dominanta obce, barokní kostel Povýšení svatého Kříže z dílny severočeského stavitelského génia Octaviana Broggia. A právě k němu povedou naše kroky, neboť ho obklopují drobné sakrální stavby, které nemají s Vtelnem nic společného. Vzniklo tu totiž lapidárium, jak v kostele samotném, tak pod širým nebem. Okolo hřbitova natrefíme hned na tři smírčí kříže, tedy kamenné pomníky tragických událostí zdobené povětšinou reliéfem zbraně, kterou v tom místě někdo nedobrovolně skončil. V tomto případě nikoli zde, ale třeba v Libkovicích či v Kopistech, tedy ve vsích, které musely ustoupit těžbě uhlí a dnes po nich není ani stopa. Z Libkovic jsou i čtyři výklenkové kaple z někdejšího sedmičlenného souboru. Původně lemovaly poutní cestu z Libkovic do Mariánských Radčic a připomínaly sedm bolestí Panny Marie. Můžeme se tu tak zastavit u kaplí Obřezání Krista, Útěku do Egypta, Dvanáctiletého Ježíše v chrámu mezi učenci a Nesení kříže a domyslet si i tři stavby chybějící. Alespoň něco z toho, co zmizelo pod pásy buldozerů a korečky rypadel, je tedy dodnes k vidění.

KOSTEL CESTOVATEL

Druhým zastavením nutně musí být stavba, která je zapsána do zlaté Guinnessovy knihy rekordů, tedy vlastně ne ona sama, ale její přesun. Kostel Nanebevzetí Panny Marie byl totiž před likvidací starého Mostu přemístěn o 841 metrů. Po čtyřech koleích, zezadu tlačén a zpředu brzděn hydraulickými válci, byl rychlostí 2,16 centimetrů za minutu přesunut během sedmadvaceti dnů. Rozmáhlé gesto, které mělo zakrýt fakt, že ostatní úžasné stavby musejí zmizet z povrchu země. Nicméně, my se dnes díky tomu můžeme projít po podlaze, když už ne po místě, po níž chodili mostečtí měšťané na mši třeba už v roce 1570. Dnes je tu zajímavá expozice gotického a renesančního umění a galerie.

HRAD, Z NĚHOŽ UTÍKAL MAGISTR KELLEY

Třetí zastavení je vysoko nad městem, v mosteckém hradě postaveném na vrchu Hněvín. I kdyby nic jiného, jeho alchymistická minulost a fakt, že tu byl vězněn sám legendární magistr Kelley, stojí za to, abychom sem vystoupali. Uvítá nás příjemná restaurace, ale především zážitková expozice v Dílně magistra Edwarda Kelleyho, kde si můžete zkusit, jaké to bylo, vyrábět třeba v tyglíku kámen mudrců. Když pak ještě stanete na romantické, více než sto let staré hněvinské vyhlídkové věži a rozhlédnete se daleko do kraje, budete za tenhle tip dozajista vděční.

Falkenštejn z Českého Švýcarska

Minipivovarů vzniká v republice spousta. Ne každý má ovšem tak silnou myšlenku jako Křinický pivovar v Krásné Lípě. Když člověk poslouchá tři kamarády, kteří si takhle jednou v roce 2010 řekli, že mají rádi České Švýcarsko a jejich vztah k pivu je také veskrze kladný, tak proč by vlastně nezaložili minipivovar, a když sleduje jejich vyprávění o principu ryzosti a čistoty, které mají vycházet z přírody, o touze přispět k rozvoji turistického ruchu ve městě, o plánu na prolomení státních hranic v duších lidí, má sto chutí si říct – takových blouznivců už bylo... Jenomže oni to nejsou blouznivci, neboť o tři roky později, v létě loňského roku, Křinický pivovar v historickém domě na náměstí v Krásné Lípě otevřel dveře prvním hostům. A pivo, které se tu vaří, je, odpustíte-li mi osobní soud, prostě vynikající!

PIVO, KTERÉ SPOJUJE NÁRODY

Ve městě býval pivovar už od roku 1878, rok po válce ale varny osiřely a budova sama byla stržena v šedesátých letech. Radim Burkoň, Jiří Rak a Jan Srb navazují na jeho tradici, jejich základní portfolio se dokonce někdejšímu pivovaru dosti podobá. Pivo se jmenuje Falkenštejn, protože je to jediný pěnivý mok vařený v Českosaském Švýcarsku, kde jsou Falkenštejny hned dva – loupežnický hrádek u Jetřichovic a pískovcový masiv na saské straně. Tím je naznačena filozofie přeshraničního přesahu – až se pivovar zavede, bude se Falkenštejn čepovat v celém údolí Křinice od Krásné Lípy, u níž říčka pramení, až po Bad Schandau, kde se vlévá do Labe. Jazyků znalí objeví v názvu sokola, kterého se tu úspěšně daří vracet do volné přírody. Dobrá, řeknete si, myšlenka hezká, ale co to pivo? Filozofie je jednoduchá – spíše konzervativní portfolio ležáků, žádné zběsilé experimentování, čtyři pět speciálů do roka – a dost. Základem je skvěle prochmelená jedenáctka, která je báječně nahořklá a doslova vás vybízí dát si (alespoň) ještě jedno, velmi pitelná tmavá čtrnáctka, která není tak sladká jako většina tmavých piv, a řezaná dvanáctka, která si bere to nejlepší z obou. V létě pšeničné pivo s mátou a „běžecká devítka“, na podzim dušičkový ale (míně svrchně kvašený „ejl“) a pak velmi silný adventní bock.

HOSPODA, KDE JE RADOST POSEDĚT

si tu výborné domácí limonády, pokud ne, objednáte si Falkenštejna u personálu, který je prostě báječný. Křinický pivovar je totiž sociální podnik, takže tu obsluhují převážně lidé s nějakým hendikepem. Jejich nadšení, ochota a spolehlivost dost prudce kontrastují s tím, nač si člověk v Česku pohříchu musel zvyknout. K jídlu klasické pivní dobroty – v převážné většině pocházející z regionu – i několik teplých jídel včetně pivovarského guláše, samosebou na Falkenštejnu připravovaného. Místní už si na pivnici zvykají a turisté se sem nadšeně hrnou. A ambice tří křinických mušketýrů? „Chceme dělat nejlepší pivo v Česku, do tří let chceme být v TOP 5, aby se do Krásné Lípy nejezdilo jen za krásami národního parku, ale taky za pivem.“ Osobně si myslím, že se to stane podstatně dřív. To pivo je totiž... no, jako křen.

Labuť z Litoměřic

Zas historický dům, zase v krásném, tentokrát podstatně větším městě, a především – zase výborné pivo. V Litoměřicích, kousek od Mírového náměstí, v Zítkově ulici stojí sto padesát let starý dům, někdejší hotel. Vždycky to byl dům U Labutě, a tak jím zůstal. Před třemi lety tu manželé Sabina a Ondřej Žákoví otevřeli nádhernou sklepní pivnici, které vévodí lesknoucí se varny, neboť pivo se tu vaří přímo v lokále. A jmenuje se – jak jinak – Labuť. Za ty tři roky stačilo v Litoměřicích natolik zdomácnět, že na něj ne jeden Litoměřičák nedá dopustit.

PIVO JEN Z TOHO, CO DO NĚJ PATŘÍ

Záměrem Žákových bylo především vybudovat pivovar, který bude vařit dobré pivo, a u něj pivnici, kde se bude dobře sedět, příjemně povídat a pohodově pít. Tedy žádná sofistikovaná restaurace s mnohastránkovým jídelním lístkem, pivem k jídlu a číšníky, kteří neodbytně postávají a čekají, až si konečně dáte něco k jídlu. Ne – prostě pivnice. Máte-li hlad, dejte si utopence, nakládaný hermelín, kořeněné syrečky, matesy nebo chleba se sádlem, neboť to jsou jídla, která vám pomohou, abyste si vychutnali zdejšího hlavního hrdinu – pivo Labuť. Klenutá místnost z neomítnutých cihel je elegantní a malebná, je to při své velikosti velmi intimní prostor, kde můžete klidně zapomenout, že nad vámi zuří svět. Pivovarská filozofie je tu jasně daná a Žákoví z ní rozhodně neholdají ustupovat: vaří se tu „přírodní“ pivo bez jakýchkoli stabilizátorů, modifikátorů či trestí, natož uměle dodávaného sycení, prostě nic než slad, chmel, kvasnice a voda. Základem jsou klasické ležáky, naprostou jedničkou je světlá dvanáctka – voňavá, dobře chmelená, příjemně hořká. Pak polotmavá, výborně vyvážená hořko-sladká dvanáctka. Letní dny skvěle doplní zdejší Labuť jedenáctka s lehkou hořkostí na závěr doušku anebo jemnější desítka. Tedy, jemnější – ona má svá čtyři procenta, ale chuťově je příjemně vyrovnaná, a zase krásně voní. Vůbec, na vůni piva tu hodně dají – doporučují nechat pivo chvíli stát, aby se vůně rozvinula, pak přičichnout – a teprve potom pít. Jen si zvyknete – Labuť je svatyně piva, tady se může znalce stát úplně každý.

PO PROHLÍDCE CHUTNÁ JEŠTĚ LÍP

Zvláště když jste vlídně zváni na malou exkurzi, při které vám sládek vysvětlí, jak to vlastně přijde, že se ze základních surovin stane to dobré, narezlé nebo tmavé, co s takovou chutí už nějakou dobu pijete. Mimochodem, raději se na exkurzi objednejte, bývá tu dost plno a personál má co dělat, aby stíhal všechny obsloužit a ještě se u toho příjemně usmíval. Při procházce od varny k otevřeným spilkám a tankům se bezpochyby dozvíte i o zdejších speciálech. Žákoví nejsou příznivci piv obarvených a ochucených ovocnou či bylinnou trestí – jde to proti jejich filozofii. Pročež tu borůvkové či zelené zběsilosti opravdu nečekejte. Lehký ovocný nádech má výborná pšeničná Labuť, stále populárnější je svrchně kvašený pale ale, a když už tu pivo dochucují, pak třeba medem. Ne trestí, opravdovým medem od litoměřických včelařů. Dáte-li si tu v létě desítku, můžete si být jisti, že není řezaná, ale má svůj přesný recept, stejně jako každé zdejší pivo. Na Labuť už narazíte leckde i mimo Litoměřice, některé restaurace dokonce točí výhradně Labuť, ale v Litoměřicích, to ne. Tady je svatostánkem Labuť jen a jen tahle pivnice. Tak si posezení v ní nenechte ujít.

Důležité je nevzdávat se, mít cíl a jít si za ním

“Aleš Černohous se narodil v roce 1975 v Děčíně a s kratičkou přestávkou tu také po celý život žije. Pracuje jako počítačový grafik a webmaster (spravuje například portál www.decin.cz), je vášnivý a skvělý fotograf, zanícený turista, má rodinu, dvě krásné dcery – starší Elu amladší Lolu, staví dům (je vzděláním stavař, i když železniční), publikuje... Tenhle bohatý výčet má ovšem dost zajímavou pointu – už čtrnáct let je na vozíku.

Co se, Aleši, v tom roce 2000 vlastně přihodilo?

Měl jsem po škole a sedmým měsícem jsem pracoval jako projektant železničních tratí. Nějak mě to ale nenaplňovalo, a tak jsem v práci oznámil, že jedu do Izraele trhat okurky. Vždycky jsem chtěl cestovat po světě a tohle byla šance. Ty okurky sice nevyšly, ale našla se jiná práce, a tak jsme s kamarády myli v hotelu nádobí nebo vozili turisty po Jordánu v nafukovacích člunech... Pak jsme se vydali přes moře do Řecka, ale tam byla situace už tehdy dost špatná, tak jsem zavolaal sestře, která od maturity žije v Londýně – a vyrazili jsme tam. I tady jsme dělali, co se dalo, například jsme uklízeli v jedné židovské škole. To říjnové ráno jsme odtud zrovna pospíchali do další práce. Byl hrozný vítr, celou noc strašně foukalo. Pršelo. Snažil jsem se udržet ve větru deštník a spěchal přes jeden z londýnských parků. A spadl na mě strom. Protržená plíce, otevřená zlomenina nohy, ale hlavně poraněná páteř. Neztratil jsem vědomí a už tam, pod tím stromem, jsem věděl, že nebudu chodit. Necítil jsem nohy. Od té doby jsem na vozíku.

Ty první měsíce potom byly asi všelijaké...

Byly. Ale já jsem si skoro okamžitě odmítl připustit, že bych měl nějak měnit své plány, že si nebudu plnit svoje sny. Prostě to tak bylo, a hotovo. Samozřejmě se nabízelo vrátit se k tomu, co jsem vystudoval, je to konec konců docela sedavá práce, ale já to nechtěl dělat ani v nové situaci. Tíhnu k počítači, ke grafice a k focení. A tak jsem po prvotních rehabilitacích zajel na pracovní úřad, tam mi zaplatili rekvalifikační kurz na tvorbu webových stránek, udělal jsem si živnostník, dostal dotaci na vytvoření pracovního místa, koupil si vybavení a pustil se do relativně nového oboru, protože v tom roce 2000 internet více méně začínal. Focení mě vždycky bavilo, fotáky jsem měl odmalicka, a vlastně jsem vůbec neřešil, že je to hodně pohybová záležitost, že se některé fotky musejí vychodit a vyčekat.

Vy jste si prostě vozík odmítl připouštět jako překážku...

Přesně. Šlo to samozřejmě nejdřív pomalu, postupně, vždycky jsem si stanovil nějaký cíl, začal se a makal, dokud jsem to nezvládl. Nejdřív sám přesehnout na vozík, sám se obléknout – až po cíle typu, že tenhle kopec prostě vyjedu. S prací mi hodně pomohli kamarádi, první kšefty jsem měl od nich. Hodně důležité bylo Centrum Paraple, se kterým jsem začal spolupracovat, tam jsem si udělal další kurzy, hlavně grafických programů, a především jsem přes ně začal dostávat práci. Nabídl mi, jestli bych tam nechtěl vyučovat to, co mě naučili. Vzal jsem to, pracoval tři roky na plný úvazek – a to byly jediné tři roky, kdy jsem nebydlel v Děčíně. Seznámil jsem se tam se svou manželkou Hedvikou, pracovala tam v rehabilitaci. Narodila se nám Ela, a najednou bylo jasné, že s dítětem v Praze nechceme být, a tak jsem si holky odvezl do Děčína. Mimochodem, jeden z impulzů byl, že jsme v Holešovicích nedostali parkovací kartu.

Turistika byla taky jedním z postupných cílů?

Ani ne, to byla spíš přirozená součást života. Už od dětství. Vyrůstal jsem v děčínských Želenicích, v paneláku, v jednom pokojíčku se sestrou. Byl odtud krásný výhled na Děčín. Dodnes mám výhledy moc rád a vyhledávám je. Jezdili a chodili jsme na výlety například do Hřenska přes vršky, kolem Děčína, ale třeba i do Krkonoš. Taky na Tokání, na podnikovou chatu fabriky, kde naši dělali, a odtamtud jsme podnikali výpravy do takových těch myších děr ve skalách – to mě strašně bavilo. Okolí Děčína a České Švýcarsko jsem vlastně doopravdy začal poznávat až na vozíku. A nadšeně si to užívám.

Myslím, že kdo si to nezkusil, nemá šanci pochopit, jaké to je, nemyslíte?

Asi ne. Těžko se to vysvětluje, ale je to svého druhu extáze. Hendikep nehendikep, najednou jste relativně volný, svobodný, jedete krajinou a zmocňujete se jí očima i objektivem. Hned od začátku jsem jezdil sám, o to to bylo úžasnější. Samozřejmě jen tam, kam to šlo, ale svými silami... Začal jsem mít svá oblíbená místa – třeba právě Budersdorfskou cestu na Tokání, kterou jsem znal už z dětství. Samozřejmě pak člověk časem najde svoje triumfální kóty, jako že – tohle jsem dal, většinou jsou to kopce. Pro chodícího člověka to často třeba není ani nijak atraktivní místo, ale z vozíku to prostě vidíte jinak. Třeba z Malšovic přes Starou Bohyni na Javory. Tam je takové táhlé, docela ostré stoupání, kde se člověk vyšťaví, ale pocit nahoře je hodně slastný.

Prostá turistika u vás brzy přerostla v aktivní ochranářství...

Když ono mi to nedá. Mohl bych třeba autem vjíždět i do zákazů vjezdu, abych se leckam dostal, ale nedělám to. Zákazy respektuju. Jenom proto, že mám vozík, nebudu přece huntovat přírodu. Naopak, mám tendenci napomínat lidi, kteří na nějaké zákazy vjezdu prostě nedbají, přestože by to klidně mohli dojít po svých. Já to tak prostě mám. Spousta vozíčkářů třeba jezdí na čtyřkolkách. Ty dávají zase nový rozměr svobody pohybu, dávají sílu. Mně to ale připadá jako znásilňování přírody. O čtyřkolce uvažuji taky, ale jedině jako o pracovním nástroji – abych si mohl k domu přitáhnout z lesa dřevo nebo odhrabat sníh...

Stavíte dům v Dobrné nad Děčínem – přesněji řečeno, necháváte si postavit, ne?

No, my jsme zatím spíš bourali, stavět se chystáme až teď. Je to krásný pozemek, samozřejmě s úžasným výhledem, konkrétně na Bukovku a okolní kopce. Ale jestli myslíte, že se jenom koukám, tak právě naopak. Normálně makám – lopata, krumpáč, kladivo, to všechno jde i z vozíku. A dělá mi to hrozně dobře, je to skvělý relax od počítače.

Jste autorem velmi potřebné brožury Českosaské Švýcarsko bezbariérové. Jak jste se k tomu dostal?

To zase vzniklo v Parapleti. Když jsem tam vedl kurzy, dostal jsem nabídku, jestli bych nepřevzal projekt S vozíkem na cestách, který mapoval bezbariérové ubytování po celé republice. Udělaly se stránky, brožurka..., ale nezbýval na to čas, nebyla to priorita, spíš bonus. Mně ale mapování bezbariérovosti přišlo hodně zajímavé a důležité, a tak jsem se do toho pustil. Nabídl jsem opéscce České Švýcarsko, že zpracuju brožuru, která by zmapovala bezbariérové možnosti v regionu, a povedlo se. Teď uvažuji, že bych podobnou publikaci vytvořil i pro celý Ústecký kraj. Lidi na vozíku potřebují vědět, do čeho „jdou“. Pak pro ně turistika může být něčím úplně normálním.

Vystoupej a hled'!

aneb Rozhledny Středohoří

České středohoří je za každého ročního období jednoduše pastva pro oči. Jeho malebnost, pitoresknost, tvarová rozmanitost, tajemnost a romantičnost nemají obdoby. Je tedy pochopitelně dobré vědět, kde přesně oči napást tak, aby tou krásou přetékaly až k slzám. Vyhlídek je nespočet, na všech stranách i v samém srdci. My se ale pro tentokrát soustředíme na rozhledny.

HOŘIDLA

Začneme na východě, u obce s poetickým názvem Jištěrpy nedaleko Chotíněvs, kde se Středohoří teprve začíná vlnit. Tady, na kopci Hořidla tyčí se stejnojmenná rozhledna moderní šroubovitě konstrukce. Kdysi tu stávalo pohostinství s vyhlídkovou plošinou, od roku 2008 můžete vystoupat po vřetenovém schodišti do výšky třinácti metrů a z kruhového plata přivyknout oči na panorama sopečně tvarované krajiny. Nejblíže budete mít impozantní Sedlo, ale defilovat před vámi budou všechny podstatné vrcholy Českého středohoří. Základní proporce tedy máme, pojďme pronikat blíže k srdci Středohoří.

VARHOŠŤ

Nedaleko Litoměřic, nad obcí Kunderatice vyrůstá do výše 639 metrů nad hladinu moře zalesněný čedičový kopec Varhošť. Jeho poloha je tak unikátní, že by bylo hloupé nepostavit zde rozhlednu. Ta první, z roku 1891, byla vlastně jen provizorní konstrukcí v korunách pěti mohutných dubů a vydržela jen do roku 1902. Druhá už bezesporu rozhlednou byla, jakkoli Spolek pro České středohoří musel kvůli nedostatku peněz vybudovat – oproti nadšeným plánům – jen jakýsi kompromis, čtyřmetrový kamenný základ s dřevěnou nástavbou. Ta sloužila do sedmdesátých let, kdy ji nahradila patnáct metrů vysoká ocelová konstrukce využívající původní kamenný sokl. Před jedenácti lety pak byla rozhledna se třemi vyhlídkovými plošinami rekonstruována, takže dnes může nabídnout bezpečný rozhled po kraji. A není ledajaký, v leččems je možná úžasnější než ze samotné Milešovky. Ta ostatně panoramatu Středohoří dominuje a dohlídí na Hazmburk, Košťálov, Lovoš, Ostrý i Kletečnou. Na obzoru defilují Krušné hory, je vidět Ústí nad Labem se Střekovem, Děčínský Sněžník, Buková hora, Lužické, a dokonce Jizerské hory... Především ale údolí Labe v osmi neskutečných průhledech.

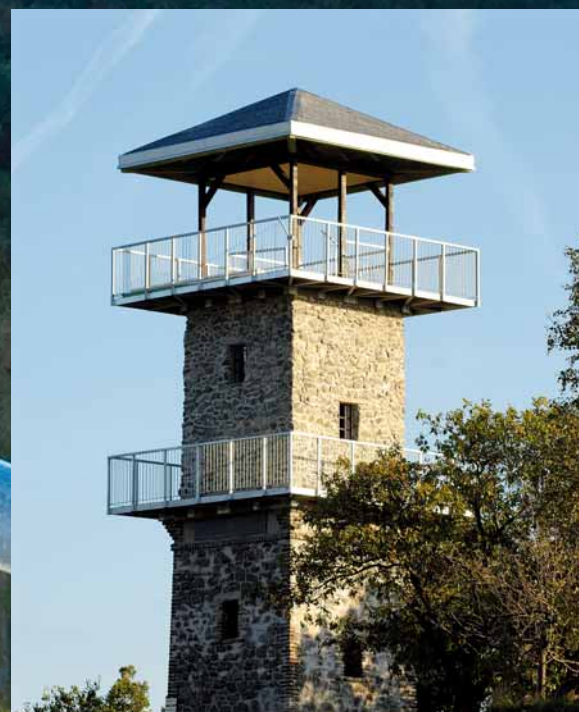
KOHOUT A STRÁŽNÝ VRCH

Verneřicku vévodí dvě rozhledny nedaleko od sebe, spojené modrou turistickou značkou. Ta na kopci Kohout u Valkeřic (589 m n. m.) má vyhlídkovou plošinu ve výši dvanácti metrů. Je to kovová nástavba na nádherném válcovém kamenném podstavci. Ten je pozůstatkem smělých plánů z počátku 20. století, kdy byl dnes hustě zalesněný vrch ještě zcela holý. Měla tu vyrůst šestnáctimetrová kamenná věž, ale, jak to dobře známe i dnes, peníze v polovině došly. Dostoupáte-li pod kohoutí korouhev, uvidíte Bukovou horu, Varhošť, Milešovku, Radobýl, Ronov, ale také údolí Ploučnice, Českou Lípou, Ralsko a Lužické hory. O šest kilometrů dál, na Strážném vrchu u Merboltic (601 m n. m.), najdeme naopak velmi mladou rozhlednu vystavěnou teprve roku 2006.

Na kamenném základu tu stojí osmiboká kónická dřevěná věž, která má samozřejmě také své předchůdce, neboť výhled odtud byl a je udivující. Krom „kohoutích“ panoramat dohlédnete až do Jizerských hor a na Bezděz.

STŘEKOVSKÁ A ERBENOVA

Dvě rozhledny, každá na jiné straně Ústí nad Labem. Z jedné je vidět na druhou, a přece jsou jejich osudy zcela rozdílné. Té starší, Erbenově, bylo vloni důstojných osmdesát let. Ta mladší, Střekovská, bude mít letos na dortu teprve čtyři svíčky. Erbenova nabízí rozhledy z vrchu Brand nad Doběticemi a není nikterak spojena s mistrem české poezie a pohádky, neboť nese jméno Alexandra Erbeny, předsedy ústeckého turistického spolku, který v roce 1933 vybudoval osmimetrovou kamennou věž. Po válce se postupně stávala rejdištěm kluků, terčem vandalů a vůči chátřal. V létě roku 2006 byla opravena a navýšena o dalších sedm metrů, takže je dnes možné hledět z jedné ze dvou jejích plošin na celé Ústí nad Labem a především jeho nádherné kopcovité okolí včetně Milešovky, Bukové hory a Krušných hor. Vidět je odtud i mladice na Malém Sedle na druhém břehu Labe, které lidé sami vybrali jméno – Střekovská vyhlídka. Ta stojí uprostřed lesoparku v městské části Střekov a je následovnící protiletce pozorovatelný z doby druhé světové války. Jde o kamennou věž obkrouženou spirálou dřevěného schodiště. Údolí Labe je odtud nádherné.

! TAJNÉ TIPY

Jak už řečeno, vyhlídek na České středohoří je nespočet, a ani rozhledny jsme ještě neprobrali všechny. Chcete-li ale vidět zdejší krajinu trochu jinak, vypravte se třeba do Malečova v kopcích nad Ústím nad Labem. Nedaleko nově zbudovaného lyžařského vleku je málo známá vyhlídka, která poskytuje luxusní panorama Českého středohoří, ale také značné části Českého Švýcarska. A pak je tu ještě Havraní skála nad Sebzínem. Odbočíte-li šikovně ze zelené a budete sledovat vrstevnice, dostanete se na kraj lesa, na okraj strmých skal a naskytne se vám několik vyhlídek, z nichž ta poslední, opatřená nenápadnou lavičkou, je dost možná úplně nejkrásnějším pohledem na České středohoří. A na ně se, věřte, dá hledět nekonečné hodiny.

Na jarmark do světa našich předků

Nasednout na vláček z jiné doby a vydat se do časů, kdy se vařilo na peci, mlátilo ve stodole, tlouklo se máslo v sednici, na zápraží se sušil kmín, v kuchyni se dralo peří a na půdě schnul chmel, vypravit se do doby jarmarků, masopustů, kdy si lidé ještě uměli vyprávět příběhy a dokázali jim i naslouchat – to musí být tak krásné... Tedy, ono to krásné je, a dokonce to ani není nic těžkého. Stačí vyjet si do Zubrnice.

VESNICKÝ ROK V ZUBRNICÍCH

Skanzen je krásný a inspirativní po celou turistickou sezonu, skutečným zážitkem jsou ale speciální akce, kdy domy i náves ožijí a čas se překotí o sto i více let dozadu. Rok na vsi tu začíná na přelomu zimy a jara tradičním masopustem. Nedivte se, strhne-li vás s sebou průvod historických masek, nechte se unášet rytmem říkadel a písní a oslavujte loňskou a modlete se za letošní úrodu. Přijedete-li o Velikonocích, čeká vás rej rázovitých zvyků, malování kraslic, pletení pomlázek, točení na hrnčířském kruhu, zdobení perníčků, pečení jídašů na plotně, paličkování, předení na kolovratu... Později se můžete zapojit do slavnosti májů a pěkně po staru, bez jeřábů a drapaků, jen žebříky a lany pomoci vztýčit slavnou zubnickou májku. Vrcholem jsou samozřejmě květnové jarmarky, nádherné a pulzující mumraje se spoustou historických řemesel, jarmarečních divadel, potulných kejklířů, čarujících kovářů, obratných košíkářů, pouličních zpěváků, včelařů, s typickými dobrotami, třeba slanými preclíky a sladkými certlemi, a sortimentem, jaký v nákupních „lidojemech“ vážně nedostanete. Když skončí léto, čeká vás v Zubrnici Podzim na vesnici s výstavou historické zemědělské techniky a s možností vyzkoušet si třeba sušení ovoce, lámání a česání lnu a konopí, paličkování, pletení provazu, a dokonce mláčení obilí cepem. A Vánoce? Ty jsou ovšem v zubnickém skanzenu obzvláště idylické – s lidovými zvyky, betlémy, divadlem, řemeslným trhem, pečením vánoček... Přijďte kdykoli a hlavně s sebou vezměte děti, neodpustily by vám to – a právem. Už třeba jen kvůli možnosti projet se starým vláčkem po historické trati, kterou se po mnohaletém úsilí podařilo převést do majetku spolku, jenž se o ni pietně stará, dojet až na zubnické nádraží, zajít tu do Železničního muzea s expozicí historie místní dráhy Velké Březno – Verneřice – Úštěk anebo se vypravit do nedaleké stodoly, kde je teprve nedávno otevřené Elektrotechnické muzeum s výstavou starých radiopřijímačů, promítaček, magnetofonů, televizorů a hlavně s velkým modelovým kolejištěm s precizní kopíí trati Lovečkovice – Verneřice – Levín. A až budete mít toho mumraje dost, objeďte Zubrnice po místní naučné stezce, která vás seznámí se zdejší přírodou, ptáky, rybami, zvířaty i rostlinami a povede vás kolem Lučního potoka, který se kdysi dávno dost možná jmenoval Zubrný či Zubří, a dal tak jméno i vsi, která kolem něj vyrostla.

SKANZEN V ÚDOLÍ LUČNÍHO POTOKA

Zubrnice jsou malebně usazeny v údolí Lučního potoka v kopcích nad Malým Březnem. Prastará ves z přelomu 9. a 10. století, v níž se v době, kdy v okolních obcích hynuly chrámy, ba i hřbitovy pod radlicemi buldozerů, podařilo tak trochu zázrakem zachránit barokně přestavěný gotický kostel svaté Máří Magdalény s nádhernou barokní sochou Jana Nepomuckého, uchovala si dodnes mnohé ze svého historického rázu. Je tomu tak i díky vzácné snaze osvětlených lidí z Okresního vlastivědného muzea v Ústí nad Labem, kteří se vzepřeli době, jež ničila, a rozhodli se zachraňovat. Už v polovině sedmdesátých let začali nakupovat budovy a drobné stavby, které by bez jejich zásahu zcela jistě dnes už nestály. V roce 1988 se pak uskutečnil jejich sen a v Zubrnici bylo otevřeno Muzeum lidové architektury, předchůdce dnešního nejmladšího skanzenu v Čechách – Souboru lidové architektury v Zubrnici. Jeho základem je typická stará středohorská ves, ale jsou sem sneseny a sofistikovaně přemístěny leccjaké stavby zachráněné před zubem času i vyrvané zpod korečků rypadel. Výsledek je úžasný. Procházíte se mezi roubenými, hrázděnými podstávkovými domy, vcházíte do nich a stáváte se na chvíli chalupníkem, zemědělcem, řemeslníkem, a třeba i vypravěčem, zpěvákem nebo tanečníkem. Vlídny průvodce vypráví, vy nasloucháte a žasnete nad tím, jak málo muselo lidem stačit k životu a jak zručně a rafinovaně s tím dokázali žít.

VE MLÝNĚ I NA VÝMĚNKU

Byly doby, kdy tu klapala kola sedmadvaceti mlýnů. Dnes se podařilo zachránit a zrekonstruovat jeden jediný. Další je přesouván z nedaleké Homole u Panny, aby tu byl usazen na základy jiného původního mlýna a vybaven mlýnským zařízením z Hamrů u Hlinska. Pochopitelně, že ty budovy, které se podařilo zachránit z původní zástavby, tvoří základ. Především impozantní roubená usedlost, kde ještě na počátku 20. století žila třígenerační rodina s párem koní, osmi kravami, pěti telaty, dvěma kozami a třemi prasaty. Chlév byl harmonickou součástí domu, na střeše se sušil chmel, vzduch sem proudil dobře patrnými štěrbínami ve střešní krytině. Vejdete-li dovnitř, spatříte domácnost z té doby, jako by ji hospodář s rodinou právě opustili a šli se lopotit na pole. V sousedství najdete typický výměnek, sušárnu ovoce, roubený špýchar, hrázděnou stodolu, kůlnu na vozy, zastřešenou barokní studnu, ale také školu se škamnami a kvelb – obchůdek, který tu, více méně stejně vybavený, fungoval dlouhá desetiletí až někdy do padesátých let minulého století. Zcela novou akvizicí je Víceúčelové vzdělávací centrum zbudované v precizně zrekonstruovaném podstávkovém domě z Loubí na Českolipsku. Mohutný patrový dům se starým jádrem patří k vůbec nejhodnotnějším objektům vesnické zástavby na severu Čech. Byl postaven na konci 17. století a je opatřen dokonce dvěma pavlačemi, což je skutečný unikát.

Královské výlety

POHÁDKOVÝ ZÁMEK A JEHO POKLADY

Zámek Moritzburg

Někdejší lovecký zámek a letohrádek Augusta Silného je malebně umístěn na ostrůvku v krásné krajině. Prohlédněte si cenné interiéry, monumentální malované kožené tapety, jednu z nejvýznamnějších sbírek loveckých trofejí a legendární pokoj zdobený ptačím peřím (»Moritzburger Federzimmer«). Zámek proslavila také filmová pohádka »Tři oříšky pro Popelku«, již je věnována zimní výstava.

Příjezd: A4 – výjezd Dresden-Wilder Mann (dále podle směrovek na Moritzburg)
www.schloss-moritzburg.de

PERLA ZE SASKÉ KORUNY

Zámek Weesenstein

Na skalním ostrohu vysoko nad řekou Müglitz se tyčí jedinečný architektonický komplex zámku Weesenstein. Knížecí obytné prostory z 18.–19. stol. s hodnotnými interiéry a cennými tapetami připomínají krále Jana Saského. Expozice v hradní části seznamuje s architekturou a dobovými událostmi již od gotiky a představuje pohnuté osudy rodu von Büнау, jehož několik linií vzešlo z Weesensteinu a působilo v Sasku i Čechách.

Příjezd: A 17 – Drážďany–Praha – výjezd Pirna (dále podle směrovek na Glashütte)
www.schloss-weesenstein.de

ALBRECHTSBURG MÍŠEŇ – SKUTEČNÁ ŠPIČKA!

Albrechtsburg Meißen

Míšeňský Albrechtsburg představuje mistrovské dílo architektury, považované za první zámek v dějinách německého stavitelství. Od roku 1471 ho nechal vybudovat saský vévoda Albrecht, jehož manželkou byla Zdeňka, dcera českého krále Jiřího z Poděbrad. Do života vévodského páru nechávají nahlédnout také nástěnné malby z 19. stol. Navštivte toto jedinečné místo a živoucí odkaz saských dějin!

Příjezd: A4 – výjezd Wilsdruff | A13 – výjezd Radeburg | A 14 – výjezd Nossen-Ost | z Drážďan po B6 | přímé spojení z Drážďan dráhou S-Bahn
www.albrechtsburg-meissen.de

Schloss Moritzburg
D-01468 Moritzburg
Albrechtsburg Meissen
Domplatz 1 | D-01662 Meißen
Schloss Weesenstein
Am Schlossberg 1 | D-01809 Müglitztal

»Na
cestu Zemí
zámků!«

Hrad Kriebstein

Objevte své království se vstupenkou schloesserlandKARTE

Zaplatíte jen jednou, ale zažijete toho mnohem více.

Volný vstup do více než 45 objektů: Celoroční za 40 € a desetidenní za 20 €.

Jako vlastník vstupenky obdržíte mnoho dalších výhod a slev.

Jezdíte ve dvou?

Pak využijte naši rodinnou vstupenku a ušetřte 10 €, resp. 5 €!

Více informací na
www.zeme-zamku-sasko.cz

Labská stezka

Ta nejkrásnější trasa
pro vaše výlety!

Děčín
nejníže položené město v ČR

Střekov
nejromantičtější hrad kraje

Velké Žernoseky
nejsevernější vinice v ČR

Roudnice nad Labem
největší zámek v Ústeckém kraji

Hřensko a Pravčická brána
největší pískovcová brána
v Evropě

Velké Březno
nejmladší zámek a pivovar
Brezňák

Litoměřice
nejmalebnější město
Českého středohoří

Pro dopravu kol i pasažérů mezi
Prahou a Drážďany lze využít služeb
www.cyklobus.eu

www.labska-stezka.cz
www.branadocech.cz